Budapest, 1902. Hetedik évfolyam. 282. szám. Kedd, október 14.

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Józsefkörut 18.

Főszerkesztő: VÉSZI JÓZSEF. Felelős szerkesztő: BRAUN SÁNDOR. Kiadja: A SZERKESZTŐSÉG.

Egész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre 7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

A szén és rabjai.

M. KIR. ORSZ. KÖNYVTÁR

Budapest, október 13.

Azt tanitja a fizika, hogy a természetben semmiféle erő nem enyészik el. Az energia mennyisége állandóan egyforma és csak a mi tudatlan szemünk ismeri a pusztulás fogalmát; valójában semmi sem vész el, minden csak átváltozik. Az a hőmennyiség, amivel a Nap évezredeken keresztül melegitette a Föld kérgét, átváltozott formájában a szénbányák mélyén nyugszik, s a mi kályháink vidáman lobogó tüze nem más, mint feltámadása ezredévekkel ezelőtt elsugárzott nyaraknak. Halhatatlan tehát az erő és a tudomány tanitása szerint még csak nem is kopik. Annak az embernek az izommunkája, aki a szenet a tárnából kibányászsza, ugyanoly fizikai értékü eleven meleggé válik, s a szemmel látható bányászmunkából millió láthatatlan vegyi erő fakad, mely igájába fogja, összeházasitja a carboniumot és az oxigént, s a természeti rend kérlelhetetlen és kivételt nem ismerő szigoruságával gondoskodik arról, hogy a kifejtett energia az örök törvények szerint változzék s belőle soha egy gondolatnyi rész el ne pusztuljon. Az ember annyi meleget kap, amennyi szénnel befütött. Az ember a természetet megcsalni nem tudja, s amikor néha szegényes örömmel felujjong, hogy megcsalta, akkor csak bizonyságát adja annak, hogy büszke, mert ime a természet megismerése oly végtelen ravaszságba kerül, hogy az már csalásnak is beillik.

Ez a szén szerepe, a fütő ember szempontjából. Szigoru természeti rend, annyi meleg, amennyi szén.

Mit mond azonban az, aki a szenet bányászsza? Mi az ő véleménye az erők átváltozásáról és az energia állandóságáról? Mi az ő nézete arról a törvényről, hogy a természetet megcsalni nem lehet?

„— Én — mondja ez az ember — éjjelnappal dolgozom a két kezem minden erejével, a nélkül, hogy a munkám megtérülne. Az izmaim feszitő-ereje belevész a fekete széntömegekbe, s az én szobám hideg. A földalatti munkában megrokkan a látásom, a rettenetes levegőben tönkremegy a tüdőm, a napsugár hijján való életben meggyöngül a vérem hordozó és tápláló ereje, az életem megrövidül, a gyermekeim satnyák — és mindezért cserébe nem kapok semmit. Hova lesz a szemem világa, ki lélekzik az én tüdőmmel, hová pusztulnak a vérsejtjeim, kinek az életéhez csatolódnak az én elvesztett esztendőim és mely gyermekek csontját táplálja az a foszfor, amivel az én romlandó testem nem tudta a sarját ellátni? Azt mondjátok, hogy az én elvesztett erőim más formában támadnak fel. De kinél? Mert nekem ugyan nem adatik vissza semmi, ami egyszer kikerült a testem háztartásából. A szén, amit a bánya fenekéről a kályháitokba segitek, felforralja az ételeiteket, mig én hideget eszem; melegiti a testeteket, mig én didergek. Hol itt a nagy megnyugvás a természet nagy rendjében, mely szerint minden mindenütt mindig kifizetődött, s hogy ezen a földön soha sehol semmi ingyen nem volt? Ki itt a hibás? A természet csal-e meg engem, vagy a fizika? Mert hogy valaki által rútul megcsalatom, az nyilvánvaló, s amig jobb bizonyitékot nem kapok, azt kell hinnem, hogy az emberek csalnak meg. Eltitkolják előlem az igazságokat, mert ha ezeket ismerném, számonkérném tőlük az én véres szememet, az én kavernás tüdőmet, az én vizes véremet, az én szégyenletes apaságomat és az én elpocsékolt, veszendőbe ment, soha meg nem térülő erőmet. Az én erőm hü és halhatatlan, miért nem eresztik hát vissza hozzám, mért rágalmazzák azzal, hogy a gazdag embereknél jobban érzi magát, s mért temetik el élve a bankok pincéibe? Mikor jön el az az idő, hogy a tőlem, apámtól, testvéremtől, az egész fajtámtól évszázadok óta szakadatlanul rabolt erők egyszer feltámadnak, szétfeszitik a börtönüket és eláradnak a világon lassu gyürüzéssel, mint aminőt árviz idején láttam a szántóföldek fölött? Mikor lesz rend, egyensuly és igazság ezen a földön? És mikor fog már egyszer minden ember egyhangulag feljajdulni azon, hogy mig mások ózonnal élnek, addig én vérzem a tüdőmből?“

„Amerikában százötvenezeren vagyunk és Franciaországban ötvenezeren sinylődünk, akik mindezt száz meg száz esztendő óta kérdezzük az emberiségtől. És nem felelnek. Látják a pusztulásunkat, a lelkünk rettenetes nyomoruságát, látják, hogy olyan életet élünk ezen a világon, aminőt élni nem öröm, hanem gyalázat, látják sorvadni a fajtánkat, hullni a könnyünket és vérünket. És nem felelnek. Kérünk, szépen könyörgünk; s nagyszivü apostolok vastag könyvekben irják meg rettenetes igazunkat; egyenként és együttesen panaszkodunk, sirunk, rimánkodunk, mutatjuk a sebeinket és a bénaságunkat, mint az utszéli koldusok. És nem felelnek. Lármát csapunk; énekeljük a forradalmi nótát, barrikáddal fenyegetőzünk, orditozunk süket füleikbe, dörömbölünk a szivük kapuján. És nem felelnek, nem felelnek.“

„Amerikában százötvenezeren és Franciaországban ötvenezeren tehát letettük a csákányt, fölvettük az ünneplő ruhánkat és leültünk a házunk elibe, a lócára, csöndesen, szerényen. És nini, egyszerre megszólaltak! Zürzavaros mentegetőzéssel egyszerre felelgetni kezdtek minden kérdésünkre. Gyorsan beszéltek, mentegették magukat, panaszkodtak a szomoru állapotokon, siránkoztak a politikai

TÁRCA

A szobor leleplezése.

(*Az ünneplő Kolozsvárról.*)

A *Budapesti Napló* eredeti tárcája.

Kolozsvár, október 12.

Tikkasztó, fojtó szélcsend ült ma reggel Kolozsvár felett és vastag, ólmos felhők takarták el az eget. A kincses Kolozsvár, amely már hetek óta készül a nagy napra, amikor visszatér ércben Hollós Mátyás, aki századok előtt itt látta meg a napvilágot, aggódva panaszkodott, hogy legszebb napját tönkre fogja tenni az időjárás szeszélye.

Hihetetlen, mennyi népség hullámzott már a kora reggeli órákban az utcákon. Diszmagyarban pompázó mágnások, a polgárság, katonatisztek parádés egyenruhában, az erdélyi népviseletek minden ágát bemutató parasztság élénk tömegekben sürgött-forgott az utcákon.

És diszt öltött maga a város is! Nincsen ház, amelynek ormáról zászló ne lobogna, — az ablakokban az őszutó legutolsó virága diszlik, — turulmadár, hollóscimer, a város lobogói mindenfelé!

E pillanatban Kolozsvár az ország szive, amelyben megdobban érzése az egész nemzetnek.

És maga az utcai kép bemutatja főszimbolumaiban mindazt, ami Magyarországot alkotja. Itt van a király képviselője, itt a kormány, a magyar országgyülés mindkét házának tagjai, megyék és városok küldöttei, az irodalom és művészet képviselői, az összes tudományos, irodalmi és társadalmi egyletek küldöttségei.

Igy találkozik Mátyás király szine előtt az egész modern Magyarország.

Az óriási Főtéren már minden elkészült az ünnepélyre. Az utolsó rendelkezéseket most teszik báró *Feilitzsch* Artur, Kolozsvár népszerü képviselője és *Szvacsina* polgármester, aki munkájával valóban példát adott hasonló ünnepélyek rendezésére.

A szintér csaknem olyan, mint egy szinház. A háttér az ősi dóm századoktól patinás fala, jobbra és balra két óriási tribün, a középen a királyi sátor, — előtte oszlopokon nyugvó lepeltől eltakarva: a szobor.

Ezrek és ezrek gyülekeznek az óriási térségen. Most tartják bent a dómban az istenitiszteletet.

Tizenegy órakor a templom déli kapuja felől, a melyet bibordiszszel ékesitettek, harsány éljenzés hangzik fel: jön a főherceg.

Báró *Feilitzsch* vezeti a menetet az ünnepi sátor felé. Nyomban utána honvédhuszár őrnagyi egyenruhában *József* Ágoston; a komoly aranygallér felett fiatal kadét-arc virul. A sok jelenlevő fényképész és amatőr mind reá szegzi gépét. Tegnap Budapesttől Kolozsvárig folyton Mátyás király-literaturát olvasott, a melyet külön kis fekete táskában hozott vadásza. Ugy hallottam, hogy a könyveket a pannonhalmi bencések állitották össze egykori tanitványuk számára.

A sátor közepén, a melyhez hat lépcső vezet fel, külön emelvényen három nagy karszék áll.

Egetverő éljenzés zug fel, amikor a tömeg áradata felett a főherceg karcsu alakja megjelenik. Most egy kis tárgyalás indul meg a miniszterek között. Széll Kálmán miniszterelnök lent marad, de kapacitálja minisztertársait, hogy a sátorba menjenek föl. Báró *Fejérváry* lovassági tábornoki egyenruhájában az első, aki fellép és merev tartásban szalutál az őrnagy urnak. Követi a többi miniszter: Wlassics, Láng, Plósz, Darányi, — végül *Béldy* főispán. Egyszerre csak egy fiatal pap alakja tünik fel a sátorban, lila öltönyben, fején a lila cappával, kezében a lila kvadrátum. Aranyfoglalatu pápaszeme mögül okosan mosolyog nyájasan kék szeme. Ez gróf *Mailáth* erdélyi püspök.

Mindeddig *Ferenc* József unitárius és *Bartók* György ev. ref. püspök a sátor előtt állt. Mihelyest látták, hogy *Mailáth* felvonult, ők is az emelvényre szállitak.

Most *Széll* Kálmán beszélni kezd. Messzi csengő, érces hangon tartja meg szónoklatát, amely klasszikus tömörségében és költői szárnyalásában valóban méltó az alkalomhoz.

— Kérem fenségedet, legyen kegyes a szobor leleplezését elrendelni.

Nagy csönd. Mindenki a főhercegre néz, akinek halvány arcán könnyed pir ömlik el. Beszédét levélpapirosról olvassa föl, amelyen mint apró gyöngyszemek állnak glédát az ici-pici betük. Beszédmódja tulajdonképpen egészen magyaros, csak az *r* és *s* betük kiejtése ad neki valami bécsies jelleget. Könnyedén reszket a papir a főherceg kezében, aki ezuttal talán először szerepel ilyen módon ekkora nyilvánosság előtt. Hangsulyozása lelkes és feltünt, hogy Korvin Mátyást mily nyomatékkal nevezte „a *mi* nagy királyunknak.“

— Ezennel elrendelem a szobor leleplezését!

Kitörő éljenzés, amelyre nagy csöndesség következik. Mindenki az óriási vászonfüggönyök felé tekint feszült figyelemmel. Az óriási térségen, amelyen vagy tizenötezer ember szorongott visszafojtott lélekzettel, messzire hallszott a csigák berregése a tikkasztó csöndességben az ól-

Lapunk mai száma tizenhat oldal.

helyzeten, álszenteskedő pofával okolták a többieket, de mondom, gyorsan beszéltek, mert fáztak és hamar be akartak fűteni. Siettek, mert New-Yorkban a gyárak felét be kellett zárni és az emberek sonkával élnek, mert meleg hus főzésére nem jut szén. Hamar megszólalt az Unió elnöke és jajveszékelni kezdett, hogy a széninség nemzeti szerencsétlenséggé válhatik. Már milliók és milliók vesztek el a mi hétköznapi ünneplésünk miatt és a szünetelő gyárakban ugy vész a pénz, hogy öröm nézni. És jajveszékelnek Amerikában a trösztök és Franciaországban a miniszterek. És kéjes gyönyörüség látni, hogy milliárdjaik hatalma, a papjaik ékesszólása és a katonáik százezernyi élesre töltött puskája mind kevés ahhoz, hogy én kezembe vegyem a csákányt és menjek szenet fejteni. Óh, nemcsak a meleg nem megy veszendőbe; a hideg sem vesz el. Mindaz a fagyos nyugalom, amivel oly régóta nézik a sorsunkat, mindaz a hidegség, amivel bántak velünk, most feltámad és ők fáznak! A Naptól vissza tudtátok követelni a régi sugarakat? Ime, most visszakapjátok tőlünk a régi hideget is, de olyan keservesen, hogy két világrészen keresztül ludbőrzik tőle végig a hátatok! És most mindössze csak kétszázezren vagyunk, csupa szénmunkások, de a megcsalt emberek milliói százával járnak a világban és egyszer már annyian leszünk, hogy nem fog velünk birni senki. És akkor rend és igazság lesz a földön és akkor nem fogom eltitkolni a gyermekem előtt, hogy az ő gyomrát ételek megemésztésére teremtette az Isten. Meg fogom mondani neki, hogy a gyomor emésztésre való, nem pedig korgásra, s hogy ahányszor még hangszer volt a gyomor a világ történetében, mindannyiszor oszlopok dőltek le, mert ez a hang az emberi szenvedések rettenetes himnusza és az emberi méltóság ébredésének indulója volt."

„És addig és egyre hosszabb ideig — és annyian és egyre többen fogunk összetett kézzel ülni, amig egyszer csak kénytelen lesz minden teremtett ember meghajolni a természet törvényei előtt s belátni, hogy ha minden erőkifejtés halhatatlan, mért menjen éppen a legkeservesebb, a legvéresebb, a *miénk* örökre veszendőbe?"

Ez a másik szempont.

Az őszi napsugár lágyan simogatja a kései pázsitot és a föld alól dübörgés hallatszik. Csöndes mezőkön, most, ha figyelsz, hallod az uj vetés csirázásának neszét.

Jön Germinal.

Molnár Ferenc.

BELFÖLD

A kolozsvári ünnepek utóhangja. Egynémely ujság a kolozsvári ünnepekről szóló tudósításban tüntetésekről emlékezett meg, amelyek állitólag az ünnepélyek méltóságos lefolyását megzavarták volna. Erre vonatkozólag a legilletékesebb helyről szerzett információink alapján a következőket jelenthetjük:

Mindenekelőtt konstatálni kell, hogy a leleplezési ünnepélyek sorozatában a *Gotterhalte* egyáltalában nem szerepelt és igy tüntetésre sem okot, sem alkalmat nem adhatott. Igenis fölhangzott a pályaházban a reglement értelmében, amikor *József Ágost* főherceg, a király képviselője a perronon felállitott diszszázadot végigszemlélte. De itt se történt tüntetés. És nem is történhetett. Amit egy-két ujság ir, hogy tudniillik a katonabanda *Gotterhalte* dallamát az egyetemi ifjuság dörgő himnusz-éneke elnyomta, már csak fizikai okokból is lehetetlen. Mikor a katonabanda a *Gotterhaltet* játszotta, *halálos csend* uralkodott a fedett perronon, ahová a kormány, a város képviselete, a szoborbizottság tagjain és több magasrangu katonatiszten kivül senkit se bocsátottak be. Az utasokat, akik a főherceget hozó gyorsvonaton érkeztek, mindaddig nem engedték ki, a kocsikból, amig a perronon a fogadási ceremónia le nem zajlott. Se közelről, se távolról ide be egy hang se hallszott, még kevésbbó lehet szó arról, hogy a himnusz elnyomta a katonabanda hangjait. A fogadás jelenetét a nagy pályaház takarta el a künt várakozók tekintete elől. De az állitólag tüntető ifjuság nem is állhatott a pályaház előtt való térségen, amelyet valóságos kocsitábor tartott elfoglalva. Az egyetemi ifjuság csak távolabb a városba vezető utcában foglalhatott helyet, ahol hazafias dalokat énekelve, majd elhallgatva várakozott. Mikor a főherceg, akinek oldalán *Széll* Kálmán ült, kocsiján megjelent, lelkes éljenzés fogadta, himnusz is hangzott fel és a tündériesen kivilágitott város enthuziaszmusa valósággal meghatotta a főherceget, akinek rokonszenves egyénisége az ünnepélyek folyamán lépésről-lépésre mindinkább hóditott. Éjjel egy sereg egyetemi polgár megjelent a függetlenségi képviselők lakása előtt, de *Barabás* Béla tapintatos és higgadt felszólitására szétoszlott. Ha Apponyi és Jókai lakása előtt meg is jelent az egyetemi polgárság, hogy őket lássa, meg hallja, ez mindenesetre tüntetésnek nevezhető, de olyan tüntetésnek, amely kiegészitő része a lelkes hangulatban lezajló ünnepélynek, nem pedig megzavarója. Ami pedig az egyetemi ifjuság és a rendőrség éjjeli összekoccanását illeti, az a nyilvánosságra nézve csak rendőri hirt jelenthet, amely ilyen ünnepi alkalmakkor a sablonok közé tartozik, a nélkül, hogy politikai jelentőséggel birna. Ismételjük, hogy az ünnepélyek a legnagyobb rendben folytak le és a főherceg meghatottan vett részt a Mátyás király emlékének szentelt emlékezetes napon. Az a körülmény, hogy a főherceg tegnap este utazott el, abban leli magyarázatát, hogy küldetése véget ért, mert udvari részről nem volt tervezve, hogy a király képviselője a mai két aktuson részt vegyen.

A megcsonkitott Magyarország. Nem emlékszünk olyan törvényjavaslatra, mely választott bíróság elé utalta volna eldöntés végett azt a kérdést: vajjon a sopronmegyei *Savanyukut* nevü fürdőhely Magyarországhoz tartozik-e vagy Alsó-Ausztriához? Nem emlékszünk, hogy mint a tengerszemet, ezt a sopronmegyei fürdőhelyet is kihasitották volna Magyarország területéből. S mégis itt látjuk szerkesztőségi asztalunkon a fürdőtulajdonos *Grimm* Hermann urnak székküldött prospektusát (mondanunk sem kell, hogy német nyelvü prospektusát), melynek cimlapja vakmerő hazugsággal hirdeti, hogy: „*Sauerbrunn, bei Wiener-Neustadt, Nieder-Oesterreich.*" Ahány szó, annyi perfid hazugság. *Savanyu-kut* az és nem *Sauerbrunn*, mert a törvény igy rendeli s tudja ezt Grimm ur is, mert ahol a prospektus a menetrend kivonatát közli, ott magyar nevén nevezi a magyar fürdőhelyet s csak zárójelben figyelmeztet, hogy a hivatalos Savanyukut azonos Sauerbrunnal. És Sopronmegyében van Savanyukut, nem pedig Alsó-Ausztriában, amint azt minden iskolásgyermek tudhatja és tudja. Ha tehát Grimm Hermann ur ugy találja, hogy könnyebben csábithat vendégeket fürdőjébe, ha az Alsó-Ausztriában fekszik, akkor béreljen alsó-ausztriai fürdőt, de ne merje vakmerően megcsonkitani Magyarország területét még egy szennyes reklámfüzet boritékán sem. A hatóság pedig ismerje kötelességét és kobozza el ezeket a prospektusokat, Grimm urat pedig tanitsa móresre.

Renitens püspöki szentszék. *Arad*ról jelentik nekünk, hogy a *püspöki szentszék*, (melynek tagjai sorában csekély kivétellel olyanok ülnek, akik Mangrát a nyáron püspökké választották) tegnapi teljes ülésében *Oncu* Miklósnak, a Viktoria bank igazgatójának inditványára a Mangra-pártiak szótöbbségével elhatározta, hogy november 2-ára rendkivüli *egyházmegyei zsinatot* hiv össze és tiltakozni fog az egyházi autonomián esett sérelem miatt. Ez a sérelem persze abban volna, hogy Mangra még ma sem nyerte ki ő felsége megerősitését a püspöki álláshoz. Meg kell mondanunk e föltétlenül hiteles hir kapcsán, hogy a szentszék e cselekedetével törvényszabta hatáskörét tullépve a felség jogaiba avatkozott, mert az ő felsége által 1869. év május hó 28-án szentesitett „szervezeti szabályzat" 98. §-a csakis azt a jogot adja a szentszéknek, hogy gondoskodjék, hogy a püspök-*választás* három hónap alatt megtörténjék, mig a 102. §. előirja, hogy a püspökválasztási jegyzőkönyv terjesztessék ő felsége elé a választás megerősitése végett. E paragrafusok határozott és világos értelmét, sem szofizmával, sem furfanggal elmagyarázni, vagy elcsavarni nem lehet. A szentszéknek tehát olyan eljárása, mely a *királyi megerősitést* demonstrativ eszközökkel akarja sürgetni, pláne kicsikarni: vakmerő, törvénytelen és renitens.

Az önálló vámterület mellett. A pécskai függetlenségi párt tegnap népgyülést tartott, amelyen elhatározták, hogy az önálló vámterület létesitése ügyében az országgyüléshez feliratot intéznek. A népgyülés Vásárhelyi Lászlót kérte fel a felirat benyujtására. A népgyülést banket követte.

---

mos ég alatt. Egyszerre általános meghökkenés; az egyik csiga rakoncátlankodik, de csakhamar ismét engedelmes lesz. A függönyök már mind leomlottak, most az oszlopok hajladoznak, — és a következő pillanatban lent vannak a földön.

Ott áll szabadon a szobor-csoportozat.

Románstilü várfokról néz le Hollós Mátyás paripán ülve, alatta két vitéz a fekete seregből, továbbá Magyar Balázs és Kinizsi Pál. Az alakok sötétek a mesterséges patinától, csak Mátyás homlokán tündöklik az arany babérkoszoru.

És mintha csak valami szinpadi hatásról volna szó, ebben a pillanatban az ólmos felhők közül kifurakodik az első napsugár és rácsik Hollós Mátyás koszorujára.

A meglepettség némasága köszöntötte az első pillanatban a szobrot, de csakhamar egetverő lárma keletkezett. Rajongó éljenzés, ének, fölzendül a Himnusz, a hölgyek kendőjüket lobogtatják és az ősi dómban megkondultak a harangok.

— Éljen Fadrusz! — hangzott fel a kiáltás.

Sokáig csak a szobrot néztük. Majd kiváncsiak voltunk, minő hatással van az alkotás az ifju főhercegre.

Merev katonai tartásban állt ott József Ágost főherceg és szemét rászegezve Hollós Mátyás alakjára, *szalutált*. Ujjait mindaddig le nem vette csákójáról, mig az éljenzés, a népnek tisztelgése le nem csöndesült.

Most *Széll* Kálmán a szobor alkotóját, *Fadrusz* Jánost bemutatta a főhercegnek, aki egyszerü, keresetlen szavakkal adott kifejezést őszinte tetszésének. Hosszabban beszélt a müvészszel, aki már viselte a harmadik osztályu vaskorona-rend jelvényeit . . . Beszélgetés közben Fadrusz szeme hébe-hóba a baloldali tribün első sorába tévedt . . .

Ott ült öreg édesanyja és felesége. Az egyszerü matróna boldogan szemlélte fia dicsőségét és egy-két nehéz könnycseppet törült ki szeméből.

Most *Hegedüs* Sándor állt elő és hosszabb beszédben átadta, mint a szoborbizottság elnöke, a szobrot a városnak megőrzés végett.

Kedves jelenet történt mostan.

A főherceg abban a hiszemben, hogy már vége az ünnepélynek, kilépett a sátorból, hogy Fadrusz vezetése alatt közelről megtekintse a szobrot. Ekkor figyelmeztették, hogy még *Szvacsina* polgármester fog beszélni, hogy átvegye a város nevében a szobrot.

A fiatal őrnagy ur kedvesen elpirult, szinte fiu-módra két lépcsőfokon is átugorva visszasietett a sátorba és zavartan mosolygott, szinte bocsánatot kérve. Akárcsak a kitünő tanuló, aki egy pompásan megadott felelet végén valami kis hibát követ el.

Lelkesen és magvasan szónokolt *Szvacsina*, akinek beszédét a főherceg meleg figyelemmel hallgatta, láthatólag részt vevén annak tartalmában.

Mialatt a dalárdák *Szöllősi* szép kardalát énekelték, a főherceg *Fadrusz* vezetése alatt megszemlélte a szobor részleteit.

— Most pedig hazamegyek, — fordult végül a miniszterekhez. — *Azonnal sürgönyözni akarok.*

Hollós Mátyás sötét alakja élesen rajzolódik a templom falára, de leghelyesebb az alkotást oldalról nézni, mert igy a szabad levegő hátterében sokkal jobban érvényesül.

Még egy pillantást vetettem a szoborra . . .

Ebben a pillanatban egy szemtelen kis veréb kóválygott a nagy király feje körül, ide-oda szállt, bizonyára reszketett ettől a komoly, merész profilu hőstől, aki büszkén emelkedik a levegő magasságában. Egyszerre csak megjött a mersze a szemtelen kis verébnek és rászállt Hollós Mátyás aranybabéros fejére.

Istenem, az első veréb . . .

(G—ly.)

Visszavándorló bosnyák mohamedánok. *Kállay* Béni ellen rendszeres hajsza folyt, mert állitólag a bosnyák mohamedánok nem türhették zsarnokságát. Bosznia kormányzója már akkor kimutatta, hogy a kivándorlást csak néhány izgága népboldogitó szitja s a kivándorlók nagyon hamar vissza fognak vándorolni. S ez máris bekövetkezett. Mint nekünk jelentik, a bosnyák mohamedánok tömegesen térnek vissza elhagyott hazájukba. A bosnyák kormányhoz egy idő óta százával érkeznek a visszatérhetésre vonatkozó kérvények. Nemrégen Bécsből jelentették, hogy a török kormány által a bosnyák mohamedánok számára rezervált két fókolóniából: Angoráról és Brusszából nagyszámban érkeztek Belgrádba a bosnyák kivándorlók és onnan kérték visszhonositásukat. Mint a bosnyák kormánynak legujabban jelentik, a visszatérők rendes utirányai telve vannak hazatérőkkel. Különösen nagy számmal vannak Üskübben, a hazatérés előtti rendes megállóhelyen, ahová jelenleg több mint *ezer* emigrált mohamedán család igyekszik, hogy ősi és olyan könnyelmüen elhagyott hazájában megpihenhessen. Ez pedig minden beszédnél beszédesebben igazolja Bosznia kormányzójának politikáját.

A magyar nyelv a konzuli akadémián. Gróf *Goluchowski* közös külügyminiszter a magyar delegáció külügyi albizottságának ezévi május 14-én tartott ülésén tudvalevőleg kijelentette, hogy a cs. és kir. konzuli akadémián a magyar nyelv tanitását, amely eddig csak a harmadik évfolyamban kezdődött, *mind az öt évfolyamra nézve kötelezővé akarja tenni.* Amint most félhivatalosan jelentik, a külügyminiszter már megtette erre vonatkozó intézkedéseit, ugy hogy az 1902/3. tanévtől kezdve a magyar nyelv a konzuli akadémiának mind az öt évfolyamában kötelező tantárgy lesz.

Báró Roszner Ervin., Ismeretes az a kiméletlen akció, amelyet bizonyos oldalról rendszeresen folytatnak egy idő óta báró *Roszner* Ervin, Máramarosvármegye főispánja ellen. Ennek a hirlapi akciónak, amely szinte mindennap produkált egy koholmányt, föltették most a koronáját: világgá röpitették, hogy a máramarosi főispán a Kaffka-féle vizsgálat eredménye következtében beadta lemondását. Ezzel szemben konstatáljuk, hiteles értesülésünk alapján, hogy báró Roszner Ervinnek esze ágában sincs a lemondás. Ami a máramarosi tisztikar ellen folytatott Kaffka-féle vizsgálat eredményét illeti, erre nézve azt jegyezzük meg, hogy az eredmény még nem ismeretes, de bármilyen volna is, nem érintheti a főispán állását, mert a megyei közigazgatás vezetője, a tisztikar feje nem a főispán, hanem az alispán. Báró Rosznernek tehát nemcsak szándéka, de oka sincs lemondani.

Katholikus nagygyülés. A harmadik országos katholikus nagygyülést holnap és a következő három napon tartják meg a Vigadó nagytermében. A megnyitó ülésen ifj. gróf *Zichy* János mondja a megnyitóbeszédet, a záróbeszédet pedig *Szmrecsányi* Pál szepesi püspök az október 17-iki záróülésen. A nagygyülés programmjának lényeges része a következő:

Október 14-én, kedden délután 4 órakor az Országos Pázmány-Egyesület választmányi ülése. Délután 5 órakor a Magyarországi Katholikus Egyesületek Országos Szövetségének közgyülése a Budapesti Katholikus Kör disztermében.

Október 15-én, szerdán délelőtt 9 órakor szent mise és Veni Sancte a belvárosi főplébániai templomban. Mondja: *Császka* György kalocsai érsek. Délelőtt 10 órakor a katholikus nagygyülés első nyilvános ülése a székesfővárosi Vigadó nagytermében. Tárgysorozat: Megnyitóbeszéd, mondja ifjabb gróf *Zichy* János. Beszámoló a multévi nagygyülés határozatainak végrehajtásáról, mondja dr. *Mihályfi* Akos, cisztercitarendi theológiai tanár. Diszelnökök választása, A szakorsztályok elnökeinek megválasztása. A nagygyülés megalakulása. O felsége a király üdvözlése. A katholikus társadalmi tevékenységről, mondja báró *Hornig* Károly veszprémi püspök. Déli tizenkét órakor a Szent Imre-kollégium (a katholikus főiskolai internátus-egyesület intézete) házavatása. Délután 2—5 óráig a nagygyülés szakosztályainak tanácskozása. Délután 3 órakor Eucharisztikus értekezlet a papság számára. Délután 6 órakor második nyilvános ülés a székesfővárosi Vigadó nagytermében. Tárgysorozat: A katholikus nevelés családban és iskolában. Mondja: *Mayer* Béla v. püspök. Mi erősit meg hitünkben? Mondja: *Széchenyi* Imre gróf. A szerzetesrendek és kongregációk szerepe a katholikus egyházban. Mondja: *Vojnits* Döme szent Benedek-rendi főiskolai igazgató.

Október 16-án csütörtökön reggel 8 órakor. Ünnepies szentmise a belvárosi főplébániai templomban. Mondja: gróf *Majláth* Gusztáv Károly, erdélyi püspök. Délelőtt 9 órakor Eucharisztikus kongresszus, A Budapesti Katholikus Kör disztermében. Elnöke: gróf Majláth Gusztáv Károly, erdélyi püspök. Déli 12 órakor diszgyülés, XIII. Leó pápa huszonötéves pápaságának jubileumára a székesfővárosi Vigadó nagytermében. Délután 2—4 óráig a Nagygyülés Szakosztályainak tanácskozása. Délután 4 órakor hódolati ünnepség a legtelségesebb oltáriszentség előtt és Eucharisztikus körmenet.

Október 17-én, pénteken reggel 9 órakor szent mise a belvárosi főplébániai templomban. Mondja: dr. *Kohl* Medárd felszentelt püspök. Délelőtt 10 órakor harmadik nyilvános ülés a székesfővárosi Vigadó nagytermében. Tárgysorozat: A katholikus elvek érvényesitése az életben. Mondja: dr. *Prohászka* Ottokár theológiai tanár. A katholikus sajtó feladatairól. Mondja: dr. *Margalits* Ede egyetemi tanár. A katholikus autonómiáról. Mondja: dr. *Hortoványi* József országgyülési képviselő. Kötelességeink családban, társadalomban, államban. Mondja: gróf *Zichy* Nándor. Jelentés a szakosztályok tanácskozásairól. Zárobeszéd. Mondja: *Szmrecsányi* Pál szepesi püspök. Délután 3 órakor a Regisi Szent Ferenc-Egyesület közgyülése a székesfővárosi Vigadóban.

A nemzetiségi törvény. *Pozsonyvármegyé*-nek a nemzetiségi törvény módositását célzó határozata ma *Pestvármegye* és *Temesmegye* közgyülését foglalkoztatta. Pestvármegye közgyülése *Fazekas* Agost főjegyző inditványára kimondotta hogy Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye törvényhatósága ismervén a gonosz izgatók átkos munkáját, nem is lehet más álláspontun, mint azon, hogy a hibás, hiányos, kibuvókra utat nyitó nemzetiségi törvényt módositani kell és ezt — minden másra való tekintet nélkül — magyar nemzeti szellemben kell keresztülvinni. *Temesvármegye* közgyülése is a törvény módositásának szükségét mellett nyilatkozott. A vita során az állandó választmány a tudomásul vételt inditványozta.

Fülöp Béla országgyülési képviselő az 1868-iki 44. t.-cz. eltörlését, a büntetőtörvénykönyv 172-dik szakaszának szigoritását akarja kérni az országgyülésről, mert a nemzetiségi törvény tág teret nyit az agitátorok üzelmeinek. *Vargics* Imre elégnek tartja, ha Pozsonymegye feliratát hasonló feliratal pártolja a megye. A nemzetiségi törvény megérett a módositásra. Maga Deák mondotta, hogy a törvények nem örök időkre szólnak; már pedig a nemzetiségi törvényben ugyszólván a magyar állam megtagadása foglaltatik; az alldeutsch izgatók elitélése miatt a német sajtó éppen e törvényre hivatkozva támadta hazánkat. *Gáll* József főrendiházi tag nem kivánja a nemzetiségi törvény bolygatását. O az egységes nemzeti állam hive, de nem látna veszedelmet a nemzetiségi törvény életbeléptetésében sem, mert az kiegészíti a közszabadságot, támasztékot nyujt a mérsékelt elemek működésének. *Blaskovics* Ferenc országgyülési képviselő nagy tetszés közt a törvény módositását sürgeti, mert annak egész tartalma ellentmond az első szakasznak, amely egységes nemzeti államról szól; ezzel a törvénynyel odajuthatunk, ahol Ausztria áll az ő marakodó nemzetiségeivel; fegyverkeznünk kell a kiviilről betolakodó izgatók ellen, akik aránylag jómódban élő németnyelvü honfitársainkat fellázitani igyekeznek. *Pepa* és *Finciu* román esperesek sürgetik a nemzetiségi törvény végrehajtását.

A közgyülés, minthogy a szavazatok arányát másképpen megállapitani nem lehetett, névszerinti szavazással 50 szóval 43 ellen elfogadta *Vargics* Imrének a *nemzetiségi törvény módositását sürgető javaslatát.*

A kolozsvári ünnepségek.

— A *Budapesti Napló* tudósitójától. —

Kolozsvár, október 13.

Még a tegnapi nagy ünnepségek hatása alatt állt városunk közönsége, amikor ma uj ünnepekre gyült össze. Ma avatták föl a Ferenc József tudományegyetem központi uj épületét, az igazságügyi palotát és később a kereskedő-társulat zászlószentelési ünnepsége zajlott le.

(Az egyetem ünnepe.)

Ma reggel 8 órakor nagy ünnepélyességgel avatta föl *Wlassics* Gyula közoktatásügyi miniszter a kolozsvári Ferencz József tudományegyetem központi uj épületét. A notabilitások közt jelen voltak: *Plósz* Sándor igazságügyminiszter, gróf *Apponyi* Albert, a képviselőház elnöke, *Mohay* Sándor államtitkár, *Mailáth* Gusztáv erdélyi püspök, *Probst* Emil hadtestparancsnok, *Zichy* Jenő gróf országgyülési képviselők, *Kétly* Károly a budapesti kir. tudományegyetem rektora, *Ilosvay* Lajos a kir. József-müegyetem rektora, *Szvacsina* Géza polgármester stb.

Dr. *Schilling* Lajos rektor emelkedett szellemü beszédben, visszapillantást vetve az épület történeti előzményeire is, kérte Wlassics minisztert, hogy az uj épületet avassa fel.

Erre *Wlassics* Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter a következő beszéddel válaszolt:

Nagyságos rektor ur! Tekintetes egyetemi tanács! Igen tisztelt ünneplő közönség! Midőn a tudománynak szenteit e csarnokot ünnepélyesen felavatom, azzal a hő óhajjal teszem ezt, hogy ez érdemekben gazdag egyetem e diszes falak között továbbra is minél tökéletesebben tölthesse be kettős feladatát: a tudomány művelését és az ifjuságnak oktatását. Adja a Gondviselés, hogy e csarnok minél tündöklőbb fényt legyen a magyar tudományosságnak, melegágya hazaszeretetnek, hü ápolója a törhetlen kötelességérzetnek alkotója a nemes jellemnek, szent lángja a felebaráti szeretetnek, áldásthozó jobbja a testvériségnek! (Élénk tetszés és éljenzés.) Vésse itt elmélybe, szivja itt lelkébe minden ifju az eszmékben, törekvésekben és ideálokban, egységes magyar társadalom teremtő erejét! (Élénk tetszés és éljenzés.) Ha igy lesz, akkor a nagy Korvin müvészihlette, dicső alakja nagyratermett nemzetet hágy maga körül és átnyujtja a hervadhatlan dicsőség koszoruját ez egyetemnek, melynek uj hajlékát egyszerüen, de annál mélyebb bensőséggel azzal avatjuk fel a legméltóbban, ha itt, az ő Felsége, Urunk, királyunk dicső nevét viselő egyetem falai közt feltekintünk a trónra, a törhetlen munkaerő mintaképére s imaszerüleg kérjük a Mindenhatót: Éljen a király! (Lelkes éljenzés.)

Ezután *Schilling* Lajos rektor felolvasta az épület felavatására megkért *József* főherceg levelét, amely a következő:

Nagyságos rektor uram! Legbensőbb örömömre szolgált azon legmagasabb kitüntetés, melyelyet ő császári és apostoli királyi Felsége, legkegyelmesebb uram és királyom, megbizni kegyeskedett, hogy Ótet a Kolozsváron tartandó Mátyás király szobor leleplezése alkalmával és az ezzel összekötött ünnepélyeknél képviseljem és tokozódott ezen örömöm, hogy ez alkalommal a magyar királyi Ferenc József tudományegyetem uj épületét fölavathatom, az ezzel kapcsolatos klinikákat és kórházakat szemlélhetem és a magyar tudományegyetem — melynek tiszteletbeli tagjának büszkén vallhatom magamat — tanári karát üdvözölhetem. Fájdalom, hogy ez örömömnek véget vetett orvosom határozata, a ki tekintve kiterjedt, magasfoku tüdőhurutomat, azon véleménynek adott kifejezést, hogy — ahhoz való hajlandóságom mellett — könnyen gyuladásba mehet át ily ut alkalmával. De azért, habár ezen fényes, országos ünnepen most nem is vehetek részt, még sem mondok le véglegesen a Ferenc József-egyetem megtekintéséről. Tavaszi szemleutam alkalmával Kolozsvárnak szentelendek annyi időt, hogy kartársaimat meglátogatva, részletesen megnézhessem áldásteljes müködésüket az uj, diszes épületekben. Addig is fogadják legőszintébb ragaszkodásom kifejezését, melyiyel váltig maradok *Alcsuthon*, 1902. október 10-én, legbensőbb tisztelőjük: *Dr. József főherceg.*

Zajos éljenzéssel fogadták a főherceg levelét. *Schilling* rektor a felavatásért köszönetet mondott Wlassics miniszternek, akit szintén lelkesen megéljeneztek. A főlavatás után villásreggeli volt.

(Az igazságügyi palota felavatása.)

Délelőtt 10 órakor volt az *uj igazságügyi palota felavatása*, melyen nagyjában ugyanaz a közönség volt jelen, mint az egyetem megnyitó-ünnepélyén. Az ünnepély az igazságügyi palota diszteremében folyt le, ahol a királyi tábla ünnepi ülést tartott. Az ülést *Fekete* Gábor kir. táblai elnök nyitotta meg hosszabb és szép beszéddel, amelyben *Plósz* Sándor igazságügyi minisztert üdvözölte. A miniszter gyönyörü beszédben méltatta az ünnepi aktus jelentőségét.

A magyar nemzet mindenkor élénk érzékkel viseltetett e nagy erkölcsi erő iránt. Hisz most épp annak az ünnepi hangulatnak benyomása alatt állunk, amelyet nagy királyunk szobrának leleplezése keltett bennünk, akinek dicső korszakát a nemzet a legtalálóbban az igazság uralmával jellemzi.

Az igazságosságnak nemcsak az igazságszolgáltatásban kell érvényesülnie, át kell ennek hatnia az államélet minden ágát, át kell hatnia a társadalom minden működését, mindenütt kell, hogy megvalósuljanak a jognak ama szabályai: honeste vivere, alterum non laedere, suum cuique tribuere, hogy áldásos legyen a hatalom, áldásossá és termékenyné a munka és erős legyen a nemzet. Oslorrása és egyuttal erőssége azonban az igazságosságnak mégis csak az igazságszolgáltatás. Innen indul ki és ide tér vissza, ha segitségre szorul. Illő, hogy erről ez ünnepély alkalmával megemlékezzünk. Nem meddő áldozat az a kiadás, amelyet az ország igazságszolgáltatására fordit, hanem a legjobban elhelyezett, bőven kamatozó tőke.

Az igazság isienasszonyát bekötött szemekkel szokás ábrázolni. Hát igen! A birónak vaknak kell lennie, midőn arról van szó, hogy barát vagy ellenség, gazdag vagy szegény, előkelő vagy koldus keres előtte igazságot. Az igazságszolgáltatásnak pártatlannak kell lenni. Ezt nem is kivánjuk meg a birótól, ezt feltételezzük róla. Ezentul azonban a birónak nagyon is nyitva kell tartania a szemeit. Nem szabad hogy vakon alkalmazza a törvény holt betüjét és szolgáltassa azt az igazságot, amelyről azt mondják: Summum jus summa injuria. A mai közszellem a törvényhatóságtól és az itélkezéstől azt kivánja, hogy az a méltányosságtól legyen áthatva, amely méltányosság nem egy homályos kódszerü fogalom, hanem az esetnek minden körülményre kiterjedő teljes osztóigazság, mely a magyar birói karnak hagyományaihoz tartozik. Mi megkivánjuk azt, hogy a biró az életre legyen figyelemmel, hogy megvizsgálja az eset összes körülményeit és hogy ezt tehesse, felszabaditjuk őt a formalizmus bilincsei alól. Rábizzuk, hogy a tényállást legjobb belátása szerint állapitsa meg és nem csekély körben rábizzuk azt is, hogy az esetre illő jogszabályt bölcs belátása szerint válaszsza ki. Nagy hatalmat biztunk a biróságra, megtettük, nyugodtan tehettük meg, nem csatlakoztunk. A tett tapasztalatok hizonyitják, hogy birói karunk a nagy bizalomra teljes mértékben érdemes.

A mai közszellemnek megfelelő e nemes érzelemben vett igazságszolgáltatásnak van hivatva szolgálni ezen épület is. E falak nem az igazság börtönét övezik körül, melyben, mint ahogy a mult

század elejének formalizmusában sinlődő igazságszolgáltatást egy akkori iró jellemezte, az igazság rozsdás gépezetét annak kezelői — gyakran maguk is gépek — a sötétben lassan és unottan forgatták. E tágas és világos termekbe az élet fog behatolni, ahol a bíróság szemtől-szemben fog állani a felekkel és a közvetlenség melegénél és a nyilvánosság éltető levegőjében találja meg a legjobb, a megnyugtató ítéletet, amely azután ki is hat az életre, közelebb hozva a jogot a néphez és növelve annak jogérzetét.

Midőn az épületet ezennel ünnepélyesen átadom magasztos hivatásának, azt kívánom, legyen ez az otthona a legszebb, a legnemesebb értelemben vett igazságszolgáltatásnak és egyuttal erős védőbástyája szeretett hazánknak. És legyen egyik emléke annak is, hogy e korban a nemzet fennkölt szellemü és igazságszerető királynak uralkodása alatt (Lelkes éljenzés.), akihez a nemzet a köteles hüségen messze tulterjedő rajongó szeretettel és hódoló tisztelettel ragaszkodik, hatalmas lépésekkel haladt előre és biztositotta fennállását. Ugy legyen! (Szünni nem akaró viharos éljenzés.)

Ezután *Szvacsina* polgármester, Kolozsvár város közönsége nevében köszönetet mondott az igazságügyi miniszternek jóindulatáért, amelylyel a város minden alkalommal találkozott, valahányszor Kolozsvár és az igazságszolgáltatás érdekei ezt megkivántak. Köszönetet mond annak a fejedelmi városnak nevében, amely mindig büszke volt az ő biráinak igazságérzetére, bölcsességére és méltányosságára; annak a városnak nevében, amely a nagy, az igazságos Mátyás királynak nemcsak emlékét őrizte meg, hanem megőrizte igazságérzetének szellemét is. (Lelkes éljenzés.)

Ezután báró *Szentkereszty* Zsigmond törvényszéki elnök ismertetette az igazságügyi palota épitésének történetét. Végül az elnöklő *Fekete* Gábor táblai biró rövid beszéddel berekesztette az ünnepi ülést. Azután az igazságügyi miniszter az ügyészek, birák, közjegyzők és ügyvédek küldöttségét fogadta, melynek nevében *Fekete* Gábor táblai elnök üdvözölte a minisztert.

(A kereskedők zászlaja.)

A kis- és középkereskedő-társulat zászlóavatási ünnepélye délben folyt le. A zászlóanyai tisztet *Hegedüs* Sándorné töltötte be, akit épp ugy, mint *Hegedüs* Sándort is, megjelenésekor nagy óvációkkal fogadtak. Az ünnepélyen több kereskedelmi és iparkamara is képviselve volt, jelen voltak továbbá a katonai és polgári előkelőségek és az egyházak képviselői. *Havas* Lázár elnöki megnyitója után *Kreutzer* Lipót kereskedelmi akadémiai tanár nagyhatásu beszédet mondott, majd pedig *Tompa* Kálmán alkalmi költeményt szavalt, mire a szögek beverése következett. A zászlóanya „Istenért, a királyért és hazáért" jelszóval verte be az első szöget a zászló rudjába. *József* főherceg nevében az elnökség ütötte be a szöget. Ezután az egyházak, a testületek és a katonaság képviselői is egy-egy szöget vertek a zászló rudjába. *Hegedüs* Sándort és nejét távozásukkor is lelkes ovációkban részesitették. Este fényes bál volt.

Plósz és *Wlassics* miniszterek a délutáni gyorsvonattal hazautaztak Budapestre.

•

A lefolyt ünnepek alatt a kolozsvári távirat és telefonhivatal kiváló előzékenységével és buzgalmával jelentékenyen megkönnyitette a sajtószolgálatot, amiért a sajtó nevében a legmelegebb köszönet illeti.

KÜLFÖLD

A román ó-konzervativek és a zsidók. Bárhogy pózolnak is a román fővárosban, kétségtelen, hogy az Unio kormányának a romániai zsidókra vonatkozólag szétküldött jegyzéke mély benyomást gyakorolt ugy a román kormánykörökre, mint az ellenzékre. Mig az *Indépendence roumaine* összes bölcseségét abba az egy mondatba foglalja össze, hogy a romániai zsidókérdés alkotmányos uton fog megoldatni a Románia által meghatározandó határidőben, addig az ó-konzervativ ellenzék lapja, a *Roumanie* már szabatosan megformulázott javaslatokkal áll elő a kérdés megoldását illetőleg. E javaslatok szerint a zsidóknak meg kell engedni a nép- és iparisklák ingyenes látogatását, a belföldi zsidók naturalizációjának nagyobb tért kell engedni s az idegentörvénynek kintasitó paragrafusát ugy kell értelmezni és körülirni, hogy ez nem alkalmazható azon bennszülött zsidókra, kiknek Romániában kivül nincs hazájuk. De hiszen ha volna másutt is hazájuk, még pedig olyan, mely kevésbé mostoha a román hazánál, akkor nem kinoztatnák magukat a román közigazgatás legalsóbbrendü s legbrutálisabb közegeivel.

Kormányválság Szerbiában. Belgrádból az a távirat érkezett, hogy a szerb kormány a tegnap Nisben tartott miniszteranács után benyujtotta lemondását.

Franciaország és a Vatikán. A szentszék és a francia kormány között a püspökök kinevezése miatt konfliktus támadt. Franciaország a konkordátum fölmondásával fenyegetődzik, ha a Vatikán nem teljesiti kivánságait.

Ennek a kétségtelenül érdekes hirnek az a hibája, hogy az antisemita-klerikálisok közlönye, a *Libre Parole* bocsátotta világgá s igy a hir alaposságához kétség fér, bár megvan benne a tények logikája. A Libre Parole most előszeretettel alarmirozza a francia katholikusokat.

Merényletek Oroszországban. Oroszországban a napokban több föltünést keltő merénylet történt, igy a *cár* ellen, *Obolenszky* charkovi kormányzó, *Wahl* tábornok s mások ellen, melyeket a külföldi sajtó politikai indokokra vezet vissza, a titkos forradalmi bizottsággal hoz összeköttetésbe, s érdekes kombinációkkal cifráz föl, melyek alaposságáról csak az orosz rendőrség mondhatna véleményt. A párisi *Rappel* szerint Pétervárott a Preobrasenczky-ezred néhány tisztjét például azért tartóztatták le, mert állitólag részt vettek a cári vonat ellen intézett merényletben. Nagyon valószinü, hogy van alapja a vádnak, mert ebben a gárdaezredben hosszu idő óta nagy az elégedetlenség a tisztek között.

Wahl tábornok, a vilnai kerület volt kormányzója ellen csak nemrégiben követtek el merényletet s akkor meg is sebesitették. Valószinüleg ez a merénylet volt az oka annak, hogy a tábornokot a csendőrség főparancsnokává nevezték ki és áthelyezték Pétervárra. A volt kormányzó távozása előtt maga köré gyüjtötte hivatalnokait, hogy elbucsuzzék tőlük. Mikor valamennyien együtt voltak a tábornok hivatalos szobájában, jelentették a kormányzónak, hogy egy elegánsan öltözött fiatal hölgy beszélni kiván vele. A hölgyet bevezették, mikor azonban a tábornok felé közeledett, a keblébe nyult, mintha tört akarna onnan kirántani. A jelenlevő hivatalnokok erre lefogták a hölgyet s megmotozásánál tényleg egy élesre fent tört találtak nála. A merénylőt — mert kétségtelen, hogy merényletet akart a tábornok ellen elkövetni — elfogták. Személyazonosságát még nem sikerült megállapitani. Ugyancsak Varsóból jelentik, hogy tegnapelőtt a Zodz-utcában *Rosenberg* és *Hornovszki* rendőrügynököket meggyilkolva találták. A két titkos rendőr arra vállalkozott, hogy kikutatja a parasztlázadások főrendezőit. Tervük azonban a titkos forradalmi bizottságnak tudomására jutott, amely kimondta rájuk a halálos itéletet.

A sztrájk. Az *Unio* kormánya katonaságot küld a bányákba s a munkás-egyesületeken kivül álló munkásokkal akar dolgoztatni. Egy miniszter kijelentette, hogy ehhez joga van, mihelyt a statáriumot kihirdette, erre pedig az anarkhista-mozgalom bőséges okot szolgáltat. A viszály kiegyenlitésén folyton dolgoznak, dacára a bányatulajdonosok elutasitó magatartásának. *Roosevelt* a hadügyminisztert küldte Morganhoz, hogy szólitsa föl, hogy befolyását a sztrájkmozgalom megszüntetése érdekében vesse latba, de hogy Morgan mit felelt, arról még nincs tudósitásunk.

Franciaországban a munkásbörze megigérte, hogy nem küld szét több fegyvert a munkásoknak, ha a kormány megigéri, hogy katonasággal fogja megvédelmezni a dolgozni akaró munkásokat. Ezzel szemben egy párisi távirat az mondja, hogy fegyvereket egyáltalában nem osztottak szét a munkások közt.

*Genf*ben a sztrájkmozgalom, mint ezt hétfőre előre jelezték, tényleg véget is ért. A munkások tulnyomó része munkába állt.

Páris, október 13.

A bányakerületekből érkező jelentések konstatálják, hogy a helyzet ma nem változott lényegesen. *Carmeaux*ban a munka még teljesen szünetel. *Decazeville*ben a sztrájk terjed. *Lens*ből táviratozzák, hogy a sztrájkolók az éjjel be akartak nyomulni egy bányába, de a katonaság megakadályozta őket szándékuk végrehajtásában. Egy katonát ez alkalommal kővel megsebesitettek. Három grand-horeni bánya munkásai ma reggel nem szálltak le. Béremelést követelnek a szénárak emelése és a franciaországi és amerikai sztrájk következtében fokozódott szénkereslet alapján. A *horeni* és *wasmesi* szénbányákban sok munkás a béremelés elégtelensége miatt abbahagyta a munkát. Attól tartanak, hogy a sztrájk kiterjed az egész szénmedencére. A st.-etienni munkásbörzén tegnap este gyülés volt, amelyen valamennyi munkásegyesület képviselve volt. A gyülés elvben az általános sztrájk mellett foglalt állást. A sztrájk kérdését ma vagy holnap bocsátják szavazásra a munkásbörzén.

Mons, október 13.

Hir szerint a munkaadók megtagadták a bányamunkások által követelt béremelést. Ennélfogva a monsi szénbányában caütörtökre általános sztrájkot várnak.

Wilkesbarre (Pennsylvánia), október 13.

Az *Erie-társaság* falragaszokon felszólitotta a sztrájkoló munkásokat, hogy álljanak munkába. A társaság igéri, hogy a dolgozni akaró munkásokat megvédi. Azt hiszik, hogy ez a szénbányatársaságok részéről az első lépés arra, hogy a sztrájkmozgalomnak a katonaság oltalma alatt véget vessenek.

A forrongó Macedónia. A macedon fölkelés nagyon változó szerencsével működik. Hivatalos bolgár és török táviratokból nem lehet kihámozni az igazságot s e tekintetben a nagy angol lapok távirataira vagyunk utalva. A *Times* szerint Retrico mellett a a török csapatok a bolgár bandákat szétugrasztották, Sumalála mellett megvertek 200 bolgárt, akik közül ötvenen elestek és harmincöten fogságba kerültek; viszont a fölkelők Dsamaja mellett megvertek egy 400 főnyi török csapatot s elvettek tőlük négy ágyut. A szalonikii katonai kormányzó tegnap távirati parancsot kapott, hogy a bolgár-macedón határon kettőztesse meg a csapatokat. Tegnap három tartalékos zászlóalj indult el, ma ismét elmegy a határra egy katonai vonat. A vasut-társulatok már csak szállitási határidő nélkül fogadnak el árut. A porta körjegyzéket intézett a nagyhatalmasságokhoz, amelyben panaszkodik, hogy a kellő határőrzés hiánya a bolgár bandáknak lehetővé teszik, hogy átlépjenek Törökország területére és azután visszatérjenek Bulgáriába.

Szófia, október 13.

A macedón-bizottság köreiben azt állitják, hogy a felkelők sikeresen nyomulnak előre a Strumma folyó balpartján és olyan állásokat foglalnak el, amelyekből a keleti vasutat fenyegetik. Ezzel ellenkezőleg a Száráfov-bizottság elnöke tegnap egy nyilvános gyülésen előadást tartott, amelyben az egész mozgalmat kisebb bandák jelentéktelen akciójának mondotta.

HIREK

Budapest, október 13.

— BUDAPESTI NAPLÓ. Október 15-én uj előfizetés nyilik a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejár, méltóztassanak a megujitásról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— **Személyi hirek.** *Lipót* bajor herceg tegnap este Bécsen át Münchenbe utazott. — Ferdinánd toskánai herceg csütörtökön délben Gödöllőről Lindauba utazik. — *Wlassics* Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter e hét csütörtökén nem ad kihallgatást.

— **Széll Kálmán nevenapja.** A szabadelvü pártkörben ma este nagy számban gyültek össze a képviselők. Nyolc óra tájt megjelent a klubban *Széll* Kálmán miniszterelnök is és nevenapja alkalmából szivélyesen üdvözölték.

— **József főherceg állapota.** *Bécs*ben ma nyugtalanitó hirek keltek szárnyra *József* főherceg állapotáról. Mint Alcsuthról táviratozzák, e hirek, hála az Istennek, tulzottak. Ő fensége a sasvári hadgyakorlatok alkalmával meghült és azóta tüdőhurutban szenved, állapota azonban állandóan javul. Ő fensége most már teljesen lázmentes s az ágyat is elhagyta, de a szobát még hosszabb ideig kénytelen lesz őrizni. Az elterjedt álhirek legjobb cáfolata az, hogy *Klotild* főhercegnő tegnap este óta rövid tartózkodásra Budapesten időzik, ahol a mai nap folyamán több órát töltött *József Agost* főhercegnél, aki Kolozsvárról jövet délutánig a fővárosban időzött, amikor tovább utazott övéihez Kistapolcsányba.

— **Jókai Mór Nagyváradon.** *Nagyvárad*ról táviratozzák: *Jókai* Mór és neje délután Kolozsvárról Nagyváradra érkezett. A vacutnál csaknem tizezer főnyi közönség fogadta az ősz költőt. *Rimler* Károly polgármester szép beszéddel üdvözölte, amelyre Jókai Mór meghatottan válaszolt, megköszönve a fogadást. Majd *Hegyesy* Erzsike üdvözölte a nagyváradi gyermekek nevében és szép virágcsokrot nyujtott át a költőnek. Ezután *Jókai* Mór és neje óriási ovációk között a város diszhintaján a városba hajtattak, ahol tiszteletükre a szinházban diszelőadás volt. A szinházban is viharos ovációkkal fogadták Jókaiékat. Szinház után banket volt, amelyen résztvett csaknem az egész itteni előkelő társadalom, a Szigligeti-társaság és a szintársulat testületileg. Jókaiék holnap kikocsiznak a fürdőbe, délután pedig hazautaznak.

— **Seefried Ottó báró gyásza.** *München*ből táviratozta tudósitónk, hogy a herzogshöhei gyógyitó intézetben ma meghalt báró *Seefried* bajor kamarás, báró *Seefried* Ottó főhadnagynak atyja. Erzsébet hercegnő, Ferenc József király unokája, apósát gyászolja az elhunyt kamarásban.

— **Adler Mór halála.** A magyar festők doayenje, *Adler* Mór tegnap meghalt hosszas betegség után. Az elhunyt művész általánosan tisztelt alakja volt a festészet régi iskolájának. Kedves és poétikus csendéletképei letűnt művészi hagyományok szimpatikus őrizői, amiképp szimpatikus volt a régi divatu mester is. Rendithetetlenül hitt a régi iskola igazában és szerető ambicióval festette csendélet-képeit, amelyekből egy-egy csaknem mindegyik tárlatra jutott. A fiatalok megbecsülték az *Adler bácsi* képeit és — bármilyen szigoruak is voltak egyebekben egymás iránt — ezekről csak szépet és jót mondtak. A hetvenhétéves öreg ur meg is érdemelte a szeretet, amivel művésztársai környezték; a tisztes tradicióknak csöndes képviselője volt, nem vitázott, nem harcolt, kenyere és szórakozása az ecsete meg a palettája volt, amelyek most árvaságra jutottak. Conture iskolájában tanult az elhunyt művész Párisban és az iskola több díját megnyerte akt-tanulmányaival. Finom színérzékkel és biztos rajztudással dolgozott s a genreképeken kivül sok portraitet is festett. Holnap, kedden délelőtt tiz órakor kisérik örök nyugalomra a Deák Ferenc-utca 23-ik számu gyászházból az uj zsidó temetőben levő családi sirboltba.

— **Báró Spaun Fiuméban.** *Fiumé*ből jelentik báró *Spaun* tengarnagy délelőtt egy órakor a *Pelikán* hajón ebédet adott, amelyen jelen voltak a *kormányzó*, *Sachs* ellentengernagy, *Vio* podeszta, *Gaal* kormányzóhelyettes stb. A *Pelikán* erre az alkalomra zászlószövettel és délinövényekkel szépen fel volt diszitve. báró *Spaun* este 8 órakor nejével együtt Bécsbe utazik. A *Pelikán* holnap reggel Polába megy.

— **Bérmálás Ujpesten.** Ujpesten tegnap osztotta ki a bérmálás szentségét az ottani hivők között gróf *Csáky* Károly. A püspök a reggeli vonattal érkezett meg *Jung* József felszentelt püspökkel, *Balázs* oldalkanonokkal, udvari papjai társaságában a palotai állomásra, ahol az előljáróság élén *Zsoldos* János főjegyző, a rendőrség részéről *Kolozsváry* Gyula tanácsos s az előljáróság tagjai fogadták. A feldiszitett pályaudvar előtt a zuhogó eső dacára több száza menő közönség jelent meg. A püspököt *Zsoldos* főjegyző fogadta, mire az egész társaság hintókba ült, s bandérium kiséretében vonult a plébániára, ahol *Illek* Vince plébános fogadta a vendégeket. A fellobogózott utcákon az összes ujpesti egyesületek és társulatok zászlós kisérete mellett vonult a püspök a templomba, ahol előzőleg magas szinvonalon álló prédikáció után megkezdődött a szentmise. A misét ugyancsak gróf *Csáky* Károly pontifikálta. udvari papjainak segédkezése mellett. Ezután megkezdődött a bérmálás kiosztása, amelyet gróf *Csáky Jung* püspökkel egyetemben mintegy 1200 jelentkezőnek osztott ki. A bérmálás eltartott délután 3 óráig, amikor is a plébánián diszebéd volt, amelyen az előljáróság összes tagjai résztvettek. *Csáky* püspök ebéd után 40 küldöttséget fogadott s fél öt órakor hosszu kocsisortól kisérve ment a rákospalotai pályaudvarra, ahonnan Váczra utazott.

— **Gróf Lónyayék Meránban.** Gróf *Lónyay* Elemér és neje ma délután hatodfél órakor — mint tudósitónk Meránból táviratozza — oda érkezett. A grófi pár hosszabb ideig szándékozik Meránban maradni a legszigorubb inkognitóban. A vendégkönyvbe ezt a nevet irták be: *Gróf Bodrog és neje Magyarországból.*

— **Egy munkás jubileuma.** Szép ünnepély ment végbe ma délelőtt az államvasutak központi szertárában, ahol huszonöt év óta hiven s becsületesen dolgozik *Trojáh* János előmunkás. Az ő jubileumát ünnepelték meg munkástársai. *Ludvig* Rezső főellenőr, a szertár főnöke és *Hermann* Mór ellenőr üdvözölte a jubilánst, átadva néki társainak ajándékát: egy ezüstkupakos tajtékpipát, dohányzacskót, ezüst gyujtótartót s a szertár ama raktárának fényképét, amelyben a jubiláns dolgozik. Trojáh, mikor a vasut szolgálatába állott, csak tótul tudott, de csakhamar magyarrá lett nem csupán az ajka, hanem a szive is.

— **Beteg képviselő.** *Kubinyi* György országgyülési képviselő, a szabadelvüpárt e temperamentumos és rokonszenves tagja sulyos betegen fekszik a városligeti Herzl-féle szanatóriumban, ahová trencsénmegyei birtokáról, *Bohunicz*ról már igen aggasztó állapotban szállitották. Aggódó családja és veje *Csillaghy* József főispán napok óta a nehéz beteg közelében van, akihez a család *Herzl* és *Korányi* Sándor orvostanárok tanácsára báró *Eiselberg* bécsi egyetemi tanárt, a nagynevü *Billroth* utódját hivta meg. A bécsi professzor megérkezését holnapra várják, amidőn a sulyos beteg felett konziliumot tartanak. A beteg képviselő kiterjedt rokonsága, számos barátja és ismerőse nagy részvéttel érdeklődik a beteg állapota iránt.

— **Beniczky Lajos alispán jubileuma.** *Kemény* Kálmán pestmegyei tiszteletbeli főjegyző ma délután értekezletre hivta össze a vármegye tisztviselőit és törvényhatósági bizottsági tagjait abból a célból, hogy megállapitsák a *Beniczky* Lajos alispán huszonötéves szolgálati jubileuma ünnepiességeinek a részleteit. Elhatározták, hogy az évfordulót az 1903. év január hónapjára eső évnegyedes rendes közgyülésekor tartják meg. A részletek megállapitására szükebb körü bizottságot küldöttek ki. A törvényhatósági bizottsági tagok kijelentették, hogy az ünnepiességben az egész vármegye közönsége részt kiván venni, hogy jelét adják az alispán iránt való tiszteletnek és szeretetnek.

— **Szerencsétlenül járt főkormányos.** *Fiumé*ből táviratozza tudósitónk: *Giadrussich* Mátyás, az *Adria* tengerhajózási társulat *Nagy Lajos* nevü hajójának főkormányosa, délután 5 órakor a hajóról jövet *Puntofranco*ban egy tolató vasuti mozdony elé került. Amint a mozdony elől futni akart, elesett és a mozdony alá került, *amely mind a két lábát levágta.* A szerencsétlen embert, aki 50 éves volt, életveszélyes sérülésekkel szállitották a kórházba. Érdekes megemliteni, hogy legutóbb az elsülyedt *Buda* nevü hajóról szerencsésen megmenekült.

— **Lipótvárosi találmány.** Egy lipótvárosi gazdag kereskedőt ünnepelnek mostanában pompás találmányáért. A találmány elbájoló egyszerüsége mellett, a legpraktikusabb, amit e téren képzelni lehet. A helyett, hogy a találmány technikai mibenlétét ismertetnénk, müködésben mutatjuk be a készüléket.

A gazdag kereskedő, aki nagyon el van foglalva, éppen az iróasztalnál ül, mikor belép egy ur s igy szól:

— Én B. vagyok.

— Örvendek.

— A C. cég képviseletében jövök. Ajánlom dusan fölszerelt áruraktárunkat. Áraink egyszerüen bámulatosak. A minőség egyszerüen utólérhetetlen.

A gazdag és elfoglalt kereskedő most fölpillant az iróasztal mellől s tátott szájjal hallgatja a szapora beszédü utazót.

— Tovább — mondja aztán.

— Mi a szolid kiszolgálás elvét többre tartjuk a világ minden elméleténél. Soha nem fordult elő nálunk, hogy valakinek panasza lett volna. Tengerentuli exportjainknál is bámulatot, elismerést, hálás köszönetet arattunk...

A nagyon elfoglalt kereskedő most nyugodtan közbevág:

— Szép. De nincs szükségem áruira. Nem veszek.

— Bocsánat — folytatja az utazó. Ha nem is vesz, de tessék megtekinteni mintáimat. A legszebb dolgok, melyeket e téren látni lehet, a legjobb dolgok, melyeket képzelni lehet.

— Ne fáradjon. Nem veszek.

— De kérem . . .

Az utazó már bontogatja a csomagjait, mikor hirtelen megszólal a telefon. A kereskedő a kagylót a füléhez szoritja, egy percig hallgat, aztán bele szól:

— Helyes. Egy urral beszélgetek itt, de egy percig van csak vele dolgom. Mindjárt megy. Rögtön jövök.

Az utazó nem tágit. Kicsomagolja a holmiját s már régen elmult az egy perc, de ő még mindig beszél. Most ujra csönget a telefon.

— Igen — mondja a kereskedő. Rögtön. Megyek már. Tüstént.

Végre is az utazó felé fordul s igy szól:

— Bocsánat. De hallja, hogy sürgősen keresnek. Egy pillanat mulva itt leszek.

Kisiet az ajtón s valami gunyos mosolygás játszik az ajka körül. Az utazó most leül s nézeget. Az asztalon szerteszét irások, levelek hevernek. Az asztal lapján egy sárgaréz gomb látszik.

— Mi lehet ez? gondolja az utazó s unalmában megnyomja az ujjával. Ebben a pillanatban irtózatos csilingelés hallatszik. A telefon szól.

A találmány tehát abból áll, hogy a telefon nem egyéb, mint egy csöngetyü, melyet a gombbal lehet megszólaltatni. Célja pedig semmi más, minthogy a nagyon alkalmatlan embereket el lehessen vele riasztani.

Az utazó megértette a készülék célját.

— **Letartóztatott szerkesztő.** *Brassó*ban vasárnap letartóztatták *Sroft* Hermannt, a *Kronstädter Zeitung* szerkesztőjét, mert a Cramer, Korn és Kriesch pangermán izgatókat dicsőitette több cikkben. *Sroff* a szász izgatók vezére és Badenből, ahonnan királysértésért kiutasitották, került Magyarországba. A letartóztatott ember, aki nem magyar állampolgár, a legfélelmetesebb módon izgatott lapjában. Maros-Vásárhelyről vasárnap gróf Lázár Miklós ügyész és Kőllő Ignác vizsgálóbiró Brassóba érkeztek, a *Kronstädter Zeitung* szerkesztőségében házkutatást tartottak és ennek végeztével a szerkesztőt letartóztatták, akit az éjjel *Martonvásárhely*re kisértek. Házkutatás volt a *Gazette Transsylvania* szerkesztőségében is, amely lap szerkesztője, *Pap* Traján ellen vizsgálatot indittottak.

A brassói magyarság körében méltó megelégedést keltett az ügyészség és a biróság szigoru fellépése, amely remélhetőleg kijózanitó hatással lesz a lázitó gonosztevők által félrevezetett elemekre.

— **Összeütközött vonatok.** *Vercelli*ből táviratozzák, hogy a milánói gyorsvonat tegnap az ottani pályaudvaron összeütközött egy lokomotivval. A vonat személyzetéből négy ember meghalt.

— **Ügyvédi vizsgálatok.** Az ügyvédvizsgálóbizottság előtt a legutóbb tartott vizsgálaton 20-an jelentkeztek vizsgálatra. A jelentkezők közül 18-at képesitettek. Ketiőt visszavetettek.

— **A lélektan.** Egyik fővárosi szállodásunk komolyan hiszi magáról, hogy ő pszichologus.

— Könyvből tanulta? — kérdezték tőle.

— Nem. Az élet tanitott meg.

— Szép. De elmélet nélkül mégis bajos azt megtanulni.

— Bajos? Nézze, kérem. A napokban egy urnak átadom a számláját. Az ur figyelmesen átnézi s végre igy szól: Bocsánat! Egy üveg bor is szerepel itt, pedig én bort nem ittam.

— Helyes — mondtam. — A dolog ugy áll, hogy a pincér, aki a bort fölszolgálta, elfeledte följegyezni, hogy kinek adta a bort. Én tehát minden vendégemnek fölirtam.

— Nos? Ez a pszichologia?

— Ez. Arra számitottam, hogy mindenki, aki nem kapott bort, meg fogja tagadni a fizetést, mig az, aki megitta, fizetni fog.

— És bevált?

— Be.

El kellett volna ismerni, hogy a szállodás csakugyan nagy pszichologus, ha ebben a pillanatban a fizetőpincér, aki nem volt pszichologus, hanem becsületes fiu, bele nem szól a dologba:

— Bocsánat! A dologban egy kis tévedés van. Tizenhárom vendég hitte azt, hogy ő rendelte a bort és fizetett.

— **Sziklaeső a Gellérthegy alatt.** Amióta a jó öreg Gellérthegyet megbolygatták, hogy helyet csináljanak az esküténi hid feljárójának, azóta a vén hegy nem nézi olyan egykedvüen a főváros világvárosiasodását, mint annakelőtte, amikor még a tudós mérnök urak nem vágtak bele csákányokkal meg dinamittal acélkemény testébe. Ugy látszik, hogy a vén sziklakolosszusnak sehogy sem tetszett ez a barbár müvelet, mert amióta lebontották az egyik oldalát, azóta időnként valóságos sziklaesőt küld alá a csöndes Rácvárosra, rémületbe ejtve a jó budaiakat, akik ott épitették föl kis házaikat a hegy tövében. Már pár hónappal ezelőtt megindult egy szép napon a vén Gellérthegy és elárasztotta sziklaesővel a környéket. Csak ugy potyogtak alá akkor is az ökölnyi meg emberjenagyságu szikladarabok az uttestre s egy nagyobb szikla az egyik gázlámpát szemelte ki áldozatául, ugy összetörve még az erős lámpaoszlopot is, hogy hirmondónak is alig maradt valami belőle. Azóta azután, mintha megelégelte volna a bosszut az öreg hegy, elcsendesedett, ugy hogy a lakosság megnyugodott már egészen. Most azonban ujra felzavarta a kedélyeket az uj hid budai oldalán a Gellérthegy ujabb rakoncátlankodása. Tegnap délelőtt 11 óra tájban kezdődött meg ujra a gellérthegzi sziklaeső és azóta egyre tart. Az első szikladarab, jó pár kilónyi sulyu, egy arra haladó omnibuszkocsi elé esett. Jó szerencse, hogy az omnibuszlovak ereiben nem csergedez valami hires arabs-paripának a vére, mert ha egy pár pillanattal előbb érnek oda a hidlőhöz, menthetetlenül eléri őket az öreg Gellérthegy bosszuja. Az omnibuszkocsisok mindjárt bejelentették a sziklaomlást egy rendőrnek, aki azután kissé eltereite a forgalmat a veszedelmes helyről. A sziklaomlás tegnap egész délután tartott. Szerencsére csak egy-két kilós darabok potyogtak alá a Szent Gellértszobor környékéről a Rudas-fürdő előtt lévő térre és senkiben és semmiben nem tettek kárt. Ma délelőtt megismétlődött a sziklaeső, de sokkal nagyobb mérvben, mint tegnap s ma már egy 10—15 kilós szikladarab is alázuhant olyan robajjal, hogy a környék lakossága ijedten rohant ki a házakból, azt hivén, hogy elérkezett a végitélet. Dél felé *Sélley* Sándor miniszteri tanácsos járt kint a belügyminisztérium megbizásából a veszedelmes helyen és egypár rendőrt állittatott a környékre, akik a közönség testi épségét vannak hivatva megőrizni. Ma szakkörökben is élénk megbeszélés tárgyát képezte a gellérthegyi sziklaeső s általánosan az a vélemény, hogy a sziklaomlás összefüggésben van az eskü-téri uj hid épitésével és ha hamarosan nem segitenek a dolgon, a környékbeli lakosságnak még veszedelmesebb mulatságra is van kilátása.

— **A prágai sikkasztás.** *Prága*ból táviratozzák, hogy a Szent Vencel-társaságban éjjel-nappal folytatják a vizsgálatot és hogy beavatottak szerint a hiány sokkal nagyobb, semmint eddig hiszik. Gróf *Coudenhove* helytartó megcáfolja azt a közleményt, hogy ő a társaság egy küldöttségének megigérte volna, hogy nyilvános hozzájárulás és közadakozás utján fog segiteni a zavarba jutott pénzintézeten. A rendőrség ma sok embert távolitott el az előlegezési egyesület helyiségeiből, akik a betéteiket visszakövetelőktől 40%-ért meg akarták vásárolni könyvecskéiket. Az épület falaira az éjszaka ismeretlen kezek becsmérlő hirdetéseket ragasztottak, amelyeket a rendőrség leszedett.

— **Uj gyémántmezők.** *London*ból táviratozzák, hogy *Windsorton*-ban, Kimberley közelében eddig ismeretlen s állitólag nagyon dus gyémántmezőkre bukkantak. Már több nagy sulyu gyémántot találtak, amelyek 206 és 126 karátosak.

— **A kormányozható léghajó áldozatai.** *Párisban* ma ujabb szerencsétlen kisérlet történt a kormányozható léghajó, problémájának megoldására. *Bradsky* léghajója, amelyről azt beszélték, hogy ez az igazi kormányozható léghajó, reggel háromnegyed nyolckor kisérletezés céljából a Vaugirard-parkban fölszállt. Ketten ültek a léghajóban: *Bradsky* és *Morin* mérnök. A léghajó gyorsan háromszáz-négyszáz méternyi magasságra emelkedett, azután átkelt a bulevárokon és észak felé vette utját. A léghajónak két motórja van; mindkettő kitünően müködött, de a kormányrud megsérült és a léghajó girbegörbe utakon haladt a levegőben és ezer méternél magasabbra szállott. Nemsokára teljesen eltünt a léghajó a nézők szeme elől. Féltiz felé a *La Chambre*-mühely emberei azt mondták, hogy a léghajót visszatérni látják, de szemük megcsalta őket, mert a léghajó nem tért vissza a Vaurigard-parkba. Hová lett, mi lett vele, nem tudták. Később a rendőrprefektura táviratot kapott, amely azt jelentette, hogy *Steins* mellett *lezuhant egy léghajó és két utasa holtra zuzta magát.* Valószinü, hogy Bradsky léghajójáról van szó és igy az elszánt küzdelemnek ujabb két áldozata van. Későbbi táviratok jelentik, hogy a nagy szerencsétlenség csakugyan megtörtént s azt igy adják elő: Délelőtt 9 óra 30 perckor a léghajó vagy 100 méternyi magasságra jutott és körülbelől három kilométernyire volt *St.-Dénistől*, *Stains* közvetlen közelében. Itt mezei munkások látták, hogy a léghajósok egyike kihajolt a kosárból. Azt kérdezte, hogy *merre fekszik Pantin.* Miután a mezei munkások egyike megadta a felvilágositást, a léghajósok folytatták utjokat. Látták őket a kosárban ide-oda mozogni. Hirtelen elszakadt az acélkötelek egyike, amelyekkel a kosár a léghajóhoz volt erősitve. Erre a többi kötél is elszakadt és a kosár, mely több mint 400 kilogrammnyi sulyu volt, a földre zuhant és meglehetősen mélyen belefuródott a talajba. A léghajó eltünt a magasban. A kosárban maradt két léghajós a sulyok, melyek a léghajón lógtak, *szétzuzták.* Mind a kettőnek több helyen eltörött a lába. Arca véres volt, de szakitott sebek nem látszottak rajtuk. *Bradsky* menten meghalt, a *mérnök* még néhány percig élt a lezuhanás után. A holttesteket St. Dénisbe vitték. A szerencsétlenségnek állitólag az volt a közvetlen oka, hogy a léghajóhoz csak két gyönge léccel volt odaerősitve a kosár s az egyik mindjárt a felszálláskor levált, a másik farud pedig nem volt képes tartani a kosarat. Bradsky felesége majd megőrült, amikor meghallotta a katasztrófát. A szegény asszony a felszállás után eldicsekedett, hogy férje fogja megnyerni a nagy dijat, mert a felszállás az ő urának sokkal jobban sikerült, mint annak idején Santos-Dumontnak.

— **Halálozás.** *Király Pál*, a budapesti állami pedagogium érdemes tanára, ma reggel 61 éves korában meghalt. Az elhunyt tudós nevét a legutolsó napokban is sokat emlegették, amikor a Karacsay-kodex hitelességét védelmezte *Szily* Kálmánnal szemben, bizonyitva a rovás-irás ősmagyar eredetét. Ez a nagy nemzeti kérdés foglalkoztatta *Király* Pált évtizedeken keresztül, s ha tévedett volna is kutatásaiban, mindenesetre tiszteletreméltó az a lelkes törekvése, hogy ott kereste a mi ősmüveltségünk forrását, ahol más senki.

Dadai *Királyi* Pál Abauj vármegyében Csobádon született 1841-ben. Tanulmányait itthon és a külföldön végezte el. 1867-ben gimnáziumi tanár lett Nagykőrösön, 1873-ban a budapesti ref. gimnáziumba hivták meg. 1880-ban pedig kinevezték az állami pedagógium magyar nyelvi tanszékére. E közben négy évig titkára volt a Magyar Földrajzi Társaságnak s három évig tagja volt az országos közoktatási tanácsnak. Mint iró a földrajzi és a nyelvtudományi irodalmat gazdagitotta munkáival. Főbb müvei: Egyetemes földrajz. A föld, A növények élete, Magyar nyelvtan mondattani alapon.

Mohr Lajos, a belváros volt ismert és tekintélyes kereskedője, vasárnap hosszas szenvedés után hetvenkétéves korában Budán, Batthyány-utca 53. szám alatti lakásán meghalt. Halálát özvegye: született *Navratil* Stefánia, négy leánya és nagy és előkelő rokonság gyászolja.

Csontosi János tankerületi kir. főigazgatósági tollnok neje, *György* Erzsébet rövid szenvedés után, életének hatvannegyedik, boldog házasságának huszonnyolcadik évében elhunyt. A boldogultat október 14-ikén délután három órakor temetik a Kerepesi-uti temető halottasházából s ugyanott helyezik örök nyugalomra.

Terpesti *Markovics* Vince 1848—49-iki honvédhuszárszázados tegnap este hetvenhétéves korában meghalt Budapesten. Temetése holnap, kedden délután három órakor lesz a Só-utca 4. sz. gyászházból.

Dr. *Matisz* Dezsőné, királyi közjegyző neje, született *Korafly* Jolán 23 éves korában tegnap este Körmöcbányán elhunyt. A jótékonyságáról ismert, széles körökben kedvelt urnőt holnap kisérik örök nyugalomra.

— **Sikkasztó pénztáros.** Az alsó-ausztriai országos élet- és járadékbiztositó társaság innsbrucki fiókjánál ma nagy sikkasztást fedeztek fel. Mint tudósitónk Innsbruckból táviratozza, *Schindl* pénztárnokot letartóztatták.

— **Belvárosi orvostársaság.** Szombaton este alakult meg véglegesen a IV-ik kerületi orvosok társasága. A belügyminiszter által elfogadott alapszabályok bemutatása után a tisztikar következőképpen alakult meg: Elnök: *Réczey* Imre, egyetemi tanár, alelnökök: dr. *Mutschenbacher* Béla és dr. *Arkövy* József, titkár: dr. *Mezey* Zoltán; jegyző: dr. *Hajós* Lajos, pénztárnok: dr. *Sellei* József.

— **Hideltolás a Tiszán.** Az algyői uj Tiszahidnál holnap rendkivül érdekes müszaki feladat megoldásához fognak. A régi vashidat rátolják az uj hidra. A mérnök-egyesület számos tagja ma *Czigler* tanár vezetése alatt Szegedre utazott és onnan holnap különvonaton kirándulnak Algyőre a nagyszabásu müvelet megtekintésére. A lentazott épitészek és mérnökök ma Szegeden értekezletet tartottak, amelyen felujitották azt a régebbi határozatukat, hogy *Szegeden* a *Széchenyi*-téren szobrot emelnek *Vässrhelyi* Pálnak, a Tiszaszabályozás nagynevü mérnökének.

— **A szolnokdobokai inségesekért.** *Deésről* jelentik: A *szolnokdoboka-megyei árvizkárosultakat segélyező bizottság* október 10-én *Deésy* Zoltán főispán elnöklete alatt ülést tartott. Az elnök elérkezettnek látja az időt, hogy a bizottság az inségadományok gyüjtése tárgyában nagyobb akciót inditson meg, mert az árviz által sujtott lakosság közt a nyomor napról-napra nő.

A segélyezésekre nézve *Voith* Gergely kir. tanácsos megjegyzi, hogy jó volna azokat később tárgyalni, mikor talán nagyobb összeg áll rendelkezésre. Ezt a bizottság el is határozta. A bizottság ezután több sürgős segélyt szavazott meg. Az elnöklő főispán javaslatára elhatározta a bizottság, hogy a fővárosi két hirlapiróri egyesületet, a vidéki hirlapirók országos szövetségét nagyobb mérvü mozgalom megindítására kéri fel. Ugyancsak az elnöklő főispán javaslatára elhatározta a bizottság, hogy azokban a törvényhatóságokban, melyekben a termés jól ütött ki, gabonagyüjtést indittat és majd ha a gabonaárak megállapodnak, olcsó forrásból nagyobb mennyiségü gabonát vásárol és nem pénzt, hanem gabonát osztat ki. Magáévá tette továbbá a bizottság *V. Nagy* Pál pénzügyigazgatónak azt az inditványát is, hogy a vasutakhoz ingyenes, esetleg mérsékelt szállitás engedéséért a magyarországi malmokhoz pedig természetben kiszolgáltatandó adományokért folyamodik. Orvendetes tudomásul vette a bizottság az elnöknek azt a bejelentését is, hogy több festő mestermüvet igért, melyek a Kolozsvárt most megnyilt tárlat maradványaival kiegészitetvén, sorsjáték utján itt vagy Kolozsvárt volnának értékesitendők. Végül az elnökség megbizást nyert hogy a tél beálltával a gyors segélyre szorultak közt belátása szerint gabanát osszon ki, a továbbiak iránt a bizottság november havában fog határozni.

— **Megszökött rab.** A szegzárdi királyi törvényszék fogházából ma éjjel *Kátai* Imre háromévi fegyházra elitélt rab második emeleten lévő cellájából megszökött. *Kátai* a vasrácsozatot elráspolta és a nyiláson kibujt, a rubáiból font kötélen pedig leereszkedett. Szökését reggel vették észre.

— **Elsülyedt uszályhajó.** Tegnap délután ritka látványosságban volt része a Ferenc József-híd környékén járó közönségnek. *Fleischmann* Antal 2. számu kaviccsállitó uszályhajója elsülyedt a Ferenc József-hid budai oldalán. A hajó valahogy léket kapott s a betóduló viz lehuzta. A hajó lassan merült alá, ugy, hogy a rajta lévő hajósok és munkások megmenekülhettek, amikorra a bullámok összecsaptak a hajó felett. Az elmerült hajót emelőgéppel huzták ki a Duna fenekéről. Az érdekes müveletet nagy tömeg ember nézte végig. Kár nincs, kivéve a hajó megrongálódását, mert az uszályhajó üres volt.

— **Öngyilkos önkéntes.** A budweisi kaszárnyában ma egy *Mutil* Ferenc nevü 75. gyalogezredbeli önkéntes öngyilkosságot követett el. A boldogtalan ifju levetette magát a második emeletről. Tettének az volt az oka, hogy máris megunta a katonáskodást.

— **Az osztálysorsjáték huzása.** Az osztálysorsjáték mai huzásán *harmincezer koronát* nyert a 52011; *huszezer koronát* 55665; *tizezer koronát* 20244 93639; *ötezer koronát* a 10736 61781 75115 11721; *kétezer koronát* a 5522 28177 292 41045 59721 4325 16840 18218 34351 47613 77512 83659 48535 84798 7093 29222 94763 65456 19304 42846 7572; *ezer koronát* 31191 49569 51209 58155 90883 15957 46333 55067 79807 91344 35331 76514 95822 95438 695 63084 64342 68284 72703 82727 89623 94492 97570 301 1135 41187 51803 54715 60911 72577 84493 5363 16217 32368 36911 47652 49299 53876 87268 89733 69248 92518 44298 89264 42976; *ötszáz koronát* 24780 31119 32212 49448 54709 65252 56133 71425 89927 96264 99755 3767 5945 7944 29016 41028 41835 65247 78647 89578 97755 1741 5856 8416 1496 1858 21624 40223 64145 88595 93799 16743 22656 24673 30288 86868 396 4916 9989 20745 27915 52671 58085 76560 78226 81436 83219 87769 99040 5231 10606 11121 61181 65219 75415 82387 87772 89661 28968 8771 31300 49942 24225 2724 53645 3446 33751.

(x) **Kávé-, tea- és rum-** különlegességek legolcsóbban kaphatók Fratelli Deisinger-cégnél Budapest, Ferenciek-tere, királyi bérpalota, Raktárak Fiume, Trieszt.

(x) **Csuz és köszvény ellen** hatásban felülmulhatatlan a *Zoltán*-féle kenőcs. Üvegje 2 korona Zoltán gyógyszertárában, Budapest, V. Sétatér-utca és Szabadság-tér sarkán.

Ruttkayné-Kossuth Lujza.

Budapest, október 13.

Azzal a diadalmas menettel, amely Magyarországon végighozta Kossuth Lajos halott testét, visszatért a hazába egy a bátyjával egyetemben hontalanná vált öreg asszony is: Ruttkayné-Kossuth Lujza. Végtelenül tisztelt matrona, akiről mindenki megemlékezett néhány tiszteletttel teljes sorban, aki Torinoban fölkereste a kormányzót. A gondviselése volt a bátyjának, óvta a lehellettől is s ha mi, mai emberek a Kossuth Lajos hatalmas talentumának és végtelenül értékes visszaemlékezéseinek óriás munkát igénylő köteteit őrizhetjük a könyves polcunkon, az jórészben ennek az áldott asszonynak köszönhető. Kossuth nem volt az az ember, aki vigyázni tudott volna magára. Megvolt benne a genie könnyelmüsége. Vénségében se félt a harmattól, a levegő változóságától, hidegtől, melegtől és ha állandóan mellette nincs gondviselésnek a testvére, talán sokkal hamarabb vesztette volna el Magyarország távolban élő kincsét.

A bátyja drága testét hazakisérő agg urnő már nem is ment többé vissza az alá a kék ég alá, ami számára már nem lehetett vonzó. Gyászt jelentett neki már az az ég és az a föld. Roskatag lépéseivel kivette a maga részét abból a századokra szóló, páratlanul álló, semmiféle földi hatalom által meg nem csinálható utolsó tisztességből, ami Kossuth Lajosnak e haza földjén kijutott, aztán megvonta magát csendes egyszerüségben a Brázay Kálmán házának első emeletén egy kis lakásban. Előtte az élettől pezsgő utca, a lármás Muzeum-körut, ő azonban nem igen lépett az aszfaltjára. A maga öregasszonyos, visszavonult életét élte itt is, a lármás város kellős közepén és most már ő lett az, akit szeretettel teljes gondviseléssel vettek körül a családjabeliek. Visszaadták neki a nagy kölcsönt, ami pedig voltaképpen édes mindnyájunkat terhelt. Két cseléd szolgálta ki és a két, pénzzel megfizetett szolga munkájára gondosan felügyelt a Brázay-család és Ambrozovics Béláné urnő a két fiával, Bélával és a költői lelkületü Dezsővel egyetemben.

A már kilencvenkét esztendős öreg asszony jól érezte magát Budapesten. Közvetlen közelében volt a politikának, ami iránt élénken érdeklődött élete végéig s természetesen abban a szellemben, ami reászállott örökségképpen. Egyébképpen a gyönyörü emlékeinek élt. Kevés öreg ember élhet e világon manapság, akinek szebb, értékesebb emlékekkel lett volna tele az élete, mint a miket átélt ez az agg asszony. Körülötte, az általa mint házi-asszony által föltálalt tea gőzében egy darab világtörténet játszódott le és pedig olyan történet, ami nem játék. Az emigráció. O maga jelentőséges faktor sohase volt ebben a történetben, de nem is akart lenni. Megelégedett azzal a szereppel, ami természetszerüen megillette. Az élete pedig tele volt viszontagsággal. Ezernyolcszáztizben született Sátoraljaujhelyen s Ruttkay József abonyi postamesterhez ment férjhez. (Ez a postamester se igen hitte, hogy a sógorság révén a történelemé lesz a neve.) Az abszolutizmus üldözései elől menekülnie kellett. Brüsszelbe ment s mikor az anyja meghalt, három gyermekével együtt Amerikába vándorolt ki. Itt sok csapás érte. Gyermekei meghaltak s harminc esztendő után visszajött Európába a bátyja mellé. — Már régóta betegeskedett. Kilencvenkét esztendő nyomta a vállait. Másfél év óta nem igen mozdult ki egyáltalában a Muzeum-körut házából. Orvosa naponta benézett hozzá. Inkább csak látogatóba, mert gyöngélkedésében is azt a benyomást keltette, hogy semmi ok nincs arra, hogy hirtelen bekövetkező elmulásától tartsanak. Minden iránt érdeklődött s még a Mátyás-szobor leleplezésének ünnepére szóló előkészületeket is élénk figyelemmel kisérte. Két nappal ezelőtt azonban hirtelen sulyosabb lett az állapota s tegnap este hirtelen vége lett. Beállott az agónia és ugy délben a nagyon öregek csendes nyugalmával egyszerüen csak elaludt. Kossuth Ferenc még délelőtt nála volt. Haláláról értesitették Kossuth Lajos Tódort is és unokahugát Ambrozovicsnét, aki ez idő szerint nincs Budapesten.

S bizonyára mély megilletődéssel veszi tudomásul körőskörül az ország is, hogy Kossuth Lajos sorsának legeslegihivebb osztályosa, a nagyasszony meghalt. — A halálról értesült már a székesfőváros polgármestere is. A temetés szerdán délután félnégykor lesz.

Ruttkayné mintegy másfél év óta gyengélkedett, s két hét előtt vált sulyosabb természetüvé baja, amely ellen *Verebélyi* egyetemi professzor kezelte. Ma reggel váratlanul válságosra fordult állapota, s ágya köré gyültek családjának tagjai, *Kossuth* Ferenc, *Ambrozovics* Béla, Lajos, Dezső, s az elhunyt utolsó s legjobb barátnője *Makray* Sarolta. A haláleséről távíratilag értesitették *Kossuth* Lajos Tivadart, aki Milanóban van, s a Zomborban lakó Meszleny-családot. A temetésről s annak módozatairól *Brázay* Kálmán tanácskozott *Matuska* polgármesterrel s diszsirhelyet kért a matrona számára. Az elköltözött *Brázay* Kálmán országgyülési képviselő Muzeum-körúti palotájának első emeleti lakásában fekszik fehér lepellel leboritva, telehintve elővirágokkal. Délután megjelent a halottasháznál *Horváth* Sándor evangélikus lelkész, s megható imát mondott az elhunyt fölött.

A temetést, mely szerdán délután fél 4 órakor lesz, az entreprise des pompes funebres végzi. *Kossuth* Ferenc már megrendelte, s a halott számára remek szarkofágot készittetett.

A gyászoló család a következő gyászjelentést adta ki:

Kossuth Ferenc, *Kossuth* Lajos Tivadar, *Ambrozovics* Béláné, *Meszlény* Ilona maguk, valamint az egész rokonság nevében szomorodott szivvel tudatják szeretett nagynénjüknek

özv. ruttkai Ruttkay Józsefné,
szül. kossuti és udvardi Kossuth Luizának,

hosszu gyengélkedés után életének 87-ik évében folyó hó 13-án délután ½1 órakor váratlanul bekövetkezett elhunytát. A temetés a megdicsőült lakásáról (IV. ker. Muzeum-körut 23.), szerdán, e hó 15-én délután ½4 órakor fog a Kerepesi-uti temetőbe az ág. evang. egyház szertartása szerint végbemenni. Áldás a sokat szenvedett magasztos lélek emlékére. Budapest, 1902. október 13-án.

FŐVÁROS

(*) **Az iskolaszéki választás.** Az igazoló választmány *Mérő* János elnöklésével ma tartott ülésén, az iskolaszéki választás napjának október 23-ikát tüzte ki. A választmány megalakitotta a szavazatszedő küldöttségeket s azután tárgyalta dr. *Springer* Ferencnek a kérelmét, hogy a választmány mondja ki, vajjon a tanitót megválaszthatják-e iskolaszéki tagnak. A választmány elvi határozatok hozására nem tartotta magát illetékesnek s kimondotta, hogy a kérdést csak akkor tárgyalja, ha a választás után konkrét fölszólalás lesz.

VIDÉK

— **(Pestvármegye közgyülése.)** Pestvármegye törvényhatósági bizottsága ma délelőtt kezdette meg évnegyedes közgyülését, *Beniczky* Ferenc főispán elnöklete alatt. A közgyülésen csekély számban jelentek meg a bizottsági tagok.

Beniczky Lajos alispán évnegyedes jelentése kiemeli, hogy a vármegye állategészségügyi állapota nagyon kedvezőtlen volt, különösen a sertészvész okozott tetemes veszteséget a gazdáknak. A termést illetőleg az őszi kalászosok általában jó termést adtak, a tavasziak pedig kielégitőt; a takarmány- és kapásnövények azonban sokat szenvedtek a nyári aszályos időjárás miatt s általában gyönge, sőt egyes helyeken rossz termést adtak. A szőlőtermés a nyár elején sokat igérő volt, de az esőhiány miatt késlekedett az érés. A termés közepes mennyiségü, mig a minőség eléggé jó; az árak azonban nyomottak.

Bejelentette aztán az alispán, hogy a kolozsvári Mátyás király-szobor leleplező-ünnepén küldöttségileg vett részt a vármegye s inditványozza az alispán, hogy Kolozsvár városát ebből a lélekemelő ünnep alkalmából a közgyülés üdvözölje. A közgyülés ezt az inditványt általános helyeslésssel fogadta s az alispán jelentésében foglaltakat tudomásul vette.

Következett a társ-törvényhatóságok átiratainak a tárgyalása. Ezek sorában, Nagyvárad város átiratára, amelyben a *külön vámterület* behozatalát sürgeti, kijelenti Pestmegye közgyülése, hogy erre vonatkozólag s *Kossuth* Ferenc bizottsági tag inditványára, már erélyesen állást foglalt; egyébként teljesen osztja a Nagyvárad városa átiratában foglaltakat.

Tolna vármegye a *baja-báttaszéki* Dunahid tárgyában intézett köriratot a törvényhatóságokhoz. Pestmegye közgyülése kimondotta, hogy ebben az ügyben pártoló föliterjesztést intéz a kormányhoz és országgyüléshez.

Több kisebb jelentőségü ügy elintézése után a tanácskozás folytatását holnapra tüzték ki.

— **(Lendl Adolf röpirata.)** Temesmegye törvényhatósági bizottságának ma tartott őszi közgyülésén az alispáni jelentés felolvasásánál *Molnár* főispán szóvátette *Lendl* Adolf képviselőnek az ellene és a megyei tisztikar ellen kiadott röpiratát és mint a félhivatalos *Magyar Távirati Iroda* jelenti, visszautasitotta azt a vádat, hogy visszaéléseket tür a megyei közigazgatásban.

Sorra vetto a Lendl által felhozott példákat és utalt egész működésére, amely az autonom jogok tiszteletére vall. Visszautasitotta azt a vádat is, hogy ténykedése nemzetiségi izgalmakat idézett elő a megyében. Lendl támadásai — ugymond — onnan származnak, hogy nem akarta teljesiteni azt a kivánságát, hogy *Jovanovics* volt képviselőjelöltet, Lendl ellenfelét ne kandidálja a főjegyzői állásra. Erre semmi erkölcsi alap nem volt, de nem tette azért sem, mert tiszteli a megye autonóm jogait. *Lendl* ezért levélben megfenyegette, de ő elvállalja ténykedéséért a felelőséget. Hogy a megye közigazgatása szigoru, bizonyitja az a tény, hogy 1899. óta 218 közigazgatási hivatalnokot itéltek hivatalvesztésre. A gyülés lelkes éljenzéssel fogadta a főispán nyilatkozatát.

Kabdebó alispán a megyei tisztikar nevében kijelentette, hogy fenntartják maguknak az eljárást a röpirat rágalmai ellen. A *főispán* azt inditványozta, hogy a röpiratban foglalt panaszok megvizsgálására külön bizottságot küldjenek ki. A közgyülés nem tartja ugyan szükségesnek a bizottsági vizsgálatot, de teljesitette a főispán kivánságát.

SZINHÁZ, ZENE

** **Cenzura a Népszinházban.** A Népszinház nézőtere ma az utolsó zugig megtelt *Faragó* Jenő és *Barna* Izsó fényes sikerü darabjának, a *Casanovának* harmadik előadására. Ezen semmi különös feljegyezni való nincs és bár a fürge titoknok, aki a hireket buzgón rójja, eseménynek tünteti fel, az operett bemutatójának nagyszerü fogadtatása után a huszadik zsufolt ház se fog csodaszámba menni. Amiért irnunk kell ez estéről mégis, annak nagy oka vagyon. Egy illetéktelen beavatkozás az irodalmi és a müvészi szabadságba, ezenfelül a szinház felelős vezetésének olyan jogbeli csorbitása, amelyet határozottan vissza kell utasitani, mielőtt tulságosan neki nem vastagodik. Egyben, fájdalom, sajnálkozni kell a Népszinház igazgatójának azon a gyönge ségén, hogy régi iró és neves iró, sőt régi érdemes hirlapiró létére (— bocsánat, nekünk ez sok —) engedett egy teljesen lehetetlen, menthetetlen korlátozásnak, amelylyel magát a népszinházi bizottság egy tagja, élve és visszaélve e minőségével, olyan darab és olyan játékstilus nyirbálójává avatta, amelyet a nyilvános kritika minden illetékes fóruma, sőt maga a népszinházi bizottság is ritka egyértelmüséggel és nagy elismeréssel approbált. A népszinházi bizottság tagjai ma két páholyt foglaltak el. Jobbról az egyiket, a másikat balról és pápaszemmel, uri szemmel, szinházi látcsővel és minden módon vizsgálták a darab harmadik felvonását, ebben is Casanova és Pompadour asszony egy páros jelenését és a csattanót, amikor Pompadour markiz csipkéit fátyolfüggönyön keresztül Casanova szemeláttára lefejti. A darab harmadik előadása előtt, igy olvassuk a *Magyar Nemzet*ben, kétségkivül a szinház jó hire, erkölcse, biztonsága és anyagi boldogulása iránt való jóakaró aggódásból *Heltai* Ferenc bizottsági tag ur szólitotta fel a népszinházi bizottság elnökét, intézkedjék egyrészt egy énekes jelenés szövegének megváltoztatása, másrészt a föllöttébb décens és a szinházi illemtudás legmesszebb mértékét is figyelemben tartó záró tabló enyhitése, fegyelmezése és letompitása iránt. Szó vagyon pedig egy formális (valóságos törrel vivott) párbajról, amelyben Casanova komoly sértődöttségben első vérre szólitja Pompadour asszonyt, aki szintén vérig sértetten, lázongva és szerelmesen is bizonyára, végkimerülésig akar verekedni. Ez valami rettenetes két szó: ez első vér és a végkimerülés egy párbaj révén keletkező helyzetben. Hát igen, ha akarom erkölcstelen az is, hogy alma, vagy asztal, vagy takaró, vagy isten bocsáss! vasut, tarifa, vagy még jobban az: hogy Közlekedési Közlöny. Pedig ez csak csupa ártatlan dolog. Es mi lett? A végkimerülésből: — veszélyes. Mögöttem egy asszony (törékeny volt és még fiatal) ezt látta rettentőnek. Ha holnap követelné a szöveg módositását, van rá annyi joga, mint Heltai Ferencnek. De elég gyönge-e Porzsolt igazgató, hogy engedjen az ilyes sürgetésnek is? Ez elvi kérdés. Egy darab a szinházi próbák előkészitő munkájában mehet is, megy is keresztül módosulásokon. Sorsát akkor zsenik kormányozzák. Ilyen zseninek köszöni diadalát ez a darab is. De egy előadott darabbal szemben a cenzura olyan tulkapás, amelyet kicsi és nagy ponton egyaránt elvi tekintetből vissza kell utasitani. Ehhez királyi jog se elegendő. Csak a rosszakarat, a szándékos rontás, amely a sikerekben és a dolgok rendes menetében célok és szándékok összeomlását látja. Persze: a csipkefejtő tabló megmaradt. Enyhült talán? Meglehet. Ez szem dolga. Hogy nem volt rá szükség, egészen bizonyos. Ha a népszinházi bizottság valamely tagjának tetszik darabokat meghuzni, cenzurázni, kell, hogy a szinház igazgatója szembeszálljon ezzel a törekvéssel és ne engedje, hogy a darabjaival együtt őt is huzzák. Ha engedi, rést üt egy olyan értéken, amely nálánál és a népszinházi bizottságnál is sokkal nagyobb: — az irodalmi szabadságon. (*b. s.*)

** **Ábrányiné dalestélye.** *Ábrányiné*-Wein Margit, a kiváló müvésznő, november 7-én dalestélyt ád a Royal disztermében. Rendkivül érdekes, gazdag müsorán, a mint az előleges jelentésből látjuk, a klasszikus mesterek mellett az ifjabb magyar zeneszerzői gárda is jelentékeny számmal szerepel. A hangversenynek közreműködője is lesz: *Kemény* Rezső, a jeles hegedüvirtuóz, az országos magyar kir. zeneakadémia tanára. A koncert végleges müsorát a váci-utcai *Harmonia*-cég, mely a hangversenyt rendezi, a jövő hét elején bocsátja közre. Az idei dalestélyek kiváló érdekességü megnyitója lesz ez a dalestély, a hol a budapesti közönség ujra gyönyörködni fog egy igazi müvésznő finom izlésében, szép hangjában, perfekt előadásában és magyar lelkében.

** **Vendégszereplés a M. Kir. Operában.** A *M. Kir. Opera* jövő csütörtöki előadásának különös érdekessége lesz; ezen az előadáson lép először a budapesti közönség elébe, *Maleczky* Bianka, a Maleczky müvészpár széphangu, talentumos leánya. A fiatal énekesnő, aki az Országos Zeneakadémián *Passy-Cornet* asszonynak volt a növendéke, már az intézet hangversenyein is feltünt gyönyörü orgánumával és a koloraturás énekben való készségével és igy érdeklődéssel tekinthetünk szinpadi kisérlete elé, melyet *Mader* igazgató meghivására tesz. *Maleczky* Bianka a királynő szerepét fogja énekelni Meyerbeer operájában, de nem szerződtetési célból, miután a müvésznőt a napokban szerződtette öt évre *Staegemann* igazgató a *lipcsei* városi szinházhoz, ahol január első napjaiban fog bemutatkozni.

** **Id. Ábrányi Kornél ünneplése.** Az Ábrányi-ünnepség rendező bizottság fölkéri a budapesti összes zene- és dalegyesületek vezetőit, hogy az ősz mesternek nyolcvanadik születésnapján történő üdvözléskor, október hónap 15-én, szerdán, délelőtt 11 órakor, a Margit-sziget felső kis vendéglőjében minél nagyobb számban sziveskedjenek megjelenni.

** **Kamara-esték.** A Hubay-Popper, Kemény, Szerémi vonós-négyes társulat idei kamara-estéi változatosnak igérkeznek, minden estén ugyanis egy elsőrangu müvész fog közreműködni. Az első estén, héttőn, november 10-én Pahlen Rikhárd zongoramüvész, november 26-án Kunwald Ella dalénekesnő, december 10-én Magda és Harry Dulong duellisták, január 12-én Székely Arnold zongoramüvész, január 26-án Koenen Tilly dalénekesnő, február 20-ikán M. Gmeiner Sala dalénekesnő. A régi bérlők helyei október 20-áig fenntartatnak, azontul ujabb bérletjegyek bezárólag október 31-ikéig a Harmónia zenemü- és zongora-kereskedésében (IV., Váci-utca 20. szám a.) kaphatók.

MÜVÉSZET

□ **A Nemzeti Szalon kassai kiállitása.** A *Nemzeti Szalón* zsürije ma délután birálta meg a kassai kiállitásra beérkezett müveket *Tölgyessy* Arthur elnöklete alatt. A zsüri tagok közül jelen voltak *Katona* Nándor, *Kann* Gyula, *Szenes* Fülöp és *Telcs* Ede. A zsüri a beérkezett anyagból 250 tárgyat fogadott el a kiállitásra. A kassai tárlaton képviselve lesznek: *Horovitz* Lipót, aki szülővárosán, Kassán először fog szerepelni több munkájával és *Benczur* Gyula is, aki ugyancsak több mü elküldését helyezte kilátásba. A kassai százas-bizottság, mely a rendezés munkájának előkészitésén buzgólkodik, nagyban készül, hogy minél ünnepélyesebb ünneppé emelje a vernissaget, melyen gróf *Andrássy* Gyula elnök és *Vészi* József országgyülési képviselő, alelnök, is meg fognak jelenni a Nemzeti Szalon igazgatósága és a kiállitó müvészek élén. A kiállitás előreláthatólag özvegy gróf *Zichy* Rezsőné, született *Péchy* Jakubina Forgách-utcai palotájában lesz, melynek átengedésére ugy a Szalon, mint a kassai bizottság a grófnét felkérte. A vernissage napja e hó 26-ára van megállapitva.

TUDOMÁNY, IRODALOM

○ **A reichstadti herceg.** A *Magyar Tudományos Akadémia* II. osztály a ma délután tartotta első ülését a nyári szünidő után *Pauler* Gyula elnöklete mellett. Az ülésen *Wertheimer* Ede levelező tag felolvasta *A reichstadti herceg* cimü legközelebb megjelenő müvéből: *A reichstadti herceg politikai állása* cimü IX-ik fejezetet. Wertheimernek jutott első izben osztályrészül az a szerencse, hogy az érdekes fejedelmi sarj életetörténetére nézve részint nyilvános, részint magánlevéltárakból uj, kiadatlan forrásokat, eddigelé nem ismert mértékben felhasználhatott. Ily nagy terjedelmü, kiadatlan anyag alapján igyekezett Wertheimer a kor történetének keretében a reichstadti hercegnek lehetőleg hü képét megrajzolni.

○ **Olasz földön.** *Jánossy* Gábor Olasz földön cimü munkájára hirdet előfizetést. A könyv decemberben jelenik meg. Előfizetési ára három korona, amit szerző cimére Szombathelyre kell küldeni.

TÖRVÉNYSZÉK

Miniszteri tanácsos és képviselő.

— *A Szterényi-Győrffy-ügy a büntetőjárásbíróság előtt.* —

Budapest, október 13.

A budapesti büntető járásbíróság ma folytatta annak a ragalmazási és becsületsértési pernek a tárgyalását, amelyet *Győrffy* Gyula országgyülési képviselő indított *Szterényi* József, a kereskedelmi minisztérium tanácsosa ellen. Szterényi ugyanis *Hegedüs* Sándor volt kereskedelmi miniszternek és *Nagy* Ferenc volt államtitkárnak azt mondotta, hogy Győrffy az Engel-féle fonógépekkel panamázik, s hogy ebben az ügyben meg akarta őt vesztegetni.

A büntető járásbíróság e pör tárgyalását e hónap elsejére tüzte ki, de akkor el kellett halasztani a tárgyalást, mert Szterényi viszonvádat emelt egy levél alapján, amelyet Győrffy a kereskedelmi miniszterhez intézett. *Baumann* járásbiró mára tüzte ki a tárgyalás folytatását s a mai tárgyalásra a vádlott miniszteri tanácsos dr. *Nagy* Dezső, a panaszos képviselő pedig *Eötvös* Károly képviseletében jelent meg.

Délelőtt tizenegy órakor nyitotta meg a biró a tárgyalást, a következő kijelentéssel:

— Félreértések kikerülése végett jelzem, hogy a mult tárgyaláson bejelentett viszonvád dacára, ma Szterényi mint vádlott és Győrffy mint panaszos lettek beidézve. Ez azért történt, mert a Győrffy által a miniszterhez intézett levél elolvasása nélkül a Győrffy vádlotti minőségét jelezni nem lehetett mivel lehetséges volt az is, hogy abban a levélben sértés nem foglaltatott, amely esetben a vád a limine elutasitandó. Egyuttal felolvasom a Láng Lajos kereskelemügyi miniszter levelét, amelyet a bíróság megkeresése folytán hozzám intézett. Láng Lajos miniszter kijelenti, hogy ő Győrffy Gyula levelét megsemmisitette, de a levél szövege később a Magyarország cimü lapban megjelent, ott Győrffy tette közzé és a miniszter emlékezete szerint ez a közlés megfelel annak a levél szövegének, amelyet Győrffy ő hozzá intézett.

Ezután a biró *Szterényi* József vádlottat hallgatta ki.

Szterényi József lengyeltóti születésü, negyvenegy éves evangélikus református vallásu, miniszteri tanácsos.

A biró: Tetszett hallani a vádat.

Szterényi: Igen.

Győrffy azzal vádolja a tanácsos urat, hogy többek jelenlétében panamázással vádolta őt, továbbá azt mondta, hogy Győrffy ur önt meg akarta vesztegetni. Megtette ezt a nyilatkozatot?

Ha a kérdést ugy teszik föl, hogy tettem-e, akkor a feleletem az, hogy a miniszternek és az államtitkárnak igenis mondottam, hogy Győrffy ur meg akart vesztegetni, s hogy panamázik. Győrffy 1900. május hónapban az Engel-féle fonógép dolgában hozzám jött, mondván, hogy országraszóló találmánya van, amelyen 15.000 forintot keres. Ebből nekem, mint régi ismerősének ad 10.000 forintot, ő megelégszik 5000 forinttal is, mert jogtanácsosa lesz a vállalatnak. Tetszik tudni, hogy egy 600.000 koronás vállalatról volt szó.

— Mit akart Győrffy?

— Hogy az Engel-féle gépekből rendeljek meg az állam terhére 5000 darabot á 100 korona. Az esetnek nagy jelentőséget nem tulajdonitottam, kázust nem csináltam belőle.

— Tessék elmondani az előzményeket is.

— 1900 májusban Győrffy fölkeresett a minisztériumban s egy beadványt mutatott, melyet a minisztériumhoz intézett Engel Kálmán és Justus M. nevében. A beadványban jelenti, hogy a képviseltjeinek világra szóló találmánya van, melyet a hazai ipar céljaira lehetne megrendelni. A kormány rendeljen 5000 darabot á 100 koronáért, osszza ki a gépeket háziiparosoknak s adjon egy Pécsett létesitendő gyár részére 20.000 korona évi segélyt. Győrffy, ugymond, a vádlott, pontos följegyzésem szerint 29-én járt nálam ebben az ügyben. A napokkal is szolgálhatok.

Elintézte a minisztérium a kérvényt?

Nem. Hanem az történt, hogy a minisztérium szakértői kedvezőtlenül nyilatkoztak a gépekről. Ezzel a géppel már 1897-ben tettek kisérletet, az is kudarccal végződött. Ennek alapján elutasitó véleménynyel terjesztették elém az ügyet. De én mégis, mint főnöke az osztálynak, azt a javaslatot tettem a miniszternek, hogy rendeljen próbaképpen 25 gépet. Ez megtörtént. Kikötöttük, hogy a föltaláló tartozik a gépeket 6 hónapon át üzemben tartani, tartozik a házi iparosokat anyaggal ellátni, a fonalat beváltani s könyvecskékkel ellátni őket annak a megállapitására, hogy mennyit keres az illető iparos. A gépeket 1901-ben osztották ki Győrffy kérésére az ő kerületének három községében. Noha 6 havi próbát kötöttünk ki, már három hó mulva jöttek a jelentések, hogy a gép fényes, a nép rajong érte.

— Kitől jött a jelentés?

— Előbb Győrffytől, később a községektől. Ez feltünt a miniszternek, mert egy-kétórai próba után már derüre-borura vették föl a jegyzőkönyvet, mely nagyszerünek mondta a gépeket.

— Ki ellenőrizte a gépeket?

— A főispán s a minisztérium megbizottai. A mi felügyelőink jelentése kedvezőtlen volt. A Győrffy által küldött jelentés szerint Engel ellátta a háziiparosokat anyaggal is, a főispánok pedig azt jelentették, hogy Engel senkinek anyagot nem adott. A főispánok kérték, mentsük föl őket a további kisérletezés alól. A debreczeni iparkamara jelentése is óva intette a minisztériumot a gépektől. Időközben eljött hozzám a Klinger-szövőgyár cégvezetője s kérdezte tőlem, hogy érdekelnek-e a fonógépek. Egyuttal bemutatta annak a jelentésnek a másolatát, melyet ezekről a gépekről a cégéhez intézett s mely jelentés a lehető legkedvezőtlenebb. Faragó iparisколai tanárt küldtük ki a gépek megvizsgálására Máramarosba. Báró Rosner Ervin főispán azt mondta Faragónak, hogy: Zsenben vagyok, kedvező véleményt küldtem a minisztériumnak, a hozzám küldött jelentés alapján, pedig ugy hallom, az eredmény kedvezőtlen. Mindez aktákkal van bizonyitva. Közben figyelmeztetések érkeztek hozzám, hogy itt egy nagy becsapás készül az állam terhére. Drágán akarják az állam nyakába varrni a rossz gépeket. En a magyar fegyvergyárhoz fordultam, hogy tegyen ajánlatot, mennyiért szállitja a gépet? Kitünt az, hogy Engelék az 5000 gépnél 176.000 koronával kértek többet az államtól, mint a mennyiért a gyár vállalkozott a gyártásra. Ez az ajánlat az akták közt van.

Februárban ismét nagyon szorgalmazta Győrffy az ügyet, akit mellesleg megjegyzem, figyelmeztettem az inkompatibilitásra is, amit maga is beismert a fegyelmi bíróság előtt. Megállapodtunk, hogy szükebb értekezletet tartunk ebben a dologban. Az értekezlet, melyben én részt nem vettem, abban állapodott meg, hogy célszerü volna nagyban kisérletet tenni, s erre 500 gépet venni. En akceptáltam a megállapodást. Kitünt hogyha 500 gépet vásárol az állam, a gépek 176.000 koronába kerülnek, azonkivül még évi 90.000 korona szubvenciót kellene az államnak külön fizetni. Nagyon természetes, hogy ilyen ajánlattal komolyan nem foglalkozhattunk.

Győrffy (közbeszól): Egyszerüen hazudik a tanácsos ur!

Szterényi: Kikérem magamnak, hogy engem itt sértegessen. Nagyon gyöngén állhat annak a szénája, aki ilyen sértéshez folyamodik. Amit én mondok, az mind be van bizonyitva s én kérem a biró urat, hogy mivel kétségbe vonják az én állitásomat, tessék a fegyelmi iratokat bekéretni. Visszatérve a dologra, ujra hangsulyozom, hogy a Győrffy által benyujtott ajánlat 90.000 korona állami segélyt kér addig, mig az 5000 gépet beszerezzük. Győrffy ujra, meg ujra szorgalmazta velem a dolgot. Közben történt, hogy Hegedüs miniszter beadta a lemondását. Március 4-én Győrffy ujra megjelent nálam s a lemondásra célozva, ezt mondta:

— Legjobb volna a dolgot most a miniszter elé terjeszteni, ilyen dolgot ilyenkor legkönnyebben lehet elintézni.

Erre tanum *Hegyesfalvi* osztálytanácsos. Természetes, hogy visszautasitottam a törvényhozó urnak ezt a kérését. Május 23-án ujra nálam volt. Előtte való nap ugyanis az *Alkotmány*-ban egy nyilt levél jelent meg, mely Győrffyhez volt intézve. Győrffy azt kivánta tőlem, hogy a levelet hivatalosan cáfoljam meg.

— Mi volt abban a nyilt levélben?

— Hogy Győrffy igéretet tett, hogy fonógépet fog a székelyek közt kiosztani, de igéretét a kormány hibájából nem válthatja be.

— En kijelentettem, hogy semmiféle cáfolatot nem teszek közzé, hanem irjon nekem egy levelet, s én felelni fogok rá. Ezzel váltunk el. Két nap mulva furcsa levelet kaptam a képviselő urtól. Azt irja, hogy én a fonógépet el akarom temetni, azt pedig ő nem engedi. Inkább lemond Engel Kálmán képviseletéről. Aprilisban a *Hazánk* s a *Magyarság* erős támadást intézett a minisztérium ipari osztálya ellen, mely támadásnak a lényege ismét a fonógép volt. Egy nappal a Horánszky halála előtt a Magyarság egy munkatársa, *Gondos* Sándor jött el hozzám. Azt mondta, hogy ő irta ugyan a támadást, de Győrffy utasitására, aki kiadta a parancsot, hogy Szterényit a legbrutálisabban kell támadni. En kijelentettem, hogy nincs az a brutális támadás mely engem az egyenes utról letereine. Az iratokat nyomban átadtam az államtitkárnak, hogy az esetre, ha interpelláció intéztetnék a miniszterhez ebben az ügyben, tisztában legyen a dologgal. Ugyanekkor azt ajánlottam, hogy adjuk ki a dolgot teljesen független szakértőnek. Ezt az államtitkár el is fogadta s kiadta a gépeket hét magyar gyárnak, tisztán szövőgyároknak. A vélemények egy része beérkezett, azok a legteljesebb mértékben megsemmisitők. Rejtő müegyetemi tanár szerint a napi kereset, tiz órai munkát véve, tizenhárom krajcár.

A biró: Mikor történt a vesztegetési kisérlet?

Szterényi: Mikor Győrffy az első ajánlattal hozzám jött.

— És a tanácsos ur az inkriminált nyilatkozatot rögtön tette:

— Nem. Mondtam, hogy nem csináltam belőle kázust.

— Mikor szólt róla?

— Név nélkül elmondtam Hegedüs miniszternek, hogy minek van kitéve a tisztviselő.

— Hát az inkriminált nyilatkozatot mikor tette.

— 1902-ben, mikor Győrffy engem Nagy Ferenc államtitkárnál bevádolt, hogy nem teszek a dologban semmit. Azután jöttek a hirlapi támadások s akkor tüviről-hegyire elmondtam mindent, ugy az államtitkárnak, mint Láng miniszternek.

Nagy Dezső dr.: Az első kérdés az, történt-e ilyen nyilatkozat. A másik az, hogy a tények valódiságát kivánja-e a vádlott bizonyitani. Kijelentem, hogy bizonyitani kivánjuk a tények valódiságát. A tények már előzőleg a fegyelmi vizsgálat tárgyát képezték, s a fegyelmi bíróság Szterényit egyhangulag fölmentette. A fegyelmi iratokat áttették a királyi ügyészséghez, egyrészről azért, hogy a sajtópört az illető lapok ellen megindithassa, másrészt a vesztegetési kisérlet üldözése végett, melyet Győrffy a tanácsos urral szemben elkövetett. Első sorban tehát bizonyitékul szolgálnak a fegyelmi vizsgálat iratai, másrészt pedig a bünügyi vizsgálat eredménye. Ennélfogva azt az inditványt terjesztem elő, hogy mindaddig, a mig a bünvizsgálatot be nem fejezik, méltóztassék ez eljárást fölfüggeszteni. Az én álláspontom különben az, hogy Szterényi azzal a jelentésével, melyet a fölöttes hatóságának kötelességszerüleg tett, nem követett el rágalmazást. Ez okból kérem a panasz elutasitását.

A biró: Önök egyuttal viszonvádat emeltek. Tetszett hallani, hogy a kereskedelmi miniszter a levelet megsemmisitette. Mi erre vonatkozólag az előterjesztése?

A védő: Az az előterjesztésem, hogy becsatolom a *Magyarország*nak azt a számát, mely az inkriminált levelet szószerint reprodukálja.

Eötvös: En is kérek már szót, mert már nem türhetem ezt a rendetlenséget.

Dr. *Nagy* Dezső: Ezt visszautasitom. Itt semmi rendetlenség nem történik.

Eötvös: Az a kérdés, mondta-e a vádlott, hogy Győrffy ur panamázik, s hogy Győrffy meg akarta őt vesztegetni.

A biró (Szterényihez): Mondta azt, hogy Győrffy panamázik?

Szterényi: Mint férfiu kijelentem, hogy igen is mondtam, hogy Győrffy azért szidalmaz engem utonutt élen, mert nem engedtem meg, hogy a fonógépek dolgában panamázzék.

Eötvös: Miután ez csak a Szterényi ur privát véleménye s nem egyéb egy értelmetlen frázisnál, ennélfogva én a vádnak ezt a pontját elejtem. Ellenben azt megengedem, hogy bizonyitsa be, hogy Győrffy őt meg akarta vesztegetni. Ami a védő előterjesztését illeti, hogy itt nincs dolus, tehát nincs rágalmazás, az korai dolog. A hosszu védelmi előterjesztésre azt jegyzem meg, hogy sehogy sem helyesiem, hogy a vádlott a fonógép ügyét, mint a Győrffy ügyét tárgyalja. Ez nem a Győrffy ügye, hanem az Engelé. Hogy a fegyelmi bíróság mit végzett, az nem tartozik rám, hogy az ügyészség és a rendőrség mit csinál, ahhoz semmi közöm. Hogy egy zugtanács mit vizsgál . . .

A biró: Az a törvény által alkotott fegyelmi tanács, nem engedhetem meg, hogy sértő módon nyilatkozzék róla.

Eötvös: Az az osztrák rendszerből maradt ránk, annak a határozatát nem ismerem el.

Győrffy Gyula: Kéri a birót, hogy az eljárást folytassa, s adjon alkalmat a vádlottnak, hogy a valóságot bizonyitsa.

A biró: A valódiság bizonyitását a törvény értelmében elrendelem. Be fogjuk szerezni a fegyelmi iratokat, s föl fogjuk terjeszteni az iratokat a főügyészséghez, hogy Győrffy Gyula mentelmi jogának a felfüggesztése végett, a képviselőházhoz fölterjesztést intézzen.

Győrffy: Mielőtt az eljárást fölfüggeszteni méltóztatnék, egy előterjesztést kivánok tenni. A vádlott ur azt mondja, hogy én őt 10.000 forinttal megakartam vesztegetni. Ezt mondta Szterényi, aki mindenkit, aki iparpártolási ügyben hozzá fordult, kivallatott, hogy ki mennyit keres a vállalatnál. Engem is kivallatott. A tanácsos ur ugy adja elő a dolgot, hogy 1900 május havában én kerestem föl őt a gépek dolgában. Hivatkozom a *Nemzet* cimü ujságra, mely egyik számában azt irta, milyen korszakalkotó az Engel találmánya, s hogy annak kipróbálásán az akkori kereskedelemügyi miniszter s maga Szterényi is jelen volt, aki a találmányt szerfölött dicsérte. A fonógépet ugy a külföldön, mint a belföldön szabadalmazták s kitünőnek találták. Fölolvassa Engel Kálmán levelét, aki azt irja neki, hogy önzetlenül vállalkozott a fonógép pártolására. A minisztérium 1900-ig állandóan jónak találta a gépet. En olyan dolgot, amely az én megyémnek a javára szolgált, kötelességszerüleg ajánlottam s fogok is ajánlani a jövőben is. A miniszter elhatározta, hogy 50 géppel fog próbát tenni.

Az igaz, hogy a próbát az én kérésemre, az én kerületemben ejtették meg, de az én kerületem volt a legnagyobb inségben. Megjegyzem, hogy az én á litólagos vesztegetési kisérletem abszolute nem inficiálta a tisztelt miniszteri tanácsos urat, mert azóta is folytonosan a legszeretetreméltóbban tárgyalt velem. Azt is mondja Szterényi, hogy a próbákról maga a föltaláló tett jelentést. Ez a miniszteri rendelet értelmében kötelessége volt neki. Es nem áll az, hogy 13 krajcárt, hanem a kereskedelmi részvénytársaság jelentése szerint naponkint harminc krajcártól föllelé keresnek az emberek. A gépek egész 1901 április haváig kifogástalanul jók voltak. Erről van hivatalos jelentés is. Felolvassa *Nagy* Ferenc volt államtitkárnak Engel mérnökhöz 1901. szeptember 4-én intézett leiratát, melyben a miniszter nevében örömmel értesiti, hogy a beérkezett jelentések szerint a gépek jóknak bizonyultak. Történt, hogy a fonógép ügye ez évben megakadt. Megakadt azért, mert az államilag hallatlanul szubvenciónált Klinger-féle szövőgyár, mely kizárólag osztrák anyagot használ, egy levelet intézett a miniszteri tanácsoshoz, melyben leszólja a gépet. S a miniszteri tanácsos erre a levélre támaszkodva, egyszerüen azt jelenti ki, hogy ime, látja, a gép nem jó.

Tagadom, hogy én Nagy Ferenc államtitkár előtt panaszkodtam volna Szterényi ellen, ellenkezőleg sok mindenről beszéltünk és — most már fel vagyok mentve a diskréció alól — akkor tudtam meg, hogy Szterényi ur miféle vádakat lanszíroz a minisztériumban ellenem. En ő ellene vádat ama házi bíróság előtt nem hangoztattam, de bizonyitani fogok mindent ellene az illetékes fórum előtt. Képviselőtársaimmal fogom bizonyitani, hogy Szterényi minden miniszterétől függetlenitette magát, csak akkor ment a miniszterhez az akta, hogy ha valaminek a visszautasitását véleményezte, ha teljesiteni akarta a kérelmet, akkor azt ő maga intézte el. Az Engel-féle gépek ügyében és az általa kreált vállalatok köréből szerezte be a kedvezőtlen szakvéleményeket.

Szterényi: Az sem áll, hogy én nem disztingváltam Győrffy és Engel között. En velem Győrffy értekezett ez ügyben, vele kell tehát foglalkoznom. A Technológiai Muzeumban tett kisérletek nem

váltak be, erről az aktákból lehet meggyőződni. A fonógépeket Máramarosban, aztán Csíkban próbálták ki. Ami a Klinger levelét illeti, az nem volt privát levél én hozzám, de az iratokhoz azért kellett csatolnom, mert az ügyhöz tartozott. Végül felemliti, hogy őt Eötvös Károly Győrffyvel ki akarta egyeztetni.

A tárgyalás délután két óra után ért véget. A biró beszerzi a fegyelmi ügy iratait, kérdést fog intézni az ügyészséghez a megvesztegetési bünügy jelen stádiumáról és végül — viszonvád is lévén — megkeresi a képviselőházat Győrffy Gyula országgyülési képviselő mentelmi jogának felfüggesztése ügyében. E célból a tárgyalás folytatását a biró elhalasztotta.

A dob-utcai gyilkosság.

Budapest, október 13.

Egy bukott leány tragédiáját jelenti a Gelber Baruch neve. Egy perditáét, akinek előbb erkölcsileg kellett meghalnia, hogy azután nyomorultul veszszen el a dob-utcai kéjtanyán a Gelber Baruch gyilkos késétől. A rovott multu lengyel csavargó a mult esztendő egyik decemberi éjszakáján csinálta meg rémes szenzációját, amikor a Dob-utcában megölte *Müller* Terézt a tulajdon lakásán. Áldozatát másnap reggel irtózatosan összevagdalt állapotban, halva találták szobájában. Fiókja nyitva volt, pénz- és értéktárgyai hiányoztak. A nyomozás csakhamar kideritette, hogy a gyilkos Gelber Baruch, aki a leányhoz gyakran járt és akit Ausztriából lopás miatt kitiltottak. Kiderült az is, hogy Budapesten és vidéken is, ahol nevelősködött, több embert meglopott. Gelber nem is lagadta tettét, a vizsgálat alatt azt vallotta, hogy a lánynyal viszonya volt, kártyázás közben vele összeverekedett, mindketten a földre estek, a lámpa elaludt és ő a sötétben késével a nyakán megsebezte a leányt. Gelbert a törvényszék gyilkosság, rablás és kétrendbeli lopás büntette miatt helyezte vád alá. Bünügyét ma tárgyalta a budapesti esküdtbiróság *Zsitvay* Leó elnöklete alatt. A tárgyaláson a vádat dr. *Sélley* Barnabás ügyész képviselte, a vádlottat dr. *Fried* Vilmos ügyvéd védte.

A vádlott egy szót sem tud magyarul s igy német tolmácsra volt szükség. A vádlottat két szuronyos börtönőr kisérte a terembe. A gonosztevő gondosan megberetválkozott, a bajuszát kipödörte s tisztességes ruhába öltözött. Kicsiny, alacsony, barna emberke; a nézése szelidnek és ártatlannak látszik. Az elnök kérdésére elmondta, hogy Varsóban, 1881-ben született; szülei nem élnek, oroszországi állampolgár, izraelita vallásu, 3 polgári iskolát végzett. Munkavezető volt egy vasgyárban.

Az elnök: Minek jött Magyarországra?

A vádlott: A katonaság elől szöktem ide.

— Volt-e már büntetve?

— Igen, lopás miatt kétszer, Krakkóban.

— Miből élt itt Magyarországon?

— Ötszáz koronát kaptam az apámtól és hatszáz koronát kaptam egy Adler nevü embertől.

— Mit keresett Munkácson?

— Munkát.

— Hát Tisza-Adonyban?

— *Ott két család gyermekeit tanitottam német nyelvre.*

Az elnök elrendeli az esküdtbiróság megalakitását. Az esküdtbiróság tagjai lettek: *Fischer* István, *Gráuer* Ernő, *Mechlovics* Béla, *Wolfrang* Lajos, *Hofman* Miksa, dr. *Politzer* Gusztáv, *Neubauer* Fülöp, *Biró* Imre, *Kurlender* Ignác, *Mezei* Sándor, dr. *Basch* Gyula és *Majorossy* Béla rendes, továbbá *Vitéz* László és *Weisz* Béla póttagok. Az esküdtek meghitetitése után az elnök ujra a vádlottat hallgatta ki.

— A törvényszék önt gyilkosságért, rablásért és lopásért helyezte vád alá. Bünösnek érzi magát? — kérdezte az elnök a vádlottól.

— *A gyilkosságban és a rablásban nem érzem magam bünösnek,* de beismerem, hogy a két lopást elkövettem.

— Hosszabb ideig ismerte Müller Terézt?

— Igen.

— December 21-ikén is nála volt?

— Igen.

— Mi történt akkor?

— Tizenkét órakor odamentem hozzá és 4 órakor fölkeltem. Szóba került, hogy reggel ötven koronát adtam neki kölcsön, s kértem a gyürüjét zálogba. A sötétben rágyujtottam egy cigarettára és e közben észrevettem az asztalon egy kést.

— Mi történt aztán?

— Összeveszítünk az ágyban és ütni kezdtük egymást. Erre a leány kiugrott az ágyból és az asztalon lévő kés után kapott és megvágta a kezemet. En kicsavartam a kezéből a kést és mikor átkaroltam, a nyaka felé szurtam, de nem akartam megölni. A lány elesett s ott maradt fekve.

— Ha nem akarta kirabolni, hogy került a zsebébe a leány husz koronája?

— Az asztalon találtam egy keszkenőbe csavarva.

— Miért zárta az ajtót a lányra?

— Nagyon megijedtem, mert kopogást hallottam kivülről.

— Hová ment aztán?

— Haza; aztán a Hungária-fürdőbe, majd a Rókuskórházba a kezem gyógyitása végett.

— Mit mondott a kórházban, hogy mi okozta a sebét?

— Azt mondtam, hogy munkaközben a gép sértette meg a kezemet.

— A vádirat szerint ön két gyürüt és 21 koronát is lopott a lánytól.

— Ezek az enyéim voltak. Hiszen én 50 koronát adtam Müller Terézknek kölcsön.

— Csak nem akarja velünk elhitetni, hogy egy utcai leánynak maga 50 koronát adott kölcsön?

— De igenis adtam.

A tanuk majd megcáfolják az ön vallomását.

— Nekem volt pénzem.

— Bizonyitják azt is, hogy a kést is előre vette.

— Az a Müller Terézé volt.

(Az elnök megmutatja neki a véres kést.)

— Ez volt az a kés, amit vett?

— Nem, nem ez volt. Ez a Müller Terézé volt.

— Majd a tanuk bizonyitják, hogy ezt a kést maga vitte magával papirosba csomagolva.

Ezután a két lopásnak a vádjára tért az *elnök*. Gelber nem tagadja, hogy *Adler* Jokánt és *Schlesinger* Gábort, volt lakótársait meglopta.

Özvegy *Friedmann* Lajosné, Gelber utolsó szállásadója azt vallja, hogy a vádlottnál két héttel az elutazása előtt sok pénzt látott, s hogy Gelber sokat mulatott, elegánsan járt s gyürüje is volt.

Grünberger Ignác, *Friedmann* Sándor tanuk lényegtelen vallomásai után az elnök özvegy *Friedmannét*, Gelber háziasszonyát kérdezte ki a gyilkosságra vonatkozólag. A véres kést ismeri, mert a gyilkosság előtt való napon is látta Gelbernél. Kérdezte tőle, hogy minek az a nagy kés, mire azt felelte, hogy a heringhez hagymát vágni. A kést használat után magával vitte papirosba csomagolva, a téli kabátja belső zsebében.

Az elnök: A gyilkosság reggelén véres késsel jött haza?

Friedmanné: Igen. Lefeküdt, de nemsokára felkelt. Kérdeztem tőle, hogy mi lelte a kezét. A Somosi-mulatóban verekedtem doktorokkal, meg munkásokkal, felelte hencegve. Majd kocsit hozatott a nővéremmel és azzal ment a doktorhoz. Visszajövet be volt kötözve a keze s azt mondta, hogy nyolc forintba került neki a kötés.

— Hát a fürdőben nem volt?

— Azt mondta, hogy nem ereszlették be a fürdőbe, mert a keze véres volt.

Friedmannét szembeállitja az elnök *Gelber* Baruchhal.

Az elnök: Mondja Friedmanné Gelber szemébe, hogy ez az a kés, amivel otthon hagymát vágott.

Friedmanné (Gelberhez): Ez az a kés, a mivel maga heringet és vöröshagymát evett.

A vádlott: Nem igaz, hazudik ez az asszony.

Dr. *Fried* Vilmos védő: Friedmanné, mondja csak, nem téved ön? A rendőrségnél azt mondta ön, hogy az a kés, amit Gelbernél látott, vörösnyelü, holott ez a kés barnanyelü.

A tanu: Azt nem mondtam, hogy vörösnyelü, csak azt mondhatom, hogy éppen ilyen kés volt.

A védő ellenzi a tanu megesketését, mert a vallomása nemcsak eltérő a rendőrség és a vizsgálóbiró előtt tett vallomásától, hanem mert alapos a gyanu, hogy a tanu a vádlott orgazdája volt.

A törvénys.ék a tanut megeskette.

Walter Józsefné is látta, hogy Gelber pár nappal a gyilkosság előtt hazahozta a konyhakést s otthon próbált vele hagymát vágni, sőt a nyakára is tette a kést és próbálgatta milyen könnyen lehet vele bánni.

Kohn Izidor, a vádlott szobatársa december közepén látott a vádlottnál sok pénzt. A vádlottat jól ismerte, barátságos, jó ember volt.

Krisztovics Éva ismerte Gelbert, gyakran járt hozzá, tudakolta tőle, van-e megtakaritott pénze s hol tartja. Egy este, amikor nála akart maradni, becsukta az ajtót, lehuzta a kulcsot, elfüggönyözte az ablakot s olyan gyanusan viselte magát, hogy félt tőle.

Adler Simon bizalmas ismerőse volt Müller Terézuek, a gyilkosság előtti napon járt nála s látta a kezén a gyürüt s a karperecet, a karperecet ő váltotta ki pár nap előtt a zálogházból. A szekrényben egy sárga kézitáskában volt a leánynak egy husz koronás bankjegye. Gelber a tanu vallomása dacára is megmaradt a mellett, hogy a gyürüt a leány adta neki zálogba.

Müller Gyula, a meggyilkolt leány fivére szombaton reggel fél hét órakor bekopogtatott nénje szobájába. Hallotta, hogy valaki kinyitja a szekrényt s nyöszörgést is hallott. A lakásban sohasem látott konyhakést, az evőeszközöket is a vendéglőből hozatta nővére ha vacsorát hozatott.

Matner Jakabnál lakott Müller Teréz albérletben. A gyilkosság reggelén a cselédje költötte fel, hogy egy ember, akinek véres volt a keze, kijött Müller Teréz szobájából s bezárta maga után az ajtót. O felkelt, kinyitotta a szoba ajtaját s a földön egy dunnával betakarva találta a holttestet. Az ágyon vérnyomok voltak s a holttest mellett vértócsa. A szobában nagy rendetlenség volt, a lámpaüvegen véres kéznek nyomait látta. Konyhakést sohasem látott a szobában, még evőeszközöket sem. Az ő lakása s a leány szobája között a fótal volt, ugy hogy onnan zaj be nem hatolt a lakásba.

A tanukat ezután *Krisztovics* Éva kivételével megeskették vallomásaikra. Krisztovics Éva ugyanis, mikor az elnök felszólította, hogy tegyen esküt, általános meglepetésre azt kérdezte:

— Mi az az eskü?

Elnök: Hát nem tudja? Hát nem járt az iskolába?

Tanu (zavarodottan): Nem tudom, hogy mi az az eskü!

Elnök: Nohát megmagyarázom. Az eskü az istenre való hivatkozás, hogy igazat mondott. Ebben az esetben istenre hivatkoznia, illetőleg esküdnie kell, hogy a mit most a biróság előtt mondott az igaz. Érti?

Tanu: Nem!

A kinos incidensnek az ügyész vetett véget, aki kijelentette, hogy nem kivánja ezek után a tanu megesketését.

Elnök: Uraim, azt a szomoru tapasztalatot kellett tennünk, hogy ime egy nő áll előttünk, aki erkölcsileg még annyira sem fejlődött, hogy tudja, mi az eskü!

Délután két órakor az elnök felfüggesztette a tárgyalást s folytatását délután négy órára tüzte ki.

Husz Katalin cselédlány vallomása után az elnök előszólitotta a vádlottat.

— Ismeri ezt a bankjegyet? (Elnök felmutatja előtte a véres tizest.)

— Igen, a rendőrség vette el tőlem.

— Hogyan lett véres ez a bankjegy?

— Mivel a leány megvágta késsel a kezemet, a seb nagyon vérzett. Hogy a vérzést elállitsam, kivettem a leány zsebkendőjét a ruhája zsebéből és ezt csavartam a sebre. Ennek az elvéresedett zsebkendőnek egyik sarkába volt ez a tizes bekötve, ezt azonban én csak később tudtam meg. Ebben az elvéresedett zsebkendőben lett a tizes is véres.

Elnök ezután felmutatta a vádlott előtt ennek véres mellényét, amelyet az sietségében a gyilkosság színhelyén felejtett, továbbá megmutatta neki azt a három fényképet, amelyet a rendőrség a gyilkosság színhelyéről, a hullaról készittetett. A fényképek láttára *Gelber* egy pillanatra meghökkent, de azután visszanyerte hidegvérét s tagadott tovább.

Krecsányi Kálmán rendőrkapitány, detektivfőnök reggel negyed 7 órakor kapta az első értesitést s rögtön kiment a helyszinére. A gyilkosság színhelyén észlelteket adta ezután elő épp ugy, mint a hogy ez a rendőrségi jelentésben is meg van irva. A gyilkost *Bezdek* Károly detektiv fogta el a gyilkosság napján délután 4 órakor.

Müller Antónia kávéházi pénztárosnő a meggyilkolt nő nővére kijelentette, hogy Gelbert sohasem látta.

Müller Hermann, a meggyilkolt leány apja, 1000 korona kártéritést kér a gyilkossal szemben megállapitani. A leány havonta 10 forintot küldött segélyképpen nekik.

Az elnök esti 7 órakor 10 percnyi szünetet rendelt el.

A tanuk kihallgatása után felolvasták a vádlott születéséről szóló s a varsói orosz konzul által kiállitott anyakönyvi kivonatot és a varsói cs. kir. törvényszéknek két büntető itéletét, amely szerint Gelber Béla Baruch lopás büntettéért első izben 3 havi, másodizben pedig 4 havi sulyosabbörtönre itéltetett. Felolvasták a Szt. Rókus kórház jelentését, mely szerint Gelber Béla Baruch *Braun* Adolf néven ott kötötte be a kezén szenvedett vágott sebet 1901. december 21. napján. Ugyanerről a napról szól dr. Raisz rendőr orvos jelentése, aki szintén megvizsgálta a vádlott sebeit. Dr. *Minnich* Károly törvényszéki orvosszakértő nyilatkozott a vádlott sérüléseiről. A sérülések dulakodás közben jöhettek létre éles metsző eszköz által okozva. Ezen sérülések között egy, az ujjon, harapás által keletkezett. Dr. *Szigeti* Gusztáv ellenőrző orvos kétségbevonta, hogy önkezétől származhatott volna ez a sérülés. Dr. *Szigeti* Gusztáv ellenőrző orvos beható tanulmányozás alapján tette meg észrevételeit, amelyek során cáfolta a törvényszéki orvos ama véleményét, hogy a seb ö—ő kikezdéssel ejtetett. Az ellenőrző orvos felvette alapul a fej, illetőleg a nyak rángását, mert ha egy remegő kéz, a mozgékony szöveten egy porcot tör, akkor a kés a ráruházott erőből enged és csuszik; ezáltal ejtheti a törvéghez közel levő pontokon a sebzéseket anélkül, hogy a nagy határozottsággal megkezdett irányt elhagyná. — A két orvos között megindult hosszu vita a seb csipkézettsége körül folyt le, miután az ágyban nagyobb vérnyomok nem találtattak, a halál oti érte, a hol a vértócsában feküdt. A sebzés ellentétben a törvényszéki orvos véleményével — szembe jobbról balfülről le elé és balra történt, mert az felel meg jobban a kéz természetes sujtásának és erősiti a balvállon levő szurási seb származását és eredetét. — Dr. *Moravcsik* Ernő egyetemi tanár véleménye szerint a vádlott sem a tett elkövetésének idejében sem most nem szenved elmezavarban s akaratának szabad elhatározási képességével birt. Az elnök ezzel a bizonyitási eljárást befejezettnek jelentette ki.

Dr. *Sélley* Barnabás kir. ügyész a vádirat alapján gyilkosság, rablás és 2 lopás büntettére vonatkozólag tette fel kérdéseit. Dr. Fried Vilmos védő is beterjesztette kérdéseit s ezután az elnök a tárgyalás folytatását holnap délelőtt 10 órára halasztotta el, mikor a perbeszédekre kerül a sor.

Nyilttér.

Budapesten 18—19,000 frt forgalmu

Gyógyszertár

családi okokból **sürgősen eladó.** Első letétül 40—45000 frt szükséges. Részletes feltételek **„A Gyógyszerész“** kiadóhivatalában, Budapest, VII., Kerepesi-ut 10. sz.

(Az e rovat alatt közlötteknek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

SPORT

*** **Őszi lóversenyek.** Holnap ér véget az őszi meeting. Az utolsó nap programmján a *Lovaregyleti díj* szerepel. Jelöltjeink:

I. *Sweet Love — Medicus.*
II. *Condottiere — Thibet.*
III. *Springer-istálló — Mágnes.*
IV. *Talvolta — Kiotao.*
V. *Ahal — Orgona.*
VI. *Sobri — Cavatina.*

TÁVIRATOK

Hamburg, október 13. A félhivatalos *Hamburger Correspondent* közli, hogy a szövetségtanácsban gróf *Bülow* kancellár elnöklete alatt teljes megegyezés jött létre a vámtarifa tárgyában.

Welsersheimb jubileuma.

Bécs, október 13. A német császár *Welsersheimb* gróf táborszernagy honvédelmi miniszterhez, ennek 50 éves szolgálati jubileuma alkalmából a következő táviratot intézte: A mai nap alkalmából, amelyen Ön becsületben és érdemekben gazdag 50 éves katonai szolgálati időre tekinthet vissza, a legmelegebb szerencsekivánataimat fejezem ki Önnek. Kívánom, hogy felelősségteljes állását a régi irisseséggel és tetterővel tisztelt szövetségesem, Ferenc József császár szolgálatában még sokáig betölthesse. Kadinen, 1902. október 11. *Vilmos.*

A román hadgyakorlatok.

Tergovisoea, október 13. A tegnapi nap a városban és környékén telt kiránduiásokkal telt el. Este *Károly* király 150 teritékü bankettet adott a hadsereg számára. A lakomán jelen volt a román trónörökös, a szász-meiningeni trónörökös, *Sturdza* miniszterelnök *Kestinesto* miniszter, az idegen katonai attasék, a tábornokok és a több tisztek, a parlamentnek több tagja, a hatóságok képviselői és a tergovisceai notabilitások. A király pohárköszöntőt mondott, poharát a II. hadtest egészségére emelvén. *Arion* tábornok válaszul köszönetet mondott a királynak mindazért, amit a hadseregért tett és biztositotta a hadsereg szeretetéről és hüségéről. Este tüzijáték volt, amelyet a király is megnézett a lakosság lelkes ovációi között. A második hadtest hadgyakorlatai szombaton Tergovisceától délre folytatódtak. A negyedik hadosztály, amely előző napon visszaverte a trónörökös parancsnoksága alatt álló harmadik hadosztályt, folytatta az üldözést és átkelt a Dimbovica-folyón. A király a szász-meiningeni trónörökös társaságában délelőtt érkezett a hadgyakorlatok színhelyére és figyelemmel nézte a trónörökös által vezetett csapatmozdulatokat, amelyeket ügyesen és szabatosan végeztek.

A szerb kormány lemondása.

Belgrád, október 13. Hire jár, hogy a *kormány Nisben felajánlotta a királynak lemondását*, ami hir szerint semmiesetre sem a kölcsönügygyel, hanem tisztán politikai természetü kérdésekkel van összefüggésben. Esetleges döntés csak a királynak és a királynénak Nisből való visszaérkezése után történhetik. Hivatalosan ezt a hirt eddig nem erősitették meg.

Magyar zarándokok a pápánál.

Róma, október 13. A pápa ma fogadta a magyar zarándokokat. A pápa, aki hordszékben ült, meghallgatta a *Császka* kalocsai érsek által felolvasott feliratot és latin nyelven köszönetet mondott a jubileuma alkalmából kifejezett szerencsekivánatokért. Ezután a pápa körülhordoztatta magát a teremben és kézcsókra bocsátotta a zarándokokat.

A kolumbiai forradalom.

New-York, október 13. Colonból jelenti egy távirat, hogy a kormány csapatai *San Juan de Cienaga* mellett megverték a felkelőket és *Uribe-Uribe* tábornokot Teneriffe mellett lévő erődített hadállásából kikergették a hegyek felé. Azt jelentik, hogy a Magdolna folyamon ismét szabad az ut. Willemstadból jelenti egy távirat, hogy *Castro* elnök ujra feladta Los Tequét és elsáncolta magát La Viktoria mellett. *Matos* tábornok Villa de Curába érkezett.

Zavargás Madridban.

Hamburg, október 13. *Madrid*ból érkezett távirat jelenti, hogy a *la-lineai zavargás* vezetői *Madrid*ban megrohantak a postahivatalt és a tőzsdecsarnokot, a spanyol cimert letépték és darabokra szakgatták, aztán valamennyien Gibraltárba menekültek. A zavargásnak határozottan politikai a jellege. Angol ügynökök pénzt és fegyvereket osztottak ki a felkelők közt. A tegnapelőtti összeütközés alkalmával megsebesültek közül többen meghaltak.

A boer tábornokok Párisban.

Páris, október 13. A boer tábornokok délben érkeztek meg az északi pályaudvarra, ahol a párisi boer-bizottság képviselői és nagy néptömeg fogadta őket. Az utcákon sürü néptömeg állott sorfalat. A rend fenntartásáról a rendőrség gondoskodott.

A pályaudvaron *Pauliat*, a boerok függetlensége érdekében alakult bizottság elnöke, a boer tábornokokhoz beszédet intézett, melyben üdvözölte őket és biztositotta Franciaország támogatásáról. *Botha* köszönetet mondott a fogadásért és azt a reményét fejezte ki, hogy mielőbb meg fogják adni a boeroknak az autonómiát. A boerok el vannak tökélve, hogy *hivek* maradnak, de *igazságtalan és megalázó bánásmódot el nem türnek*. Miután a boer tábornokok szállásukra érkeztek, a boerok gyermekeinek segélyezésére alakult bizottság elnöknője Dewett tábornoknak 75.000 frankról szóló utalványt nyujtott át.

Páris, október 13. Az Opera előtt nagy tömeg várta a boer vezéreket. Egy leszakadt gerenda megölt a tömegben egy férfit.

Páris, október 13. Egész délután nagy néptömeg tartózkodott a rue de la Paixban lévő Hollandeszálloda előtt, ahol a boer tábornokok laknak. Délután a tábornokok az Elysée-palotában a Bourbon-palotában, a Luxenbourg-palotában a miniszteriumokban és a szajnai prefekturában látogatásokat tettek.

Páris, október 13. A boer tábornokok akiket midőn az Elysée palotába hajtattak, a közönség élénk ovációkban részesitett, ott beirták neveiket a kitett ivbe. A belügyminisztériumban Combes miniszterelnök, a külügyminisztériumban Delcassé fogadta őket, akinél körülbelől tiz percig időztek. A kamara elnökénél leadták névjegyeiket. A boer tábornokok holnap délután a városházán a községtanács által fogadtatnak. Több nacionalista képviselő és községtanácsos látogatást tett a délután folyamán a tábornokoknál.

Páris, október 13. Illetékes francia helyről hangsulyozzák, hogy a boer tábornokoknak *Delcassé* külügyminiszternél tett látogatása nem volt hivatalos jellegü.

Berlin, október 13. A boer tábornokok egy bizalmi férfia levélben fordult báró *Richthoffen* külügyi államtitkárhoz azzal a kéréssel, hogy penditse meg u ból a kihallgatás kérdését a német császár előtt, mert a tábornokok készek minden feltételt elfogadni. A kormány visszautasitotta a kérést.

A jaltai török követség.

Konstantinápoly, október 13. A *Novoje Vremjá*nak az a jelentése, hogy a török követség Jaltába érkezett, helytelen. A követség valószinüleg október 24-én utazik el.

Az unió és Mexikó.

Hága, október 13. A választott biróság kedden délután ülést tart, hogy kihirdesse az itéletet az Egyesült Államok és Mexikó között támadt vitás ügyben.

Véres zendülés.

Róma, október 13. A *Stefani-ügynökség* jelenti *Szirakuzá*ból: *Giarratáná*ban ma reggel számos paraszt hogy béremelést kapjon, megakadályozta a többi parasztokat és földbirtokosokat, hogy kimenjenek a földekre. A munka szabadságának oltalmára odarendelt karabinieriket kődobásokkal fogadták. Miután ezek sikertelenül igyekeztek a tömeget megnyugtatni, revolverből a levegőbe lőttek. A tüntetők azonban nem hagyták abba a kődobálást és egy *karabinieri* belökdöstek egy házba, ahol *legyilkolták*. A karabinierik visszavonultak, hogy a kaszárnyából fegyvereket hozzanak. Utközben a zavargók mindinkább fenyegető magatartását látva, kénytelenek voltak a maguk védelmére lőni. A revolverlövések *két parasztot megöltek és többeket megsebesitettek*. Néhány zavargót letartóztattak.

Közgazdasági távirat.

Bécs, október 13. A tőzsde-kamara pénzügyi bizottsága legközelebb fog határozni a belépti dijak leszállitása tárgyában. Jelenleg a tőzsdelátogatók belépti dij fejében évenként 160 koronát, rekeszilleték gyanánt pedig 240 koronát tartoznak fizetni. Ezeket a dijakat 100, illetőleg 150 koronára akarják leszállitani. Az ekként előálló jövedelemcsökkenést a tőzsdeépitési kölcsön körül eszközölt megtakaritással fogják fedezni, amely összeg közel 180.000 korona.

London, október 13. (Gabonapiac.) Az irányzat nyugodt, Az angol buza p.-vel olcsóbb. Eab 3 p-vel olcsóbb. Városi liszt 22 sh. 6 p. 29 sh. Repceolaj 24 sh. 3 p. Tengeri 25 sh. 6 p. Behozatal: Buza 10.000 qu. Az idő szép de borus.

New-York, Október 13. (*Terménytőzsde.*) (*Záriat.*) *Gyapot:* New-Yorkban helyben —.— (8.$^{18}/_{16}$). Októberre 8.46 (8.46). Januárra 8.66 (8.67). New-Orleansban helyben 8.$^{1}/_{8}$ (8.$^{5}/_{16}$). — *Petroleum:* Stand white New-Yorkban 7.20 (7.20). Stand white Philadelphiában 7.15 (7.15). Rafined in Cases 8.50 (8.50). Credit Balances at Oil City 117.— (117.—). — *Zsir:* Western steam 10.90 (10.85). Rohe és Brothers 11.20 (11.15.) — *Tengeri* irányzata engedő. — Októberre —.— (—.—). Decemberre 54.$^{5}/_{8}$ (54.$^{5}/_{4}$). — Januárra —.— (—.—). *Buza* irányzata engedő. — Piros őszi helyben 76.$^{1}/_{2}$ (75.$^{7}/_{8}$). Októberre —.— (—.—). Dec.-re 76.$^{1}/_{4}$ (75.$^{5}/_{8}$). Januárra —.— (—.—). Márc.-ra 75.$^{7}/_{8}$ (75.$^{3}/_{4}$). Gabona szállitási dija Liverpoolba 1.$^{1}/_{2}$ (1.$^{1}/_{2}$). — *Kávé:* fair Rio 7. sz. 5.$^{3}/_{8}$ (5.$^{3}/_{8}$). — Okt.-re 5.— (5.—). Januárra 5.25 (5.25). — *Liszt:* Spring Wheat clears 3.10. (3.05—3.15). — *Cukor:* 3.— (3.—). — *Ón:* 25.27 (25.05—25.15). — *Réz:* —.— (11.$^{1}/_{2}$—11.65). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Chicago, Október 13. (*Terménytőzsde.*) (*Záriat.*) *Buza* irányzata engedő. — Okt.-re —.— (—.—). — Dec.-re 70.$^{7}/_{8}$ (—.—). — *Tengeri* irányzata engedő. — Okt.-re 57.$^{1}/_{2}$ (57.—). — *Zsir:* Okt.-re 10.45 (10.35). — Januárra 9.80 (9.20). — *Szalonna* short clear 11.57 (11.$^{1}/_{2}$—11.67). — *Sertéshus:* Okt.-re 16.90 (16.90). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

A BUDAPESTI NAPLÓ telefonja.

Szerkesztőség	**56—12**
Kiadóhivatal	**54—39**

KÜLÖNFÉLÉK

Őszi estén.

Ábrándra hívó őszi estén
Ülök szobámban egymagam
S a multon révedezik elmém.

Szivemnek ifjusága van
A mult sirjába eltemetve,
Azt sirom vissza hangtalan.

Letünt reményem játszi kedve,
Már ágról-ágra nem repül;
Mindig a vég rémlik szemembe.

A kárhozatom őrcül
Bennem józanság gőgje fészkel
S a mámornak ellenszegül.

Óh mert könnyelmüség s nem ész kell,
Örömöket habzsolni fel;
Hinárba lépünk dölyfös észszel.

Gondatlanúl csapongni kell
Mulandóságot kinevetve;
A sors csak víg bohót szivel.

... Gubbaszt a tépett szárnyu fecske,
Mikor a többi költözik,
Ep szárnynyal ő is délre menne.

Szállnék én is, de törve szárnyam
S szemembe vádló könny szökik
Igy őszi estén, kis szobámban.

Bródy Mihály.

\+ **Zenekar a tébolydában.** A zene a tébolyodottaknak állitólag visszaadja értelmi képességüket; erre vallanak azok a megfigyelések, amelyeket erre vonatkozóan tettek a villejuif-i bolondok házában. Egy tehetséges muzsikust, aki nemrégiben került ide s akivel szemben egyetlen kezelési mód sem volt sikeres, egy napon az intézeti orvos szobájába vezették. Meglátott ott egy nyitott zongorát, odaült elébe a székre és játszani kezdett. Eleinte disszonáns hangokat hallatott, egyszerre azonban átvillant agyán az értelemnek egy hirtelen sugára és csodaszépen játszott el egy darabot. Amikor befejezte, fölállott és nagyot rugott a zongorán. Az őrület ujra meglepte. Az orvos ennek ellenére megjegyezte magának a pillanatnyi szerencsés hatást és ettől fogva gyakrabban hivatta magához a beteget, hogy zongoráztasson vele. A végén azonban mindig rugott egyet a zongorán. Az orvos megpróbálta, hogy lassan-lassan leszoktassa erről. A muzsikus engedelmeskedett, ami jó hatással volt rá. Az értelme lassan visszatért és egy esztendő multán gyógyultan bocsátották el az intézetből. Az eszköz tehát hasznosnak bizonyult, ugy, hogy általánositani kezdték. Persze nem mindegyik őrült tud zongorázni, az intézet igazgatója tehát arra a gondolatra jutott, hogy zenekart szervez. Az eszmét meg is valósitották; eleinte csak kis feladatokkal terheiték meg az elmebetegeket. A sajátszerü zenekarnak nem is minden tagja bolond, vannak köztük őrök, ápolók és egyéb alkalmazottak is, akik vigyáznak a betegekre és megfigyelik őket. A dolog pompásan ment, a szerencsétlenek el voltak ragadtatva az ujitástól, amely az életük egyhanguságába egy kis változatosságot hozott.

+ **A föld vonzó ereje, mint hajtóerő.** *Szabó* Mózes homoród-szentpáli tanító, — mint egy székelyudvarhelyi ujság irja, — egy gépezetet talált fel, amely varrógéptől elkezdve malmot, cséplőt, fürészt, vasuti vonatot, hajót, minden állati és emberi segély nélkül a föld vonzóerejének fölhasználásával hajt, visszakapván munka közben az elveszett erőt. A gép tüz, viz, villany, benzin s szóval minden költség nélkül végtelen időkig ingyen munkát végez — megfelelő szerkezettel. Üzembe hozatalával milliókat lehet majd megtakaritani emberi erőben és tüzelő anyagban. A vármegye iparfejlesztő bizottsága hathatósan támogatja a feltalálót és pénzsegélyt szavazott meg a hatásában hihetetlenségig csodás találmány szabadalmazására.

+ **Temető a történetelőtti korszakból.** St.-Servolo mellett, Trieszt közelében, épités közben egy történetelőtti korszakból való temetőre bukkantak. Ezt az ősrégi temetőt különben már ezelőtt két izben fedezték föl és megállapitották, hogy a temető Krisztus születése előtt több századon szolgált temetkezési helyül. Mikor azután a rómaiak telepedtek meg ezen a helyen, ők is ide temetkeztek, amiről a temetőben talált különféle római ékszerek és fegyverek tanuskodnak. Igy a többek között számos hamvvedret, gyöngyékszert, nyakéket, fülbevalót és finom müvü émail ékszert is találtak. A történetelőtti korszakból való sirgödrökben pedig, melyek a rómaiak sirjai mellett vannak, igen sok ősrégi karperecet, gyürüt, csattot, kardot, lándzsát és bronz-sisakot leltek. A kiásott római temető hossza meghaladja a 250 métert. Eddig már hatvan sirgödröt kutattak át. Az egyik sirban, amelyben nagy értékü emléktárgyakra akadtak, többek között egy bronzból készült orvosi müszert is találtak.

*

+ **Viztolvajlás.** Philadelphiában legujabban a városi vizvezetéki hálózatot alapos vizsgálat alá vették s ez alkalommal kitünt, hogy mig a hatóságilag bekötött telkek száma: 248.236, ezenkivül még 40.418 telek van a városi vizvezetékkel hatósági engedély nélkül és a hatóság tudta nélkül bekötve, mi által a város évenként 700.000 márkával károsodott. A megejtett számitások szerint a város teljes kárát 10 millió márkára becsülik; ugyanis 16 év óta nem tartottak hatósági reviziót a vizvezetéki berendezések fölött. Már 1900-ban a naponkénti fogyasztás fejenként 946 literben volt megállapitva s e különleges magas vizfogyasztás következtében a német szakkörök abban a meggyőződésben voltak, hogy az amerikai városokban a tulnagy vizfogyasztást a csövek hiányos fektetése és rossz tömitése okozza, illetőleg, hogy a vizvezetéki csövek mentén a viz jelentékeny része elszivárog, holott, amint beigazolódott, a vizet egyszerüen elloptak. És e fura dolog szaktudósok asszisztenciájával esett meg...

KÖZGAZDASÁG

Ipar és kereskedelem.

Jubiláris diszgyülés. A Szelevényen (Jász-Nagykun-Szolnokvármegye) székelő tőköze-istvánházi ármentesitő- és belvizszabályozó-társulat folyó évi szeptember hó 30-ikán tartott diszgyülésén ünnepelte meg fennállásának huszonötéves évfordulóját. Az évforduló emlékére a társulat 1000 koronás alapot létesitett, melyből árviz elleni védekezések alkalmával magokat kiválóan kitüntető tisztviselők, hetimunkások és napszámosok fognak megjutalmaztatni. Elhatározta továbbá a gyülés, hogy *Lippich* Gusztáv volt és *Laraszti* Tivadar jelenlegi elnöknek arcképét tanácsterme részére megfesteti. A diszgyülést fényesen sikerült bankett követte, melyen felköszöntőket mondtak: *Haraszti* Tivadar elnök *Darányi* Ignács földmivelésügyi miniszterre, kit a diszközgyülésből a társulat sürgönyileg üdvözölt és *Lippich* Gusztáv volt társulati elnök, jelenleg Jász-Nagykun-Szolnok vármegyei főispánra, *Lippich* Gusztáv és *Lusa* Ákos tiszai alsó járási főszolgabiró, *Vég* Arthur társulati mérnök és *Eisenkolb* Frigyes igazgató. A bankettet tánc követte.

Uj munkás-segitő pénztár. Több ezer ipari munkás megbizottjai ma gyülést tartottak és elhatározták, hogy *Budapest és kerületéhez tartozó ipari munkások segitő pénztára* cimen uj pénztárat alapitanak. Az alapszabályok a kerületi pénztár alapszabályaitól csak annyiban térnek el, hogy a szabad orvos-választás kedvezménye biztositva van, és hogy minden munkatelep csak annyi kiküldöttre adhatja szavazatát, ahány őt a tagarányhoz mérten megilleti. Az alapszabályokat azonnal fölterjesztették a kereskedelmi miniszterhez.

A Dunagőzhajózási Társaság közli, hogy *Temesvár* állomást ugy az áru-, valamint a gabonaforgalomnak a mai napon ujra megnyitotta.

Fizetésképtelenségek. A bécsi *Creditoren-Verein* a következő fizetésképtelenségeket jelenti: *Bayer* Benő kereskedő *Pozsony*, *Révész* Béla kereskedő *Budapest* (József-körut 30—32.), *Hawranek* József kereskedő *Temes-Moravicza*.

Szeszárak. A kontingens nyersszesz ára *Budapesten* 37.50 korona pénzben, 38.— korona áruban. — Vágvölgyi állomásokon 35.60 korona pénzben, 36.— korona áruban. — Kassa-oderbergi állomásokon 34.50 korona pénzben, 35.— korona áruban. — *Bécsben* a kontingentált készáru 38.— korona pénzben 38.20 korona áruban.

Sertéskonzumvásár. (A székesfővárosi sertésvásár és közvágóhid intézősége.) Október 13-án. Fölhajtás: Zsirsertés, ugy mint öreg I. rendü 350 kilogrammon felül — darab, II. rendü 280—350 kilogrammig —— darab, kanló — darab, silány — darab, fiatal nehéz 300 kilogrammon felül — darab, közép 220—300 kilogrammig — darab, könnyü 220 kilogrammig — darab, süldő — darab, malac — kilogrammig —— darab. Összesen —— darab. Hussertés ugymint: nehéz 300 kilogrammon felül — darab, könnyü 140—300 kilogrammig — darab, süldő — darab, malac 40 kilogrammig — darab. Összesen — darab. Fölhajtás összege 824 darab. Előző napi maradvány 96 darab, összesen 920 darab. Eladatott 734 darab. Maradvány 186 darab. A vásár irányzata élénk. — Következő árak jegyeztettek: Zsirsertés: Öreg I. rendü 350 kilogrammon felül 97—101 fillérig, II. rendü 280—350 kilogrammig 84—92 fillérig, kanló —— fillérig, silány —— fillérig, fiatal nehéz 300 kilogrammon felül 98—105 fillérig, fiatal közép 220—300 kilogrammig 96—104 fillérig, fiatal könnyü 220 kilogrammig 80—98 fillérig, süldő —— fillérig, malac —— fillérig. Hussertés: Nehéz 300 kilogrammon felül —— fillérig, könnyü 140—300 kilogrammig —— fillérig, süldő —— fillérig, malac 40 kilogrammig —— fillérig. Árak minden levonás nélkül kilogrammonkint élősulyban.

Bécsi vágómarhavásár. Október 13. (Saját tudósitónk telefonjelentése.) A st.-marxi központi vásárcsarnokban ma megtartott vágómarhavásárra felhajtatott: 3785 darab magyar fajtáju, 380 darab galiciai fajtáju, 23 darab bukovinai fajtáju, 864 darab német fajtáju, összesen tehát 5051 darab szarvasmarha.

A vásár hangulata élénk.

Jegyzések: 100 kilogrammonkint élő sulyban, magyar hizóökör I. minőségü 73—78 fillér, kivételesen —.— fillér, II. minőségü 642—7 fillér, III. minőségü 52—63 fillér, galiciai hizóökör I. minőségü 68—74 fillér, kivételesen —— fillér, II. minőségü —— fillér, III. minőségü 62—67 fillér; német hizóökör I. minőségü 80—88 fillér, kivételesen — fillér, II. minőségü 72—79 fillér, III. minőségü 63—71 fillér. Legelő ökör 54—68 fillér, levágott ökör —— fillér. Bika és tehén 100 kilogrammonkint 46—72 korona. Kivételesen — korona, 100 kilónként, bivaly 32—46 korona, a fogyasztási adóval együtt.

A budapesti gabonatőzsde.

Budapest, október 13.

A mai buzaüzlet szilárd irányzattal nyilt meg és kezdetben 5 fillérrel emelkedtek az árak. Később nyugodtabb lett az irányzat és csak tartott árakat fizettek. Forgalomba került 48.000 métermázsa buza.

Más gabonanemüekben szilárd irányzat mellett csekély volt a forgalom.

Eladatott:

Buza. Tiszavidéki: 100 mm. 82·5 k. 7 K. 92½ f., 600 mm. 82 k. 7 K. 90 f., 700 mm. 81·8 k. 7 K. 82½ f., 200 mm. 81·5 k. 7 K. 85 f., 150 mm. 81.3 k. 7 K. 85 f., 200 mm. 81 k. 7 K. 85 f., 100 mm. 81·5 k. 7 K. 87½ f., 100 mm. 81·5 k. 7 K. 85 f., 100 mm. 81 k. 7 K. 85 f., 100 mm. 81 k. 7 K. 75 f., 600 mm. 81 k. 7 K. 85 f., 100 mm. 81 k. 7 K. 85 f., 100 mm. 80·5 k. 7 K. 75 f., 150 mm. 80·5 k. 7 K. 75 f., 100 mm. 80·5 k. 7 K. 82½ f., 200 mm. 80·5 k. 7 K. 82½ f., 100 mm. 80·5 k. 7 K. 75 f., 200 mm. 80 k. 7 K. 80 f., 100 mm. 70 k. 7 K. 70 f., 100 mm. 80 k. 7 K. 80 f., 100 mm. 80 k. 7 K. 82½ f., 200 mm. 79·5 k. 7 K. 82½ f., 200 mm. 80 k. 7 K. 80 f., 150 mm. 79 k. 7 K. 80 f., 150 mm. 79·5 k. 7 K. 80 f., 800 mm. 79·5 k. 7 K. 70 f., 300 mm. 79·5 k. 7 K. 85 f., 100 mm. 79 k. 7 K. 75 f., 100 mm. 79 k. 7 K. 70 f., 500 mm. 78 k. 7 K. 82½ f., 300 mm. 78 k. 7 K. 60 fillér.

Mezőturi: 1000 mm. 82 k. 7 K. 90 f.

Hódmezővásárhelyi: 5800 mm. 80 k. 7 K. 82 f.

Fejérmegyei: 100 mm. 78·5 k. 7 K. 45 f.

Pestmegyeviděki: 150 mm. 81 k. 7 K. 70 f., 400

REGÉNY

Bánék, Andrásék.

Irta: **Gyarmathy Zsigáné.**

(14)

— Ma volt az esküvője és nekem nem szólt erről! Kis Kata már nem szeret engem!... Mondja, miért nem szeret?

Kérdőn emelte tekintetét az ifjura, aztán egyszerre csak két könnycsepp gördült végig hamvas arcán, amit György nem akart látni.

— De éppen, hogy nagyon szereti a hugom. Ismételni fogom a szavait és akkor majd kiérzi belőlük grófnő a szeretet igaz hangját...

Márta közbeszólt:

— Ha szeret, miért kerül az utóbbi időben?

Erre György mindeddig nem is gondolt, de aztán egészen természetesnek tünt fel előtte s azt felelte, amit igazán hitt is:

— Mikor egy fiatal leányból menyasszony lesz, az el van foglalva a szivével, a vőlegényével, a nép leánya pedig még a sok sürgős munkával is. Igazán csak ez lehet az oka, hogy most nincs itt oly gyakran, mint eddig volt.

Márta lopva törülte le könnyeit és helyet mutatott vendégének.

— Vagy ha itt hüvösnek találja, menjünk be nagymamához.

— Amint parancsolja, grófnő.

Márta inkább leült és azt cselekedte György is. Szemben ültek és kettőjük között volt egy aranyozott nádasztalka, Márta arra tette fehér kis kezét és bájos szomorusággal tekintett előbb Gyurira, aztán ki az alkonyuló tájra. Mindez nagyon egyszerü dolog volt és mégis csodálatosképpen hatott a férfire. Ha nem lett volna nála az „emlék", amiről beszélhet, bizonyosan valami nem egészen ismeretlen megjegyzést teszen a tavaszi estről. Haj! néha a nagy tudás sem segit az emberen. Kivette zsebéből a kis csomagot, de nem adta át; az elöljáróbeszéd alatt akarta megfigyelni a leánykát, akit még nem ismer.

— És Márta grófnő most már ha megengedi, ismételni fogom a hugom szavait, melyek nem azt mutatják, mintha megváltoztak volna az érzelmei. Esküvője után leoldta fejéről a kendőt és könnyezve szólt: „Gyuri bátyám, vigye ezt Márta grófnőnek..." Aztán elmondta a kis Kata izenetét.

— Azt mondta, igazán azt mondta kis Kata? — És szomoru tekintete örömtől sugárzóra vált s arca felgyúlt, mint egy olyan gyermeké, aki megtalálta elveszett legkedvesebb portékáját és mohón nyuit a csomag után, ekkor kezeik érintkeztek; de aztán György visszahuzta az asztalról férfiasan szép kezét, melyen ugyan nem látszott a hajdani kévekötés nyoma. Amint Márta kibontotta a csomagot, önkéntelen örömkitöréssel kiáltott fel:

— Ez az! — És hogy éppen ezt küldted nekem, óh kedves édes, jó, kis Katám!

Aztán zavarba jött és beletemette arcát a puha selyembe, csak ugy, mint eddig. Most már mintha nem is zavarta volna az Ő jelenléte, egészen ugy tett, mint mikor kis Kata ült mellette: megcsókolta a kendőt, aztán kiterítette az asztalra s elkezdte simogatni, annyi szeretettel, hogy Györgynek nagyot dobbant tőle a szive. Ezt már nem szabad tovább nézni és meglopni egy ártatlan szív titkát! Felállt — hej, pedig be szivesen maradt volna! — és azt mondta egész nyugodt közönnyel, hogy ha Márta megengedi bemegy az öreg grófnéhoz... különben nagyon örvend, mert látja, mennyire érzi a grófnő is, hogy kis Kata nem változott meg.

Hosszasan tekintett Márta Gyuri után, aztán a kitörő örömet kissé elfátyolozta az a közönyös hidegség; vajjon ha tudnád, hogy miért kétszeresen drága nekem ez a kendő, akkor is csak ilyen hideg lennél? Ismét a kendőbe temette arcát és azután nemcsak a menyasszony könnyeitől volt nyirkos a kendő fehér selyme...

Mária csendesen közeledett, megállt egy kissé a leányka mellett és nem volt nehéz mindent kitalálnia. Szó nélkül boritott egy meleg bolyhas kendőt a nyakára, aztán visszament az öreg grófnéhoz és hárman elbeszélgették az időt, mig a gróf is hazaérkezett. Ekkor Márta is bement és megmutatta nagymamának, hogy kis Kata nem feledkezett meg róla és ő mindig, mindig szeretni is fogja kis Katát.

X.

Ekevasak csillannak Bánkut határán és Bán gróf mint egy billegény járja a barázdák széleit és szivja a párolgó föld illatát és érzi azt a meleg, jóleső érzést, mely minden hivatott gazdát eltölt, mezei munka idején. Ilyenkor még erősebben lüktet vérében az a hatalmas indulat, mely ehhez a földhöz és ehhez a néphez köti. Mióta félrevonult a nagy világtól, egészen a természetben él és minden óhajtása az, hogy igy maradhasson továbbra is; de nem lehet, immár elhatározták, hogy jövő télen Mártát a fővárosba viszik és a Bán-palota régen betett szárnyas-ajtait megnyitják az előkelő világ befogadására. A palota egy harmadrészét Klárisz grófné, a Bán testvére lakja, de az utóbbi időkben ő sem fogad társaságot betegeskedése miatt. Aztán a jövő nyár magányos, édes csendjét majd felváltja a vendégsereg zajongó sokasága. És az azt követő csend már nem ilyen lesz... de hát hogy is lesz, mikor hiányozni fog e nyugodt, szép élet világossága, az a drága, kedves gyermek? Elmerülve ment, ment, mind tovább a szántás mentén; kis pajtásai, a barázdabillegetők már jól ismerték, fel sem röppentek, csak ugy illegtek-billegtek előtte jókedvüen. A fenséges nagy csendbe távolról belecsilingelt a szántó ökrök csengetyüje s egy-egy felszálló pacsirta éneke; aztán a tavasz fényes beragyogta a barna földön mozgó fehér ökröket, megcsillant az ekevasakon és életkedvet adó melegét belopta a mélyen elmerült férfi szivébe. Ez a napfény, ez a párolgó ősi föld mindég itt fog maradni; itt, mikor már a kedves gyermek ki is röppen a fészekből... Nem, annak a gyermeknek még sem szabad onnan végképp kiröppenni... Ha egyszer maid választ a

mm. 80 k. 7 K. 70 f., 700 mm. 80 k. 7 K. 70 f., 100 mm. 81 k. 7 K. 70 f., 150 mm. 79 k. 7 K. 62½ f., 500 mm. 87·7 k. 7 K. 70 f., 200 mm. 78·5 k. 7 K. 60 f., 1850 mm. 78·5 k. 7 K. 50 f., 160 mm. 78·5 k. 7 K. 25 f., 620 mm. 78 k. 7 K. 55 f., 100 78 k. 7 K. 45 f., 100 mm. 79 k. 7 K. 40 f.

Hartai: 600 mm. 80 k. 7 K. 80 f.

Tolnai: 2100 mm. 76 k. 7 K. 40 f.

Bánsági: 4700 mm. 77 k. 7 K. 30 f.

Bácskai: 1400 mm. 77·5 k. 7 K. 62½ f., 2200 mm. 77·5 k. 7 K. 60 f., 600 mm. 77 k. 7 K. 55 f., üszkös.

D.-Pentelei: 1500 mm. 78·5 k. 7 K. 60 f.

Bábatai: 600 mm. 77·8 k. 7 K. 55 f.

Becskereki: 1000 mm. 78·5 k. 7 K. 52½ f.

Duna-Földvári: 1150 mm. 78·3 k. 7 K. 55 f.

Csurogi: 2800 mm. 77 k. 7 K. 45 f.

Szerb: 2900 mm. 76 k. 7 K. 07½ f.

Mind három hónapra.

Ross: 500 mm. 6 K. 55 f., 1000 mm. 6 K. 52½ f., 500 mm. 6 K. 47½ f., 400 mm. 6 K. 45 f., 100 mm. 6 K. 40 f., 100 mm. 6 K. 35 f.

Árpa: 200 mm. 5 K. 57½ f., ab Kőbánya, 750 mm. 6 K. 35 f.

Zab: 200 mm. 6 K. 10 f., 150 mm. 6 K. 10 f., 100 mm. 6 K. 05 f., 200 mm. 6 K.

Tengeri: 300 mm. 6 K. 30 f., 1200 mm. 6 K. 27½ f., 1000 mm. 6 K. 27 f., 1000 mm. 7 K. 25 f., 300 mm. 6 K. 25 f., 200 mm. 6 K. 25 f.

Késpénzfizetés mellett.

A készáru hivatalos jegyzése a budapesti áru- és értéktőzsde szokásai szerint készpénzben 50 kilogrammonkint. — A minőség hektoliterenkint és kilogrammonkint.

Faj		Kiló	Kilogramm ára K.-tól	Kilogramm ára K.-ig	Kiló	Kilogramm ára K.-tól	Kilogramm ára K.-ig
Tiszavidéki	uj	76	0.—	0.—	80	7.45	7.65
„	„	77	0.—	0.—	81	7.60	7.80
„	„	78	7.30	7.50	82	—.—	—.—
„	„	79	7.35	7.55	—	—.—	—.—
Fehérmegyei		76	0.—	0.—	80	7.40	7.60
„	„	77	0.—	0.—	81	7.55	7.75
„	„	78	7.25	7.45	82	—.—	—.—
„	„	79	7.30	7.55	—	—.—	—.—
Pestvidéki		76	0.—	0.—	80	7.40	7.60
„	„	77	0.—	0.—	81	7.55	7.75
„	„	78	7.25	7.45	82	—.—	—.—
„	„	79	7.30	7.55	—	—.—	—.—
Bánsági		76	7.—	7.20	80	0.—	0.—
„	„	77	7.20	7.30	81	0.—	0.—
„	„	78	7.25	7.45	82	—.—	—.—
„	„	79	7.40	7.10	—	—.—	—.—
Bácskai		76	7.25	7.40	80	0.—	0.—
„	„	77	7.35	7.50	81	—.—	—.—
„	„	78	7.50	7.55	82	—.—	—.—
„	„	79	—.—	—.—	—	—.—	—.—

Egyéb gabonanemüek		Kiló	50 kilogramm ára K.-tól	50 kilogramm ára K.-ig
Rozs	uj	—	6.40	6.55
„	másodrendü	—	6.10	6.40
Árpa	takarmány	60—62	5.25	5.40
„	ételnek való	63—64	5.15	5.25
„	sörfőzésre való	64—66	5.—	5.—
Zab	—	39—41	5.55	5.65
Tengeri	bánsági	—	0.—	0.—
„	másmelyik	—	0.—	0.—
Repce	uj káposzta	—	10.—	10.50
„	bánsági	—	0.—	0.—
Köles		—	5.50	5.80

A határidőüzlet folyamán a következő kötések történtek:

Októberi buza 1902.	7.27—7.29—7.34—7.36
Áprilisi buza 1903.	7.32—7.37—7.38—7.40
Októberi rozs 1902.	6.41—6.50
Áprilisi rozs 1903.	6.44—6.52
Októberi zab 1902.	5.92—5.94
Áprilisi zab 1903.	6.11—6.13—6.18
Májusi tengeri 1903.	5.69—5.73—5.75
Augusztusi repce 1902.	—.—.—

Déli egy órakor a következő záróárakat állapították meg hivatalosan a tőzsdén:

Októberi buza 1902.	7.26— 7.27
Áprilisi buza 1903.	7.31— 7.32
Októberi rozs 1902	6.30— 6.31
Áprilisi rozs 1903.	6.44— 6.45
Októberi zab 1902.	5.90— 5.92
Áprilisi zab 1903.	6.11— 6.12
Májusi tengeri 1903.	5.73— 5.74
Augusztusi repce 1902.	—.—.—

Délután fél 5 órakor zárul:

Buza októberre 1902.	7.23— 7.24
Áprilisi buza 1903.	7.28— 7.29
Októberi rozs 1902.	6.36— 6.37
Áprilisi rozs 1903.	6.41— 6.42
Októberi zab 1902.	5.89— 5.90
Áprilisi zab 1903.	6.08— 6.09
Májusi tengeri 1903.	5.68— 5.69
Augusztusi repce 1902.	—.—.—

A budapesti értéktőzsde.

A mai tőzsde minden ösztön hiányában csöndes irányzattal folyt le és változatlan külföldi jegyzésekre a hangulat kedvtelen maradt. Csupán Salgótarjáni kőszénbánya-részvények kerestettek és a multkori árhoz képest 9 K.-val emelkedtek.

Valuta és érceváltó olcsóbbodott.

A medio prolongáció gyors, sima és némileg drágább elintézést nyert.

Előtőzsde. Osztrák hitelrészvény 684.50—685.25. Államvasuti részvény 715.50—716.50. korona.

A déli tőzsdén a következő értékekben volt forgalom: Magyar koronajáradék 97.80—97.90 százalék. Bankegyesületi részvény 90.——92.—. Magyar Hitelbank részvény 725.——725.50. Ipar- és kereskedelmi bank részvény 30.—. Jelzálogbank részvény 470.80—477.50. Magyar leszámitolóbank részvény 458.10. Osztrák hitelrészvény 684.50—685.25. Földtehermentesitési részvény 9845.—. Salgótarjáni kőszénbánya részvény 535.——539.—. Közuti vaspálya részvény 622.50—623.—. Városi Villamos vasut részvény 327.——328.— Államvasuti részvény 715.50——716.— korona.

A 4 órai záriatkor maradt:

Osztrák hitelrészvény 683.75. Magyar hitelrészvény 725.—. Leszámitolóbank részvény 458.—. Rimamurányi vasmü részvény —.— Osztrák-Magyar államvasuti részvény 714.—. Közuti vasut részvény 622.50. Villamos vasut részvény 318.— korona.

A budapesti terménytőzsde.

A terményüzletben a szezonszerü hangulatnak megfelelően alakultak az árak és végül a terményüzleti árjegyző-bizottság hivatalosan a következő árfolyamokat állapitotta meg:

Jegyzések: Heremag: lucerna magyar 46.—56.— korona, vörös aprószemü 40.—45.— korona, vörös erdélyi —.——— korona, vörös bánsági —.———.— korona. középszemü 48.——51.— korona. nagyszemü 53.——56.—. korona. Disznószsir: budapesti 77.——77.50 korona, vidéki —.———.— korona. Táblaszalonna: légenszáritott vidéki —.———.— korona, városi 4 darabos 63.——63.50. korona, 3 darabos 64.50—65.— korona, füstölt —.———.— korona. Szilva: boszniai, szokás szerinti minőség 11.25—11.50 korona. 120 darabos —.———.— korona, 100 darabos 13.75—14.— korona, 85 darabos 17.50—18.— korona, azonnali szállitásra. Szerbiai szokás szerinti minőség 10.50—11.— korona. 100 darabos 13.25—13.50 korona, 85 darabos 16.75—17.— korona. Szilvaiz: slavóniai 16.——16.50 korona, szerbiai 14.——14.50 korona, azonnal való szállitásra.

A bécsi gabonatőzsde.

Bécs, október 13. (A *Budapesti Napló* telefonjelentése.) Az emelkedő irányzatot ma már csak amyiban maradt fenn, hogy tengeri, amely cikkben ma egyáltalán nem s eddig is nagyon kevés felmondás volt, 16—17 fillérrel javult, buza és rozs irányzata azonban lanyhára fordult. Zárlatkor: buza és rozs 6, zab 3 fillért vesztett. Köttetett: buza őszre 7.47—7.42, buza tavaszra 7·53—7.52, rozs őszre 6.75—6.70—6.71, rozs tavaszra 6.78—6.77, zab őszre 6.36—6.35, zab tavaszra 6·46—6.48, tengeri szeptember—októberre 6·54—6.54 K. Zárlatkor: buza őszre 8.37, buza tavaszra 7.50, rozs őszre 6.65, zab őszre 6.34, tengeri szeptember—októberre 6.52—6.55 K.

A bécsi értéktőzsde.

Az *előtőzsdén* kedvező volt a hangulat.

A *déli tőzsdén* csöndes volt a forgalom, az irányzat szilárd.

Zárlatkor szilárd volt az irányzat.

Bécs, október 13. *(Magyar értékek zárlata.)* 4%-os aranyjáradék 120.15. Tiszai és szegedi kölcsön sorsjegy 161.—. Magyar vasuti kölcsön ezüstben —.—. Magyar keleti vasuti állami kötvény —.—. Magyar leszámitoló- és pénzváltóbank —.—. Rimamurányi vasmürészvény 491.—. Magyar koronajáradék 97.80. 4%-os Magyar földtehermentesitési kötvény 97.90. Magyar hitelbank részvény 723.50. Magyar nyeremény kölcsön sorsjegy 204.25. Kassa-oderbergi vasuti részvény —.—. Magyar keresk. bank —.—. Magyar cukoripar 1300.

Bécs, október 13. *(Osztrák értékek zárlata.)* 4·2%-os papirjáradék 100.80. 4%-os osztr. aranyjáradék 120.65. 1860-os sorsjegy 150.65. Osztrák hitelsorsjegy 428.—. Angol-osztrák bank —.— Bécsi bankegyesület 455.50. Osztrák-magyar bank 1567. Déli vasut 78.—. Dunagőzhajózási részvény 918.—. Dohányrészvény 327.—. Császári és királyi arany 11.34. Német bankváltók 116.97. 4·2%-os ezüst járadék 100.65. Osztrák koronajáradék 100.20. 1864-iki sorsjegy 250.—. Osztrák hitelintézeti részvény 683.50. Unionbank 538.—. Osztrák Länderbank 393.65. Osztrák-magyar államvasut 713.50. Elbavölgyi vasut 464.—. Alpesi bányarészvény 371.50. 20 frank. arany 19.05. Londoni váltóár 239.45 Bécsi Tramway Litt B. —.—. Bécsi Tramway Litt A. —.—. Lipót kohó —.—. Az irányzat gyengült.

Bécs, október 13. (A *Budapesti Napló* tudósitójának telefonjelentése.) A *délutáni magánforgalomban* a zárlatok a következők voltak: Osztrák hitelrészvény 684.—. Magyar hitelrészvény 724.50. Angol-Osztrák bank 274.—. Bécs bank-

---

szive szerint, azután is lehet otthona az ősi fészek... A fia ugy sem termett falusi életre... hátha majd a veje?

A szabadba indult Márta is.

— Merre menjünk? — kérdezte Mária a kapu kőoszlopa mellett, amint kilépett az utcára. Akár ne is kérdezte volna, ugy tudta. Balra térve, hol a kastély jegenyesora hosszu árnyakat vetett a kövecses utcára, vitt az ut a Bugygyanó felé, el az Andrásék háza előtt; jobbra — ugyancsak a jegenyék árnyai felett — kellett eltérni a bércek alján huzódó szántóföldek felé és Márta azt felelte, hogy oly ritkán mennek most ahhoz a kedves forráshoz, aztán megindult — balra.

Andráséknál nyitva volt a leveles kapuszárny és a tornác előtti nagy lapos kövön valaki állt és Márta egyszerre csak elpirult. A hatalmas, férfias, szép alak megemelte kalapját, aztán csendesen közeledett a kapu felé.

A mai találkozás nem volt szándékában; elhatározta, hogy kilesi az alkalmat és akkor megy az öreg grófnéhoz, mikor a kis grófnő sétálni van. De most már föltünés nélkül ki nem térhet és megy ő is a Bugygyanóhoz. Ment, de a társalgás sehogy sem fogta; álomsulylyal nehezedett kedélyére, amit tegnap megtudott: erős küzdelme volt a szivével, amely erősen követelte, hogy engedje boldognak lenni. Ha a büszkeségét le is győzte volna az ősi örök érzés: a szerelem, de nemes, becsületes gondolkozása tiltólag emelte fel hatalmas szavát: nem, azt az áldott jó embert, a nemeslelkü apát nem szabad kényszerhelyzetbe juttatni! Ha eltiltaná e házasságot, boldogtalan lenne imádott leánya szenvedése miatt; ha beleegyeznék, a nyugalmát dulná fel, végtelen kinos helyzetbe hozná; mint is érintkeznék azontul András Mártonnal — az ő nyers édesapjával — és az egész paraszt atyafisággal? Ha pedig kénytelen lenne ezt a helyet elhagyni, ezt, amelyhez valami szokatlan erős ragaszkodás köti, azzal nagy szomoruságot boritana öregsége napjaira. Ne jöjjön minden bánat az Andrásoktól a legnemesebben érző grófra; ne!

Igy küzdött magában András György; de nyugodt tartásán és társalgásán semmi sem látszott a benső küzdelemből. Márta hallgatagon lépdelt; de Mária ügyes gyakorlottsággal szőtte tovább a társalgás szines fonalát. Egész figyelmét arra összpontositotta, hogy egy pillantást vethessen a Gyuri szivébe.

Sejtette ezt az ifju is és hajlandó volt egyszer, midőn feltünés nélkül teheti, megengedni egy nagyon futó betekintést.

A forráshoz értek: az alkonyuló nap bibora csodaszép szineket szórt a sziklatömegre és a fészekrakó madarak halk csicsergése beleolvadt a maiom zugásába; Márta egyszerre, mintha felébredt volna merengéséből, igaz gyönyörüséggel szólt:

— Nézzék, nézzék, mily gyönyörü hely ez és a madarak be kedvesen beszélgetnek... és a forrás... oh ez a pompás, szép forrás!

Igazán tud gyönyörködni a természetben, ugy mint én, — gondolta Gyuri és egy pillanatig rajta feledte tekintetét.

Mária leült egy sziklapárkányra, kivett zsebéből egy ujságlapot és letette maga mellé, miből Gyuri megérthette, hogy ők beszélgethetnek ketten, mert a harmadik olvasni akar. De nem értette meg, leült Mária mellé. Előttük csörgedezett a forrásból eredő kis csermely, pirosra festve a visszaverődő napfénytől, a szomoru nyirek fehér törzsét is rózsapiros hullám folyta körül, csak a hatalmasan felbugyogyanó forrás ragyogott sötét ére-fénynyel. Márta föléje hajolt, bájos gyermekarcát ringatva tükrözte vissza a feltörő kristályviz; azt már sziveszerint szemlélhette a „közönyös" férfi és nézte is odaadó, lelkes tekintettel.

— Oh be gyönyörü! — kiáltott Mária tovább gyönyörködve a forrásban.

— Gyönyörü! — hagyta helybe önfeledt, meleg hangon Gyuri; aztán lopva tekintett Máriára, vajjon nem vette-e észre, miben gyönyörködött? Es csendes, nyugodt hangon kezdte:

— Még ismerek egy ehhez hasonló fensőges szép forrást. Bent van az a mi havasaink mélyén; mint kis fiu egy hetet töltöttem azon a tájon, s azóta valami sajátos vágyódás vonz oda vissza... oh, az a „Bugygyanó" még ennél is szebb, a sziklái hatalmasabbak...

— Menjünk el egyszer oda... ugy-e, Máriám, eljő?

— De grófnő — vetette ellen György — arra teljesen járhatatlan az ut, még lóháton sem lehet oda jutni, csak gyalog.

— Oda még is elmegyek egyszer... tudok én gyalogolni! — És szemében valami elszánt lelkesültség tüze gyult. Aztán mintha be akarta volna mutatni, hogy mit tud, gyakorlott ügyességgel szökött fel a sziklapárkányra s onnan a lapos sziklaösvényre, mely vitt a hegyi malomhoz, vagy be a szikla sipok közé. Be nem vallott titkos vágygyal remélte, hogy követni fogják. Nem követték. Csalódottan tekintett vissza, de amint meglátta a forrást és a kis csermely tüzpiros szétszivárgását, ismét elragadtatást érzett.

— Nézzék, nézzék, be szép! Ott lent is a forrás és szemben velem az égszinazuros kékségén azok az égő szegélyü habfelhők, de korán reggel még ennél is megkapóbb innen a kilátás, akkor a forrás sem sötét, a feltörő viz arany nyilacskákat szórt és az is fenséges szép volt!... Oh, régebben minden reggel itt voltunk édesapával és a forrás rózsafényben ragyogott és... Édes, jó Máriám, jöjjön el velem ide minden reggel.

— Eljövök, kicsi Márta.

Márta még egy percig várakozva állt a sziklaösvényen, aztán csendesen visszafordult és eltünt a csucsok között.

— Virágot keres a nagymamájának, bár lelne néhány szálra, mert az mindkettejüknek örömet okozna; nagy a lelki hasonlatosság kettőjük között.

— Nagy az hármuk között is!... a gróf is egészen a természet embere...

(Folytatása következik.)

egyesület 456.—. Union bank 539.—. Länderbank 394.50 Osztrák-magyar államvasut részvény 714.—. Déli vasut 78.50 Elbavölgyi vasut 463.—. Északnyugati vasut részvény —.— Dohányrészvény 328.—. Rimamurányi vasmü 491.—. Alpesi bányarészvény 372.—. Májusi járadék 100.80. Magyar korona járadék 97.80. Török sorsjegyek 114.50. Német birodalmi márka 117.02—117.06. Napoleond'or 19.06.

Külföldi értéktőzsde.

Berlin, október 13. (*Tőzsdei tudósitás.*) A tőzsde eleinte nem volt egységes, részint a new-yorki tőzsde állandó kedvetlensége, részint a vasipar helyzetéről szóló kedvezőtlen jelentések miatt. Járadékok nyugodtak, spanyolok gyengék. Vasutak nem egységesek. Kanada-Pacific-részvények New-Yorkra gyengék. Később a forgalom csaknem teljesen megakadt, de az árfolyamok nem igen változtak. Magánkamatláb 2⅝%.

Berlin, október 13. (*Zárlat.*) 4·2% papirjáradék 101.10. 4%-os osztrák aranyjáradék 102.90. Elbavölgyi vasut —.—. Magyar koronajáradék 98.50. Osztrák-magyar államvasut 153.75. Kassa-oderbergi vasut —.—. Bécsi váltóár 85.35. Magyar vasuti beruházási kölcsön —.—. Alpesi bányarészvény —.—. Disconto-Commandit 187.80. Általános villamossági Edison 168.—. Gelsenkircheni 174.25. Laura-kohó 203.25. 4·2%-os ezüstjáradék 101.—. 4%-os magyar aranyjáradék 101.50. Osztrák hitelrészvény 216.10. Déli vasut 20.30. Károly Lajos vasut —.—. Orosz bankjegyek 216.35. 4%-os uj orosz kölcsön 97.20. Török dohányrészvény —.—. Olasz járadék 103.25. Magyar hitelbank —.—. Dynamit Trusi 166.75. Harpeni 170.10. Az irányzat csendes.

Berlin, október 13. (*A Budapesti Napló tudósitójának távirata.*) *Esti forgalom:* 4%-os magyar aranyjáradék 101.50. Magyar koronajáradék 98.50. Osztrák hitelrészvény 215.90. Osztrák-magyar államvasut 153.75. Déli vasut 20.30. Északnyugati vasut —.—. Elbavölgyi vasut —.—. Orosz bankjegy készpénz —.—. Buschtiehradi —.—. Orosz bankjegy —.—. (Ultimo.) Lombard —.—.

Páris, október 13. (*Zárlat.*) Osztrák-magyar államvasut 771.—. 4%-os osztrák aranyjáradék 102.70. Osztrák Länderbank 435.— 3%-os francia járadék 99.95. Ottomanbank 588.—. 3½%-os francia járadék 101.17. Alpesi bányarészvény —.—. Déli vasut —.—. 4%-os magyar aranyjáradék 103.—. Párisi bankrészvény 10.65 Olasz járadék 102.80. Francia törlesztő járadék 99.45. Osztrák földhitelintézeti részvény —.—. Török dohányrészvény 360.—. Az irányzat bágyadt.

Frankfurt, október 13. (*Zárlat.*) 4·2%-os papirjáradék 101.30. 4%-os osztrák aranyjáradék 102.90. Magyar koronajáradék 98.60. Osztrák-magyar bank 114.40. Déli vasut 20.40. Elbavölgyi vasut —.—. Londoni váltóár 204.50. Bécsi bankegyesület 115.20. Villamos részvény 115.—. 3%-os magyar aranykölcsön 87.20. 4·2%-os ezüstjáradék 101.30. 4%-os magyar aranyjáradék 101.40. Osztrák hitelrészvény 216.20. Osztrák-magyar államvasut 153.80. Északnyugati vasut —.—. Bécsi váltóár 85.40. Párisi váltóár 813.33. Unio bank —.—. Alpesi bányarészvény 187.—. Az irányzat szilárdult.

Frankfurt, október 13. (*A Budapesti Napló tudósitójának távirata.*) Árfolyamok januárra. *Esti forgalom* Osztrák hitelrészvény 215.70. Német bank 209.10. Disconto 169.75. Berlini kereskedelmi bank —.—. Gelsenkircheni 173.60. Harpeni 175.25. Laura-kohó —.—. Olasz járadék —.—. Az irányzat csendes.

Hamburg, október 13. (*Zárlat.*) 4·2%-os ezüstjáradék 100.80. 1860. sorsjegy 152.40. Déli vasut 20.40. 4%-os osztrák aranyjáradék 102.50. Osztrák hitelrészvény 215.80. Osztrák-magyar államvasut 153.50. Olasz járadék 103.20. 4%-os magyar aranyjáradék 101.30. Az irányzat csendes.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelmi csarnok jelentése.

Október 13. A sertésüzlet irányzata: szilárd.

A) *Hizott sertések ára:* I. A) Magyar elsőrendü: Öreg nehéz (páronkint 400 kilogrammon felüli sulyban) 112—114 fillérig. Öreg közép (páronkint 300—340 kilogrammig terjedő sulyban) ——— fillérig. Fiatal nehéz (páronkint 320 kilogrammon felüli sulyban) 120—122 fillérig. Fiatal közép (páronkint 251—320 kilogrammig terjedő sulyban) 118—120 fillérig. Fiatal könnyü (páronkint 250 kilogrammig terjedő sulyban) ——— fillérig. — II. Magyar szedett: Nehéz (páronkint 280 kilogrammon felüli sulyban) ——— fillérig. Közép (páronkint 240—280 kilogramm sulyban) ——— fillérig. Könnyü (páronkint 240 kilogrammig terjedő sulyban) ——— fillérig. — III. Romániai: Nehéz (páronkint 320 kilogrammon felüli sulyban) ——— fillérig. Közép (páronkint 250—320 kilogrammig terjedő sulyban ——— fillérig. Könnyü (páronkint 250 kilogrammig terjedő sulyban. ——— fillérig. IV. Romániai eredeti (Stachl). Nehéz (páronkint 240 kilogrammig terjedő sulyban) ——— fillérig. Könnyü (páronkint 240 kilogrammig terjedő sulyban) ——— fillérig. — V. Szerbiai: Nehéz (páronkint 260 kilogrammon felüli sulyban) 115——116 fillérig. Közép (páronkint 240—260 kilogrammig terjedő sulyban) 113——115 fillérig. Könnyü (páronkint 240 kilogrammig terjedő sulyban) 112—114 fillérig.

Sertéslétszám 1902. okt. 11. napján volt készlet 46.165 darab. — 1902. okt. 12. napján felhajtatott 1375 darab. — 1902. okt. 12. napján elszállittatott 1346 darab. 1902. október 13. napjára maradt készletben 46.194 darab.

Napirend.

Naptár. Kedd, október 14. Római katholikus: Kalliszt. — Protestáns: Kalliszt. — Görög-orosz: (október 1.) Boldogasszony véd. — Zsidó: Tischri 13. — Nap kél: 6 óra 2 perckor. — Nyugszik: 4 óra 57 perckor. — Hold kél délután 3 óra 32 perckor — Nyugszik: reggel 2 óra 34 perckor.

A földmivelésügyi minuszter fogad délután 5 órakor.

Az osztálysorsjáték huzása délelőtt 9 órakor.

Nemzeti Muzeum. Ásványtár. Nyitva van délelőtt 9 órától délután 1 óráig.

Az Orvosszövetség képkiállitása a városligeti Mücsarnokban délelőtt 9 órától délután 6 óráig. Belépődij 1 korona.

Nemzeti Szalon állandó kiállitása (Ferenciek-tere 9. sz.) d. e. 9 órától este 8-ig belépődij 50 fillér.

Országos Iparmüvészeti Muzeum és a vele kapcsolatos *Angol kiállitás* délelőtt 9-től délután 5 óráig.

Mezőgazdasági Muzeum (Kerepesi-ut 72. sz.) délelőtt 9-től 1 óráig.

A földtani intézet muzeuma (Stefánia-ut 14.) d. e. 10-től 1 óráig. Belépődij 1 korona.

Muzeumi könyvtár d. e. 9—1 óráig.

Szabadalmi levéltár (Erzsébet-körut 19.) nyitva délelőtt 9—1 óráig.

Akadémiai könyvtár délután 3—7-ig.

Egyetemi könyvtár nyitva délelőtt 9 órától 12-ig d. u. 3—8-ig.

Technologiai iparmuzeum nyitva délelőtt 9—1-ig.

Mentőegyesület helyiségei a Markó- és Sólyom-utca sarkán, reggel 8 órától este 6-ig.

Állatkert a Városligetben nyitva egész nap. Belépődij 60 fillér.

Magyar Kereskedelmi Muzeum. Igazgatóság, kereskedelmi szakkönyvtára, tudakozó osztálya és keleti mintatár: V. kerület Váci-körut 32. szám alatt. Hivatalos órák: délelőtt 9-től órától 12-ig és délután 3 órtól 6 óráig. Hazai termékek állandó kiállitása és kereskedelemtörténeti gyüjtemény, továbbá a házi-ipari kiállitás (melyben az üzletvezetőség árusitásokat is eszközöl) a városligeti ipart csarnokban nyitva: délelőtt 9 órától 12 óráig és délután 3 órától 6 óráig. A külföldi kirendeltségek központi üzletvezetősége (Magyar kereskedelmi részvénytársaság) V., Váci-körut 32. szám alatt.

Időjelzés.

— *Az Országos Meteorologiai Intézet hivatalos jelentése.* —

Budapest, október 13.

A nyugati magas nyomás megerősödve, Közép-Európába nyomult és a közép-európai depresszió délnyugati Oroszország felett helyezkedett el; minek következtében Európában a hőmérséklet általánosan süllyedt. Jelentékeny esők voltak az Alpesekben, Ausztriában és Oroszországban.

Hazánkban az idő változékony, szeles és Erdély délkeleti részének kivételével esős volt. Az ország déli megyéiből zivatarokat jelentettek. A hőmérséklet nyugaton süllyedt.

Kilátás: Jelentékeny éjjeli lehüléssel tulnyomóan száraz idő várható, legfeljebb keleten némi esővel.

Vizállás.

		Okt. 11. méter	Okt. 13. méter			Okt. 11. méter	Okt. 13. méter
Ina	Schärding	0.72	1.04	Tisza	M.-Sziget	0.72	1.00
Duna	Passau	1.69	1.85	„	Tokaj	3.73	3.62
„	Linz	0.97	1.02	„	Tisza-Füred	3.24	3.88
„	Bécs	1.52	1.15	„	Szolnok	2.10	2.35
„	Pozsony	1.09	1.03	„	Csongrád	1.37	2.65
„	Komárom	1.26	1.26	„	Szeged	1.42	2.38
„	Budapest	1.01	1.30	„	Török-Becse	0.38	1.02
„	Paks	0.22	0.67	„	Titel	1.24	1.60
„	Mohács	1.02	1.17	Ondova	Bártfa	0.42	0.46
„	Gombos	1.03	1.70	Topolya	Hocz	0.99	1.08
„	Ujvidék	0.99	1.10	Bodrog	Zemplén	2.43	2.46
„	Pancsova	0.49	0.82	Sajó	Zsolca	1.70	1.63
„	Orsova	0.99	1.32	Hernád	H.-Németi	0.13	0.12
Morva	Magyarfalva	0.97	0.76	Berettyó	Margita	0.04	0.30
Vág	Zsolna	0.49	1.18	„	B.-Ujfalu	0.—	0.21
„	Trencsén	0.51	0.92	Körös	Csucsa	0.08	0.07
„	Szered	0.84	0.77	„	N.-Várad	0.18	0.02
Rába	Sz.-Gotthárd	0.04	0.34	„	Belényes	0.64	0.63
„	Sárvár	0.90	0.49	„	Tenke	0.12	0.—
„	Győr	1.82	1.85	„	Gurahonc	0.28	0.—
Dráva	Pettau	0.99	1.00	„	Borosjenő	0.02	0.04
„	Zákány	0.28	0.10	„	Hódos	0.12	0.38
„	Barcs	1.26	0.22	Gyoma	Gyoma	0.42	0.92
„	Eszék	1.08	1.04	Maros	Gy.-Fehérvár	0.29	0.10
Mura	M.-Szerdah.	0.23	0.54	„	Branyicska	0.28	0.60
Szávа	Zágráb	1.94	2.74	„	Soborsin	0.—	0.—
„	Szisszek	2.05	3.03	„	Arad	1.08	1.03
„	Mitrovica	1.19	2.37	Makó	Makó	0.09	0.06
Szamos	Dees	0.60	0.24	Temes	K.-Kostély	0.25	0.30
„	Szatmár	0.22	0.49	Béga	Kiszetó	0.55	0.60
Kraszna	N.-Majtény	0.48	0.42	„	Temesvár	0.28	0.64
Latorca	Munkács	0.40	0.36	„	Becskerek	0.01	0.19
Laborca	Homonna	0.25	0.30				
Ung	Ungvár	0.35	0.28				

Általános érdekü müvek.

Köszöntőkönyv gyermekek részére. Irta Bácsi József. Kötve 1.60 kor. **Budapest térképe.** A főváros tiz kerületével. 60 l. Ugyanaz nagyobb alakban a főváros nevezetességeinek képeivel 1 kor. **Budapesti kirándulási térkép.** A főváros környékének tervrajza. **Budapest és környéke.** Utmutató a fővárosban és környékén. Összeállitotta Palóczy L. Kötve 1.60 korona **Magyar és német beszélgetések kézikönyve.** Irta Czanyuga József. 2.40 kor., kötve 3.60 kor. **Czigányjóslás.** A kártyahuzás és kártyavetés kézikönyve 1 kor. **A felülmulhatatlan czermester büvészkamarája** 60 fill. **Házi kincstár.** Irta Hankó Vilmos. Tudnivalók a háztartás, egészségtan, s a mindennapi élet dolgaihoz. 2.40 kor., kötve 4 korona. **Képes budapesti szakácskönyv.** Irta Szt. Hilaire Józefa és mások. Kötve 4 kor., diszkötésben 4.80 korona. Ugyanaz német nyelven 2.80 kor., kötve 3.60 kor. **Kártyajátékok könyve.** Irta Parlaghy Kálmán, 2.80 kor., kötve 3.60 kor. **Legujabb levelező és házi titkár.** Irta Kassay Adolf. 2 kor., kötve 2.40 kor. **Legujabb házi tanácsadó, önügyvéd.** Irta Kassay A. 2 kor., kötve 2.40 kor. **Kerékpáros káté.** Irta dr. Korchmáros Kálmán, 30 fill. **Német társalgási anyaggyüjtemény.** Irta Oldal J., 1.40 kor., kötve 2 korona. **Önszámitókötve 70 fill. Pesti müvelt társalgó.** A társadalmi érintkezés minden szabályát magában foglalja. Illemszabályok, társasjátékok, komoly és szerelmi költemények, felköszöntések, emlékversek stb. Kötve 2.50 kor. **A baba-szakácsnő.** Irta Rantási Mariska. Kötve 40 fill. **A nemi viszonyokra gyakorolt befolyás.** Irta Schenk Lipót dr. A hires bécsi egyetemi tanár a születendő gyermekek nemének önkényes meghatározásáról szóló elméletét irta meg ebben a könyvben. Az általános érdekü könyv ára kor. **Virágnyelv.** Minden ismert virág jelentősége meg van irva ebben a könyvben, melyet szerkesztője a legjobb keleti forrásokból állitott össze. Ára szine kötésben 80 fillér. **Eskütek és esküttbirák törvénykönyve.** Irta K. Nagy Sándor. 60 fillér. **Sakkjáték kézikönyve.** Marócsy Géza közreműködésével, irta Szemere Imre. 60 fill. A pénz előzetes beküldésénél a megrendelt müvek bérmentve szállittatnak. Négy koronánál nagyobb összegü megrendelést utánvéttel is eszközlünk. Megrendelések **Lampel Róbert (Wodianer F. és fiai)** könyvkereskedéséhez, **Budapest, VI., Andrássy-ut 21. szám** alá intézendők.

Kitüntetve: Diszoklevéllel Diszkereszttel. és Párisban a nanyéremmel.

Én Csillag Anna

a 185 ctm. hosszu óriási loreleyhajammal, ezt önmagam által feltalált hajkenőcsöm 14 hónapi használata után kaptam. Ez mint a legjobb szer a haj ápolására, a haj növésének előmozditására a fejbőr erősitésére elismertetett, elősegiti uraknál az erőteljes telt szakálnövést és már rövid idei használat után ugy a hajnak mint a szakálnak természetes fényt és tömöttséget kölcsönöz és megmenti őket az időelőtti őszüléstől a legmagasabb korig.

Egy tégely ára 1 frt, 2 frt, 3 frt és 5 frt.

Postai szétküldés naponta az ár előre való beküldése vagy utánvét mellett az egész világba a gyárból, hová minden megbizás küldendő.

CSILLAG ANNA

Bécs, I., Seilergasse 5.
Berlin, Friedrichstr. 56.

INGYEN

bluz, pongyola, alj és joupon képes árjegyzéket küld **Zoltán Dezső**

Budapest, Király-utca 30. szám.

A 9731. számu

„Eljárás tőzegszénnek elektromos árammal való előállitására“

cimü 1897. junius 10-ről kelt magyar szabadalomra

vevők vagy engedményesek kerestetnek.

Szives ajánlatok **„W. G. 6147“** alatt további tás végett **Mosse Rudolfhoz Bécs I.**, Seilerstätte 2. intézendők.

Legszebb könyvtárt berendezek, havi 2–3 korona részletfizetésre:

Szépirodalom, szakmüvek bel- és külföldről: Cim **VII., Dob-utca 91. sz. II. em. 15.** levelezőlap elegendő.

Nincs többé **székrekedés,** megszüntetti az én Raktár: **BÉCS, I., Habsburgergasse 1a.** Prospektus ingyen. Próbaküldemény 12 drb bérmentve 3 K., utánvéttel is. **Huss-kalácsom.**

Magyarországi legnagyobb cipő- és csizma-gyára.

A munkások sokasága és tulhalmozott áruraktáram arra késztet, hogy a raktáron lévő 20.000 pár csizmát 2 évi irásbeli jótállás mellett saját árban eladjam. Azért tehát jöjjön mindenki, miután oly olcsón árusitok, mint azt becses vevőim kivánják.

Csizmák:

Halina csizma posztóból, 30 cm. bőrbet. háromszoros talp ——— 6.–
Halina csizma nemez béléssel, nyelvig bőrrel ——— 5.–
Bagaria, csizma, halhólyag betéttel vizmentes ——— 8.–
Bagaria csizma, erős hó és sár ellen, 3-szoros talp ——— 7.–
Vixkalb, kemény vagy puha szár, gavallér ——— 10.–
Bagaria fiucsizma 16–18 évig ——— 5.–
Bagaria fiucsizma 14–16 évig 3.50, 6–13 évig ——— 2.20

Cipőáruk az árjegyzék szerint választandók, vidéki megrendelésnél sokkal szebbet küldök, mintha személyesen választotta volna. Nemtetszés esetén a cipőt vagy csizmát kicserélem vagy a pénzt levonás nélkül visszaadom.

A mértékvételnél elegendő, ha papirlapra állva a láb körvonalát lerajzoljuk.

Agulár Dávid BUDAPEST VII. KER., Erzsébet-körut 6. sz.

Szinházak, szórakozó helyek.

M. KIR. OPERAHAZ.

Kedd, 1902. október hó 14-én.
Bernal Gusztáv vendégfelléptével.

Faust.

Nagy opera 5 felvonásban. Zenéjét szerzette Gounod. Szövegét Goethe után irták Barbier és Carré. Fordította Ormay F.

Személyek:

Faust	Broulik	Margit	Ney H.
Mefistofeles	Bernal	Siebel	Palóczyné
Valentin	Takáts	Mártha	Válent
Wagner	Ney B.		

Kezdete 7 órakor.

NEMZETI SZINHAZ.

Kedd, 1902. október hó 14-én.

A föld.

Szinmü 3 felvonásban. Irták: Kemechey Jenő és Malonyay D.

Személyek:

Kovács	Szacsvay	Marossi	Gál
Zsuzsa	Jászai	Bódog	Rózsahegyi
Kiári	Márkus E.	Susanne	Delli E.
Vékeyné	Sz. Prielle K.	Vékey	Gyenes
Gedeon	Császár	Bodza	Gabányi
Juliska	Ligeti	Gergő	Kőrösmezei

Kezdete 7 órakor.

VIGSZINHAZ.

Kedd, 1902. október hó 14-én.
Fedák Sári vendégfelléptével.

Csókon szerzett vőlegény.

Énekes bohózat 3 felvonásban, Irta Szigeti József. Zenéjét szerzette: Serly Lajos.

Személyek:

Csontai	Balassa	Traurer	Vendrei
Béla	Góth	Előjáró	Kazaliczky
Eszti	Rostagni	Irmag	Tapolczai
Ábrai Irén	Fedák	Futaki	Szerémy
Barnyai	Pethes	Ripacs	Hegedüs
Olga	Nógrádi	Nefelejts	Nikó

Kezdete 7½ órakor.

NÉPSZINHAZ.

Kedd, 1902. október hó 14-én.

Casanova.

Regényes nagy operette 3 felvonásban, előjátékkal. Irta Faragó Jenő. Zenéjét szerzé Barna Izsó.

Személyek:

Casanova	Nyárai	Marina	
A sátán		Heloise	Dóry M.
Petruccio	Szirmai	Joe	
XIV. Lajos		Pietro	Raskó
Mózes		Barbarine	Harmath I.
A sátán feleségo		Stella	
Marion	Küry	Napoleon	
Pompadour		Bakter	Kovács
Lia		Pero	
Náthán	Delli	Utcai táncosnő	Kápolnai I.

Kezdete 7 órakor.

MAGYAR SZINHAZ.

Kedd, 1902. október hó 14-én.

A sötét kamra.

Énekes bohózat 3 felvonásban. Magyar szinre alkalmazta Heltai Jenő.

Kezdete 7½ órakor.

URANIA SZINHAZ.

Kedd, 1902. október hó 14-én.

Angol élet.

Irta Ráth István.

Kezdete 7½ órakor.

AZ IZZADSÁGTÓL

eredő fényt az arcról, valamint a borotválástól eredő pattanásokat eltünteti a **„FORTUNA“ arcviz.** Egy üveg ára 3 korona.

A **hajhullást** megakadályozza és a **hajkorpától** megtisztítja a fejet a **„FORTUNA“ hajszesz.** Egy üveg ára 2 korona.

Kapható: **Schubert Arnold**
„Fortuna“ gyógyszertárában
Budapest, VII., Csengery- és Dob-utca sarok.

FŐVÁROSI ORFEUM

Waldmann Imre igazgató
Nagymező-utca 17.

Paul Martinetti

drasztikusan komikus némajátékával:

Egy nyugtalan éjjel
(A terrible Night).

Londonban 1000-ni többször adták.

Egger—Rieser
tiroli együttes

Fukushimas
japáni akrobatik.

Az előadás 8 órakor kezdődik.

A télikertben reggel 5 óráig **Vörös Elek** cigányzenekara hangversenyez.

Király-utca 71. **RÉMI-MULATÓ.** Király-utca 71.

Rémi Tivadar, igazgató. Halmovici M., művezető.

Csütörtök, október hó 16-án

Megnyitó diszelőadás.

Kezdete 8 órakor.

Megnyitó prológ. Előadja: **Steinhardt Géza.**

The 8 Champions angol ének- és táncegyüttes — **Hella Colier** Berlin kedvence

Georg Bonhairs-csoport
a Variété-szinpad legelső attrakciója

Zizi Papillon Casino de Paris csillaga — **Steinhardt Géza** Bpest legkedveltebb komikusa

The 4 Noiset
a világ legjobb mü- és verseny-kerékpárosai.

Miss Galathea hölgy cameleon — **Viola Della Sera** koszoruz, szépség, táncszubrett

Heros báróné automobil márványképek — **Lanzetta** francia nőimitátor

Secessiós-Quartett
kómikus ének együttes.

Aranka, Birike, Rózsika, Göndör Anrél cigány hármas — uj jelem alakitással

Petrás Pál kómikus zsonglőr — **Kövesi Juliska** magyar énekesnő

Esti helyárak:

Zenekari páholy (2 személy)	frt 8.—
Zárt páholy (4 személy)	„ 6.—
Rezervált páholyszék	„ 2.—
Földszinti számozott szék I. és II. sor	„ 1.50
Földszinti számozott szék III. sor	„ 1.20
Földszinti belépő	„ —.80
Számozott erkélyszék	„ —.60
Karzati ülőhely	„ —.40
Karzati belépő	„ —.30
Földszinti belépő elővételben	„ —.70

Jegyek már mától kaphatók a Mulató pénztárnál 10—12-ig és 3—6-ig, továbbá csakis a következő üzletekben: Andrássy-út 38. és Erzsébet-körut 51 (fürdőpalota).

Vasárnap, október 19-én, délután 4 órakor: **I. délutáni előadás félhelyárakkal.**

Az előadás után a télikert kávéházban **Pécsi Hegedüs Gyula** cigányzenekara hangversenyez reggel 5 óráig.

Legszebb PAPlan — Legjobb PAPlan — Legolcsóbb PAPlan

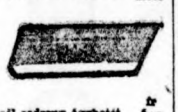

	frt		frt
1 összehajtható vaságy 8 db kivehető matracal	— 10.—	1 acél sodrony ágybetét	— 5.—
1 rouge paplan	— — 1.80	1 tengerifü matrac	— — 4.50
1 „ „ prima	— — 2.80	1 afrique „	— — 5.—
1 cachmir paplan	— — 3.40	1 lószőr „	— — 12.—
1 satin „	— — 3.80	1 ablak köper függöny	— 3.—
1 atlasz cachmir	— — 4.80	1 „ tunis „	— 1.50
1 selyem atlasz paplan	— 8.50	1 „ gyapju „	— 4.50
1 fodros selyem atl. papl.	12.50	2 ágy, 1 szalaterítő boureé	5.50
1 jó vászon paplan lepedő	2.—	1 nagy szobaszőnyeg	— 2.50
1 „ ágy	1.30	1 „ „ L	— 5.30
1 flanell ágytakaró pokróc	2.50	1 ágyelőke I.	— — 0.85
1 gyapju „	5.50	1 tapestry ágyelőke	— — 1.50
1 jó lópokróc	— — 1.60	1 mtr. jó futószőnyeg	— .40
1 téli pokróc	— — 4.60	1 „ „ mintázott	— — .75
1 szép fali szőnyeg	— — 7.50		

GICHNER JANOS
paplan, matrác és kárpitosáru gyáros, szőnyeg, függöny, vaebutor stb. nagy raktára
Budapest, VII., Erzsébet-körut 20.
Árjegyzéket kivánatra ingyen és bérmentve küldök. Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek, nem tetsző áruk kicserélletnek, vagy a pénz visszatéritik.

A KI

Kossuth korát

alaposan ismerni akarja, azt a kort, a melyben Kossuth lángszelleme a haza sorsát irányította, rendelje meg

1. **Gracza György**
Az 1848-49-iki magyar szabadságharcz története cimü nagy munkáját, a mely a szabadságharcz legkimeritőbb forásmunkája. — Ára *öt diszkötésben, esernél* több illusztráczióval *10 korona.*

2. **Varga Ottó**
Az Aradi Vértanuk Albuma cimü müvét, a mely a tizenhárom martir megható emlékműve, számos illusztrácziával, quart alaku diszkiadásban. Ára *15 korona.* Mind a két munka külön-külön vagy együtt is megrendelhető csekély havi részletfizetésre a kiadónál: *Lampel R. (Wodianer F. és Fiai)* cs. és kir. udv. könyvkereskedésében, Budapest, VI., Andrássy-út 21. szám.

Szolid árak.

Mautner Henrik

butorszállitási és beraktározási vállalat

BUDAPEST,
VIII., József-körut 21.
Száraz raktárak.

TÓTH KÁLMÁN
** ÖSSZES **
KÖLTEMÉNYEI.

A nagy költő diszes uj kiadása. Életrajzi bevezetéssel ellátta:
ENDRŐDI SÁNDOR.
Két remek diszkötésü kötet, nagy 8° alak, a költő dombornyomásu arczképével.
Rendkivül alkalmas ajándékmü.
Ára 16 korona.
Megrendelhető
Lampel Róbert-féle
(Wodianer F. és Fiai)
cs. és kir. udvari könyvkereskedésében
Budapest, VI., Andrássy-út 21

Fiu-Ulster K. 18, iskolaöltöny K. 10, fiu-havelock K. 10 (mind tiszta gyapju) Rothberger Jakab cs. és kir. udvari szállitónál Budapest, Váci-utca 6. szám.

UJ! UJ! UJ!

Villamos lámpa

zsebben is hordható, kényelmes, célszerü, tartós.

Mindenkinek szükséges szobák, lépcsők, folyosók, mellékhelyiségek megvilágitására. ***Tiszteknek*** gyakorlatoknál rendkivül alkalmas. ***Turistáknak*** nélkülözhetetlen, ***orvosoknak*** és ***szülésznőknek*** éjjeli látogatásoknál. Fontos ***gyárakban, malmokban, pincékben, raktárakban*** robbanóanyagoknál. ***Az utazóközönségnek*** megbecsülhetetlen, ha éjjel megérkezik. ***Házaszonyok*** örőme. Nincs többé gyertyacsöpp a diván és szőnyegen. ***Gazdákat és birtokosokat*** megóv tüzvész és támadás ellen, a szénapadlásra éjjel is fel lehet menni. Teljes sen tüzbiztos. Több ezerszer használható és ha idővel kiég a telep ujat 75 krért adunk

ÁRA 6 KORONA.

Utánvétellel vagy bérmentve az összeg előleges beküldése mellett küldi a

Magyar bizományi részvénytársaság
Budapest, VI. Ó-utca 42. I. 8.

FOGAK, egyesek, valamint teljes fogsorok száj palatus nélkül is rágásra alkalmasak, jótállás mellett.

Fog- és gyökérhuzás fájdalom nélkül

KOOS M. cs. és kir. szab. fogmüterem
Budapest, VII., Kerepesi-ut 34. (a Rókus-kórházzal szemben.)

E héten

CSAKIS MAGÁNVEVŐKNEK NÉGYFÉLE LEGELŐKELŐBB VÉTELÜ KELME

Reklám cheviott 120 cm. széles minden szinben méterje	68	kr.
Posztó utánzat, gyönyörü szép cikk blouz és utcai ruhákra méterje	68	kr.
Tiszta gyapju téli cheviott országszerte előnyösan ismert jó minőség méterenkint	98	kr.
Tiszta gyapju grácl luden beavatott anyag, utazó ruhákra mtrenkint	98	kr.

WEINER MÁTYÁS
női divat-áruháza
Budapest, VI., Andrássy-ut 3.
Az összes őszi és téli szövet-ujdonságok mintált és nagy mosókelme mintakönyvemet ingyen és bérmentve küldöm.

Asztalos és kárpitozott legjobb minőségü
BUTOR
szükségletüket hitelképes egyének, árfelemelés nélkül minden stylusban beszerezhetik
részletfizetésre
Schwarcz Lipót és Testvére
kárpitosmester és butorkereskedők **butorházában**
Budapesten, VII., Hársfa-utca 37. sz.
(saját házukban) Wesselényi-utca keresztezésénél.
Fizetési feltételek:
100 kor.-tól 200 koronáig havi részlet — — — — — 10 kor
200 „ 300 „ „ „ — — — — — 15 „
300 „ 500 „ „ „ — — — — — 20 „
Készpénzelőlegben 15%, csomagolásért 3%. Képes árjegyzékért 60 filler fizetendő, mely összeg az árjegyzékért visszatéritetik.

Szinházak heti müsora.

	M. kir. Operaház	Nemzeti szinház	Vigszinház	Népszinház	Magyar szinház
Szerda	Nincs előadás	A nők barátja	A csókon szerzett vőlegény	Casanova	A sötét kamra
Csütörtök	A hugonották	A létért való küzdelem	A csókon szerzett vőlegény	A gyimesi vadvirág	A sötét kamra
Péntek	A denevér	A létért való küzdelem	A csókon szerzett vőlegény	Casanova	Sötét kamra
Szombat	Don Juan	A zalameai biró	A csókon szerzett vőlegény	Casanova	Sötét kamra
d. u. Vasárnap este	A bolygó hollandi	A föld	A három grácia / A csókon szerzett vőlegény	A betyár kendője / Casanova	Lotti ezredese / A sötét kamra

Első dijak 3 aranyérem. **A dijkoszoruzott** Első dijak 3 nagy ezüstérem.

a nm. osztr. cs. kir. kormánytól kizárólagosan szabadalmazott, sokszorosan kipróbált, egyesegyedül megbizhatónak bizonyult

légvonatzárók ablakoknak és ajtóknak

gyapotból lakkbevonattal, fehér, vörösbarna és tölgyszinben, a legolcsóbb árakon kaphatók és pedig: **ablakhengereknek fehér 5 kr., vörösbarna és tölgyszin 6 kr. méterje, ajtóhengereknek fehér 7½ és 13 kr., vörösbarna és tölgyszin 9 és 14 kr. méterje.** Egy középnagyságu ablak számára fehér szinben a szükséglet legfeljebb 15 kraicárra rug. — Megrendelések a vidékről ugy nagyban mint kicsinyben a legryorsabban eszközöltetnek és megrendelésénél szíveskedjék a t. c. közönség az ablakok és ajtók számát pontosan megjelölni, hogy a szükséges mennyiség utánküldethessék. Minden megrendeléshez ezenfelül egy alkalmazási utasitás van csatolva, a mely szerint mindenki ugy alkalmazhatja azokat az ablakokon és ajtókon, hogy ezeknek felnyitása és betevése legkevésbé sincs gátolva.

Bécs, Kolowratring 12. Cs. és kir. udv. gyári raktára

Védekezés megfázás ellen. **POPELARZ J.** cs. és kir. udv. szállitó légvonatzárók számára. Legnagyobb famegtakaritás.

„LE DÉLICE“
A szivarka egyszer meggyujtva mindvégig ég.

Legjobb Vergé **szivarkapapir.**
Legkedveltebb Vergé **szivarkahüvely.**
Minden dohánytőzsdében kapható.

VALÓDI KELETI SZŐNYEGEK

Perzsa, Indus és Smirna minőség, rendkivül nagy választékban, legolcsóbb árakon.

Továbbá minden egyébnemü **szőnyegek, futószőnyegek, cocos futók, cocos lábtörlők, kerevet-átvetők, angora kecskebőrök és erdélyi pokrócok.**

Butorszövetek,

ugymint: **szalon-, uri-, ebédlő- és hálószobáknak legujabb styl szerint. Ágy-, asztal-, flanell-, kocsi- és utazótakarók, függönyök és Portierek** minden minőségben és árban.

Papirkárpitok

a legelegánsabb, valamint a legegyszerübb kivitelben jutányos árak mellett.

HAAS FÜLÖP és FIAI

gyárosok, m. kir. udvari szállitók.

Főüzlet: Budapest, V., Gizella-tér 1. Fióküzlet: Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca és Ujvilág-utca sarok (Gentry-kaszinó patota).

Páris 1900 aranyérem. **A világon a legjobb.**

Pekarek China theája

Mindenkinek, ki egészségét becsüli és barátja egy valóban jó, kitünő csésze theának, fontos, hogy csak Pekarek valódi eredeti csomagolásu china-theáját használja, „Pekarek" feliratai. Kapható minden jobb füszer-, csemege- és droguakereskedésekben.

Uj gyógymód **Kataphorese** Uj gyógymód

IDEG és NEMI BETEGSÉGEK.

radikalis gyógyitására legjobban ajánljuk

Dr. MITZGER

kiváló gyógyhatásairól elismert intézet

Budapest, VI., Teréz-körut 44. I. em

Tapasztalt gyors és biztos eredmények folytán honorárium teljes gyógyulás után fizethető.

Szenzációs ujdonság az általam föltalált cipő öntisztitó-gép

melylyel mindenki anélkül, hogy hajolnia kellene, Guzi-kenőcscsel bekenve, kétszeri forgatás által cipőit fényesre tisztithatja. **Világhirü találmányom a törv. védett Guzi-kenőcs,** melylyel ha a cipő első bőrét bekeni, ezennel **1 évi irásbeli jótállást vállalok** és időelőtti elszakadás esetén **ingyen megcsinálom. FENOMENÁLIS TALÁLMÁNYOM A CIPŐ-SAMPA,** mely hozzájárul, hogy a cipő az egyévet kibirja, miután a cipőt, ha nedves állapotban levettük, a bőr összeránc-osodását kizárja.

Minden nálam vásárolt cipőhöz találmányaim közül tetszés szerint **kettőt teljesen ingyen mellékelek. Mindenkinek, hogy meggyőződést szerezhessen világhirü Guzi-kenőcsöm jóságáról, ki ezimet velem közli, 1 tégely Guzi-tenőcsét és több ábrával ellátott árjegyzékem küldöm ingyen és bérmentve. Mértéknek a legbiztosabb, ha harisnyában egy papirlapra állva a lábbalp körvonalát terajzoljuk.** Meg nem felelő cipőért ezennel kötelezem magam a pénzt minden levonás nélkül visszaadni. A teljes postaköltség csupán 30 krajcár.

Férfi vixbőrü sima erős cipő	3.—
Elegáns gavalléri vix füzős	3.20
Oroszlakk, cugos v, füzős cipő bőrszárral	4.—
Elegáns szalon-lakk, füzős cipő	4.—
Bagaria-csizma egy darabból halhólyaggal teljesen vizmentesitve, háromszoros talppal, 3 évi jótállással	7.50
Ugyanaz borjubőrbe, nyelves	8.50
Halina-csizma, térdig érő, egész magas bőrborítással, halhólyaggal vizmentesen	5.—
Párisi divat, feltünő elegáns box v. sevró füzős gavalércipő	4.50
Elegáns barna, bagaria cipő	3.50
Egyévos önkéntesi csizma, elegáns, fényesre tisztitható	10.—
Női zergebőr, cugos v. füzős cipő, erős	3.—
Elegáns szalon-lakk, füzős v. gombos	3.50
Párisi divat, feltünő elegáns box vagy sevró, füzős v. gombos	4.—
Oroszlakk füzős v, cugos, bőrszárral	3.50

Főüzlet:

Agulár Ignácz

Budapest, Kerepesi-ut 30.

a Rókus-kórház templomával szemben Fióküzlet Király-u. 6

Cs. és kir. udv. szállitók.

1902/3. idény.

KOHN HEILMANN és FIAI

legnagyobb férfi- és gyermekruha-áruháza

az „Angol szabó"-hoz

Budapest, IV. Károly körut 12.

Legjobb bevásárlási forrás, minden tiszta gyapjuból a mi nem feslik és nem fakul. Minden darabon olcsó, szabott árak. Meg nem felelő áruért a pénzt visszaadjuk.

Dus választék öltönyökben	12 frt
Felöltő	12 frt
Raglan	14 frt
Téli Ulster v. tólikabát	16 frt
Gyermekruha	4 frt és feljebb

Fiók-üzlet (Központi városháza) Káloy-körut 30.

Ezen specialista legmelegebben ajánlható **szerfelett gazdag tapasztalatai** alapján, melyeket rendelő intézetében és a kórház hugyszervi és bujakóros osztályán való működése alatt számos éven át szerzett.

Dr. FABINYI

specialista,

emeritált kórházi orvos

a rendes foglalkozás megzavarása nélkül legrövidebb idő alatt gyökeresen gyógyit bármily régi és makacs

titkos betegséget

(hugycsőfolyást, sebeket, syphilist, bőrbetegségeket és önfertőzésből támadt idegbajokat).

Meglepő az eredmény FÉRFIUI GYENGESÉGNÉL (IMPOTENTIA) még öregebb egyéneknél is.

Levelekre díjtalanul válasz; kivánatra gyógyszerek.

Rendelés 9—3-ig és este 6—8-ig

Budapesten, Erzsébet-körut 12. sz.

(a New-York palotával szemben), **félemelet.**

(Bejárat a lépcsőnél. Külön váró termek

Huzás november 2-án!

Olasz vörös-kereszt sorsjegy.

Főnyeremény: **30.000 lira.** — Kapható 24 havi részletfizetésre. **Havibefizetés 1 drbra 2 kor. 06 fill.** Már az első részlet és 35 fillér postadij ellenében kiadom a sorsjegy sorozat és számát tartalmazó részletivet azonnali játékjoggal.

FLEISSIG SANDOR BANKHÁZA BUDAPEST, Erzsébet-körut 2.

Titkos betegségek

gyógyitására legjobban ajánlható 26 éven át szerzett kórházi és magánorvosi tapasztalatai alapján

Dr. Kajdacsy

v. cász. és kir. ezredorvos és kórházi főorvos.

Biztos sikerrel rövid idő alatt gyógyit; hugycsőfolyást, hólyagbajt, sebeket, syphilist, bőrbajokat, elgyengült férfierőt, idősebbeknél is electro Massage vagy Psyhropnor által. Önfertőzést és annak utóbajait: ideg- és hátgerincz-bajt és minden **női bajokat.**

— Rendel: 9 órától 4-ig és este 7—8-ig. —

Budapesten, Kigyó-utca 5.

Clotild-palota (I. emelet).

Átjáró ház. — Lift használat.

Levelekre válaszol, gyógyszerekről gondoskodik.

Levél utján is biztos gyógysiker.

Zálogházban

levő arany és ezüstneműeket, a ki azokat ki nem akarja váltani, kiválitjuk és a legmagasabb többletet kifizetjük.

Alkalmi ajándékul eladunk **13 lotos ezüst evőkészletet** 12 személyre 140 frt, 6 személyre 65 frtól kezdve és feljebb. Mindennemü finom ezüst tárgyak barokk és francia stylusban. Nagy raktár arany férfi láncokból, massiv arany-gyürük 6 forint 40 kr. arany férfi-órák 12 frt, arany női órák 9 frtól kezdve 12 darab massiv evőeszköz 6 frt 50 kr.

Képes árjegyzéket bérmentve és ingyen.

Grünberger A. Béla örökösei

Budapesten, Harisbazár. Városház-tér 9., I. em. 23. uj szám Váci-utca 30.

Magy. kir. államvasutak. Üzletv. Szeged. 24995/902. szám.

Pályázati hirdetmény.

A m. kir. államvasutak szegedi üzletvezetősége az 1902. évben esetleg a további két évben szükséges különféle anyagok szállitására ezennel nyilvános pályázatot hirdet.

A szükségletet képezi anyagok a következők:

Épitési homok.
Rostálatlan bánya vagy folyam kavics.
Rostált bánya vagy folyam kavics.
Darabolt kavics.
Terméskő (nagyobb darabokban).
Oltatlan fali mész.
Téglanemüek.
Faggyu.
Szerszámnyelek.
Veteményezési anyagok.

Az ivenkint egy koronás okmánybélyeggel ellátott ajánlatok lepecsételve, legkésőbb 1902. évi október hó 25. déli 12 óráig a magy. kir. államvasutak szegedi üzletvezetőségének anyagbeszerzési osztályához nyujtandók be vagy postán oda beküldendők.

Bánatpénz **gyanánt az** ajánlott anyag értékének 5 százaléka legkésőbb 1902. évi október hó 24-én déli 12 óráig a szegedi üzletvezetőség gyüjtőpénztáránál leteendő.

Szállitásra nézve mérvadók és kötelezők a 122251/96. sz. általános és az egyes anyagokra vonatkozó különleges feltételek.

A szállitásra vonatkozó egyéb részletes módozatok az ajánlati felhivásban foglaltatnak, mely az üzletvezetőségeknél és a hazai kereskedelmi és iparkamaráknál betekinthető.

Ezen ajánlati felhivás a szükséges ajánlati ürlapokkal az alólirott üzletvezetőségnél ingyen megszerezhető vagy kivánságra postán megküldetik.

Bánatpénz nélkül, elégtelen bánatpénzzel, a határidőn tul beérkező vagy táviratilag tett ajánlatok, ugyszintén olyanok is, melyek az előirt feltételeknek nem felelnek meg, végül pótajánlatok, figyelembe nem vétetnek.

Szeged, 1902. évi szeptember hóban.

Az üzletvezetőség.

A lakbérnegyed alkalmával ugy a jogász mint a házi urak és lakók gyakran érzik szükségét egy oly kézikönyvnek, a mely őket a lakbérleti jog vitás kérdéseiben utbaigazitja.

Ára: 5 korona.

Egy ily kézikönyv az Athenaeum részv.-tára. kiadásában jelent meg és czime:

Második teljesen átdolgozott és tetemesen bővitett kiadás.

Lakbérleti jog és eljárás

kapcsolatban **Budapest főváros lakbérleti szabályzatával** és a m. kir. igazságügyminisztrnek 1894. évi 4873. számu rendeletével.

Irták: Dr. Berényi Sándor és Dr. Graber Károly ügyvédek.

Kaphatók: ATHENAEUM irod. és nyomd. részv.-társulatnál BUDAPESTEN, VII., Kerepesi-ut 54., valamint minden könyvkereskedésben.

Ezen hasznos kézikönyvet — mely minden könyvkereskedésben kapható — ugy a birák és ügyvédek, mint a házi urak és a közönség szives figyelmébe ajánljuk.

Minden szó egyszeri beiktatása nonpareille betükből 4 fill. Vastagabb betükből 8 fillér.

APRÓ HIRDETÉSEK

A hirdetésekre díjmentesen ad felvilágositást a kiadóhivatal: József-körut 18. szám.

Levélbeli tudakozódásra ingyen adunk felvilágositást, csak a válaszra szükséges bélyeget kell mellékelni. Tudakozódásoknál a hirdetés számát a kiadóhivatallal mindig közölni kell.

Apró hirdetéseket késpontu irodánkban és eredeti nyugta mellett még a következő fiókokban lehet felvenni:

Breuer növérek
dohányüzletében
Terés-körut 54. szám alatt.

Deutsch Miksáné
Andrássy-ut 38.

Eckstein Bernát
hirdetési iroda
V. ker. Fürdő-utca 4. szám.

Engelmann Mór
gyorsasjtónyomda
IV. ker., Kálvin-tér 2. szám.

Franke Pál
könyvkereskedése
IV., Gróf Cziráky-féle palota, Kossuth Lajos-utca. Kigyó-tér, (Koronaherceg-utca sarkán.)

Fischer J. D.
hirdetési iroda
IV. Gerlóczi-utca 1.

Goldberger A. V.
hirdetési iroda
V. ker., Váci-utca 17. szám.

Goldner Józefin
Andrássy-ut 50.

Goldgruber Mór
könyvkereskedő
II. ker., Fő-utca 17. szám.

Haasenstein és Vogler
hirdetési iroda
V. ker., Dorottya-utca 9. szám.

Jambrikovits
dohányüzletében
Kerepesi-ut 60. (Takarékp. épül.)

Kernberg Rozália
dohányüzletében
VIII. ker., Múzeum-körut 18.

Leopold Gyula
hirdetési iroda
VII., Erzsébet-körut 54. I. em.

Mosse Rudolf
hirdetési iroda
Ferenciek-tere 3.

Mezei Antal
hirdetési iroda
IV. ker. Eskü-ut 9. szám.

Nemetsek A. J.
ujság-árudája
IV. ker. Petőfi-tér 3. szám.

Ifj. Nagel Ottó
könyvkereskedő
Museum-körut 2. sz. (Nemzeti Színház bérháza.)

Rohonczi Ilona
dohányüzletében
VI. Andrássy-ut 48. szám.

Sikray Samu
hirdetési iroda
VI. ker., Váci-körut 33. szám.

Sopronyi V.
dohánynagyárus
VIII. ker., Kerepesi-ut 1. szám.

Szántó Mór
dohányüzletében
IV., Kecskeméti-utca 14. szám.

Schwarz József
hirdetési iroda
V. ker., Marokkói-utca 4. em.

Schönwald Ferencné
dohányüzletében
Ferenc-körut 32. szám.

Tenczer Gyula
hirdetési iroda
IV. ker., Szervita-tér 8. szám.

Toldi Lajos
könyvkereskedése
II. ker., Fő-utca 2. szám.

Weitzenfeld Jakab
Király-utca 1.

Zipser és König
zeneműkereskedése
VI. ker., Andrássy-ut 4. szám.

Minden apróhirdetés, melyet itt este 6 óráig főiandnak, már másnap megjelenik a Budapesti Napióban.

Mimozám!

Édes szerelmem, boldogságom, mindenem! Ha tudnád, menynyire vágyódom utánnad, bizonyára hagynál annyit epekednem; de sajnálom, hogy élelé karjaim mielőbb szeretö szivemhez szoritsanak és égő ajkaim forró csókokkal elhalmozzanak. Érzem nincs, nem lehet messze. Irj drága életem, hogy érzed magad és körülbelül mikor láthatlak. Addig is ölel, csókol forrón, számtalanszor a Tied. 13641

Édes.

Mint mult szombaton.— Várlak holnap, szerdán délután kettő és három között. Csókol számtalan-szor hűségesed. 13644

Apuskám.

Hogy el ne felejtsd megmondom, hogy jövőben édes leveleidet „Tolgyfa uiczába“ olvetlen elvárom. Sok üdvözlettel Ibolykád. 13643

Lóhere.

A Margithidnak onnan ellenkező ré-zén tegnap mintha lészállani láttam volna, mire odaértem, tellesen eltünt, irja meg ugy volt-e? Nagyon érdekel. Névtelenje. 13642

Szent-Liget

„Ibolya“ cimen poste-restante főposta levél ment. 13637

Édes

egyetlen angyalom, bocsáss meg hogy ily sokáig vá-atalak, nem veitam itthon, igazad van, már kiköltöttünk, hatal nagyobb számunk van, mint előbb következek és várlak. 4296

Mely

müvelt urlaszony óhajtja érdeknélküli barátságomat? Az irjon „Dr. 39“ alatt Bloekner hirdetési irodába IV., Sütő-u. 6. Anonym levelekre nem reflektálok. 13645

KERESLET.

Gyermek-kertészné,
ki a magyar és német nyelvben teljesen jártas, keresteték egy négy éves gyermekhez. Ajánlatok „1872“ jeligével Mezei Antal hirdetési irodájába Eskü-ut 5. kéretnek. 13647

Kifutó és tanuló-
lányok fizetéssel felvétetnek. Mme Juliette Kovács mídersalon, Dorottya-u. 9. II. emelet.

Raktárnoki,
felügyelői, vagy ehhez hasonló állást keres azonnali belépésre, tisztességes volt kereskedő, aki jelenleg családjával a legnagyobb nyomorral küzd. Szives megkeresésket „Cz. F.“ jeligе alatt a kiadóhivatal továbbit.

Francia bonne
kerestetik vidéki nagy városba. Ajánlkozások „Bonne“ jelzéssel a kiadóhivatalba küldendők.

Egy
tanuléleány lap-expedi tióba felvétetik.

Zálogcédulákat
bármiről, vidékről is, butorkról, ruhákat, régiségeket, öreg hamis fogakat, ugyanuzt minden összeg kölcsönöltet Vesz Weschgood Jakab, Nagyfuvaros-utca 7. Levelezőlapra azonnal jövök. 13582

KINÁLAT.

Angol, francia
tapasztalt nyelvmester, ki tanitványait külföldön végezte, még néhány szabad órával rendelkezik. Sikeres módszer. Kitünő referenciák. Cim. **Gáspár Bernát, Vörösmarty-utca 51/A, III. 21.**

Intelligens
gyermektelen családnál, különbejáratu ketablakos szép szoba, 1 vagy 2 uriember részére, esetleg teljes ellátással, kiadó. Ugyanott izletes, kóser ebédkoszt kapható. Sándor-utca 30b, földszint 7.

Szabóné
ügyes, a legkomplikáltabb toiletteket is bámulatos olcsó áron elegánsan és izléssel készit szájt lakásán. Vidéki megrendelésekhez a pontos aj-mérték és egy derék beküldése után készitek mindennemü toiletteket. Átalakitásokat és gyermekruhák készitését elvállalja. Lederer Lipótné, Wesselényi-utca 54. III. 45. 4277

Okleveles zongora-
mesternő órákat ad. Magyarul, németül, franciául és angolul beszél. Megkeresések **„Biztos siker“** alá a kiadóba kéretnek.

Privát kutató.
(Ellismert megbizhatóság) diszkréten eszközöl kutatásokat, megligyeléseket, ugy perek, mint magánügyekben, elvállal utazási kisérleteket, legkényesebb ügyekben is biztos eredményt nyujt Thurn Sándor iroda Budapest, Dohány-utca 30. 4280

Bécsi szabónő,
elsőrangu szalonok volt művezetőnője, ki a legelőkelőbb budapesti körök számára dolgozik, készit elegáns ruhákat, kosztümöket, szinpadi toiletteket stb. **mérsékelt áron,** vidékre is. **Widder Gyuláné,** Budapest, VI., **Lövölde-tér 5. I. 5.** 4288

V. gymnazista
szerény dijazásért elvállal alsóbb osztályu vagy elemi iskolai tanulók oktatását, jeles latinista. Cim: VIII. Magdolna-utca 43. sz. III. 36. ajtó.

Kitünően
vizsgázott jogász elvállal közép és elemi iskolai tanulót házhal tanitani esetleg vizsgára előkésziteni, szives megkeresések „F. L.“ jeligе alatt a kiadóba kér.

Fodrásznő,
rendkivüli ügyes, ismeretség hiányában ezuton ajánlkozik. Ozv. Waldné VI., Vörösmarty-utca 48. II. 21. 4247

Szabónő
kitünő gyakorlattal, ajánlja magát elegáns ruhák készitésére saját lakásán. Divatos fazonok 5 frtról feljebb. Egy kisérlet elegendő. Szentkirályi-utca 22. II. 26.

Jó szabónő
szabni és varrni tanit olcsó árért. Dob-u. 69. II. 33.

Habermann M.
szalos-mester Budapest, VII., Rottenbiller-utca 5/c. Műhely: **Munkás-utca 7.** Elvállal épület-, iroda-, bolt-, szoba- és konyhaberendezéseket. Javitás elfogadtatik és pontosan eszközöltetik.

Tanárjelölt,
r. kath. vallású, állást keres szerény igényekkel mint korrepetitor vagy nevelő. Cim: „S. I.“ VI. Uj-utca 57. III. emelet, 17. ajtó. 4287

Mesés olcsóság!
Partie szövetek 10.000 méter 18 krtól. Bluzok 75 krtól. Kerepesi ut 9. az udvarban „Bluzkirály“.

Pénzkölcsön
minden hitelképes egyénnek csekély havi törlesztésre vidékiek is. Ajánlatok „Bank“ cim alatt a kiadóhivatalba. 13639

Okleveles
cimbalom tanárnőnél tanitványok elfogadtatnak. Tandij havonta 4 frt. Murányi-utca 61. I. em. 10. 13636

Correpetitornak
ajánlkozik szerény dijazásért VI. reáliista a/sóbb osztályu középiskolai tanulókhoz. Cim: Szív-u. 4. I. em. 1.

Középiskolai
tanárnő ólli sikeres házi oktatást nyujt elemi, polgári és középiskolai tanulóknak, magántanulókat pedig vizsgára előkészit. Cim a kiadóhivatalban. 4297

Okleveles
Zongoratanitónő, kitünő módszerrel még néhány órát elvállal, ugyszintén magyar, német, francia és angol nyelv oktatását is. Megkeresések „Biztos siker“ alatt a kiadóhivatalba kéretnek. 13640

Készpénzkölcsönt
katonatiszteknek, hivatalnokoknak, évi lakóknak vidékre is, ugyszintén I. II. helyi betáblázásra leggyorsabban kiszközöl Thurn Sándor irodája, Dohány-utca 30. 4280

50 korona
vásárlásnál minden vevőmet egy 2 méter magas elegáns remek prág. pálmával ingyen házhoz szállitva ajándékozom meg. Koszoruk, élő, mü- és coppvirágból. megrendelhetők és raktaron bármely időben **kaphatók**; valamint nász- és alkalmi-csokrokat, élő és müvirág disztéseket, a ponton kivüli megfelelő legjobb kivitelben igen jutányosan eszközlök, élővirágok gondozását és müvirág javitást elvállalok. Preparált pálmák minden nagyságban, nagybani kötészet, vidéki megrendeléseket lelkiismeretesen, pontosan és jutányosan eszközlök. Kmeskó Mihályné. Hunyady-téri vásárcsarnok. 4291

Szivarkahüvely,
valódi egyiptomi, 1000 darab 1.05 forint. 5000 darab rendelés bérmentve. Utánvéttel küldi Kohn Simon, Budapest, József-körut 10. 13543

Butorok,
rendkivüli alkalmi vételekből **jutányosan** eladatnak **részletekre** és készpénzért, ugyszinte vételnek. Hunyadi-tér 8. sz. az udvarban.

Cimbalmozni
tanit kottából kitünő tanitónő, óránként 50 kr., ugyanott bármilyen dal cimbalomra 30 krjával kapható Altmann Józsefné VII. István-ut 27. II. 15. 13460

Uj hordók
jutányosan eladók. Klein borüzlet, Rombach-utca 6.

Kerékpár
egészen uj, a gyárostól 2 évi jótállással, angol versenygép részletfizetésre eladó. Cim alkiadóban. 11 23

Okmányszerző
esketési ügyvivőség **jogtanácsosa** által megszerez mindennemü okmányokat, katonahazasság, kereskedelmi és magán ügyekben. **Thurn Sándor,** iroda Dohány-utca 30. 4280

Csinos utcai
szoba különbejárattal fürdőszoba használattal azonnal igen olcsón kiadó. Szentkir.-utca. 22. II. em. 26.

Boroshordók
használtak eladatnak, ugyanott nagyobb mennyiségü uraságí **must vagy kifort bor** megvételre kerestetik. Kiss S. Dohány-u. 26.

Használjon
Kerpel-féle kézfinomitó folyadékot, a kezet 3 nap alatt bársony simára és hófehérrétszi. Egy üveg 70 fillér. Postai szétküldés: Kerpel gyógyitár Budapest, Lipót-körut 28. Négy üveg rendelésnél bérmentve.

Singer varrógépeket
mélyen leszállitott árban, heti 1 frtos részletre szállitunk. Láng J. és Fia varrógépek nagy raktára Budapest, József-körut 41. sz.

Eladó birtok.
A főváros közelében 1600, 1200 öllel számitott hold föld, kedvező föltételek mellett eladó. Van rajta kastély park közepén, vasuti állomástól 20 percnyi távolságra. Hogy hol, fölvilágositást e lap kiadóhivatala ad. 4290

Csinosan butorozott
utcai szoba, a Népszinház közelében igen olcsón kiadó. Goldstein, Csokonai-u. 8b. földszint 3.

Mielőtt

férfi-, fiu- vagy gyermekruhát rendel vagy vesz, sziveskedjék saját érdekében **Koch testvérek Budapest, Károly-körut 26.** legnagyobb áruházából az ujonnan megjelent **nagy képes árjegyzéket kérni,** melyet rögtön bérmentve küldünk.

Wiener A. utódánál

Budapest, IX., Üllői-ut 123. szám alatt igen olcsón kaphatók használt és uj

ajtók és ablakok.

Használt
férfiruhákat legmagasabb árban vesz Weisz Lipót, IV., Kristóf-tér 2. Kivánatra a vevő a helyszinén megjelenik.

Butor

csak jó minőségü. Halószoba, kredenc, szőnyegdivány, asztal, szék, irószeztal, könyveszekrény, uri fotelek, ottoman, szalonberendezés, tükrök, ugy egyenkint is, nagyon olcsón, eladás nagyban és **kicsinyben.** Vidékre gondosan csomagolva, biztositva. Csak **VI. Teréz-körut 40. szám**
Steinberger Mané
butoriparosnál.

Magy. kir. államvasutak. Igazgatóság.

Hirdetmény.

(Gabona stb. szállitásánál elérhető legolcsóbb dijtételek engedélyezése.)

F. év október hó 1-től visszavonásig, de legkésőbb f. évi december hó 31-ig való érvénynyel gabona, hüvelyesek, őrlemények gabonából, továbbá maláta és olajmagvak után, melyek az osztrák-magyar-francia vasuti kötelék 1899. év március hó 1. óta érvényes díjszabás III. rész, 1. és 2. füzetének dijtételei alapján továbbitattak, visszatérités után azon dijtételek számittatnak fel, melyek a küldemények feladási idején, a német-francia kötelék dijszabásai alkalmazása mellett, átrovatolás után, bebizonyithatólag elérhetők lettek volna, féltéve, hogy az ily módon elérhető összes dijtételek az alkalmazott közvetlen dijtételeknél olcsóbbak.

Ezen kedvezmény oly küldeményekre is érvényes, melyek az osztrák-magy.-francia kötelék fentemlitett dijszabási füzeteinek határozmányai szerint utközbeni állomásokon beraktározva, vagy reexpeditiálva lettek. Hasonlóképen felszámittatnak a bécsi átrakodás által a délnémet utirányokon át kombinált vasuti és hajózási forgalomban elérhető összdijtételek azon küldemények után is, melyek az Első cs. kir. Dunagőzhajózási-Társaság, valamint a Magyar Folyam- és Tengerhajózási-Részvénytársaság hajóival Bécsbe érkeznek és onnan vasuton a francia keleti vasut állomásaira tovább küldetnek.

A különbletek visszatérítése a fuvarlevél másodlatok bemutatása ellenében történik. Reexpediált küldeményeknél bemutatandó azonkivül a betároló állomásig szóló eredeti fuvarlevél is.

Ezen okmányok legkésőbb két hónappal az engedmény lefolyása után a cs. kir. osztrák államvasutak igazgatóságánál Bécsben terjesztendők elő.

Budapest, 1902. okt. 1.

A magy. kir. államvasutak igazgatósága a részes vasutak nevében is.
(Utánnyomás nem dijazt.)

Veszek

zálogházi cédulát
régi arany ezüst árút brillánt és gyémánt árút a legmagasabb árak mellett

FRIED A.

óras és ékszerész
Kerepesi-ut 2. szám.

Magy. kir. államvasutak 91042/902.

Pályázati hirdetmény.

A magy. kir. államvasutak igazgatósága a kezelése a att álló Szatmárnagybányai h. é. vasuttól visszanyert 900 darab, egyenkint 8·00 méter, 100 drb 7·9 méter hosszu és 9200 kilogramm különböző hosszal biró „V“ rendszerü, azaz folyóméterenkint 181 kilogramm szabványsulyival biró használt, de még teljesen jó állapotban levő gyári vagy iparvágányok előállitására alkalmas acélsint és hozzátartozó 1000 pár hevedert eladni óhajtván, erre ezennel nyilvános pályázatot hirdet.

Ezen anyagok teljes kocsirakományokban és csakis a magyar kir. államvasutak Szatmár állomásán bérmentesen vasuti kocsikba rakva és hivatalból leméríegelve fognak a vevőnek átadatni s tartozik a vevő azokat az ügyiet megkötése után veendő felszólitástól számitott két héten belül a vételár előzetes lefizetése ellenében átvenni, illetve azok felett rendelkezni.

Egyebekben a m. kir. államvasutaknál az ócska anyagok eladására 122291/986. sz. a. fennálló általános feltételek határozmányai mérvadók, miért is az ajánlattevő a vonatkozó feltétfüzete 60 filléres bélyeggel saját és két tanu aláirásával ellátva ajánlatához csatolni, vagy pedig ajánlatában kijelenteni tartozik, hogy ezen feltételeket ismeri és magát azoknak mindenben aláveti.

Ezen feltételek nyomtatványtárunkban 30 filléért megszerezhetők.

A pályázni szándékozók felhivatnak, hogy egykoronás bélyeggel ellátott, lepecsételt ajánlataikat ezen külfelirattal: „Ajánlat 91042/902. számhoz használt sinek és hevederek megvételére“ folyó évi október hó 22-iki déli 12 óráig anyag- és leltárbeszerzési szakosztályunkban benyujtani szivesked-jenek.

Minden ajánlattevő tartozik az általa megvenni szándékolt sinek és hevederek ajánlati árával számitott értékének 5%-át az ajánlat benyujtását megelőző napon déli 12 óráig készpénzben vagy állami letétekre alkalmas értékpapirokban főpénztárunknál bánatpénzként letenni. Bánatpénz nélküli avagy az előirt határidőnél későbben beérkező ajánlatok, ugyszintén pótajánlatok nem vétetnek figyelembe.

Az ajánlattevők ajánlataikkal az azok feletti hozandó határozathozatalig visszavonhatlan kötelezettségben maradnak.

A magy. kir. államvasutak igazgatósága fenntartja magának a jogot, hogy az ajánlatok között — tekintet nélkül az ajánlati árakra — szabadon választhasson és egyesek-nek, ha csak ajánlataikban az ellenkezőt ki nem köti, tetszése szerinti részmennyiségeket engedhessen át, vagy hogy a cél elérésére bármely más intézkedést is tehessen.

Budapest, 1902. szeptember havában.
(Utánnyomás nem dijazt.

Magy. kjr. államvasutak. Igazgatóság. 42830/fIV.

Árverési hirdetmény.

Kézbesithetetlenné vált:
1. 3 láda pénzszekrény vasból, uj, 1049 kg. és hozzá való 3 göngy fatalpazat 71 kg.
2. 2 tekercs kenderkötél uj 115 kg.
3. 1 láda vegyes diszmüáru 168 kg. sulyu küldemények, a vasuti üzletszabályzat 70. §. értelmében f. év október hó 20-án d. e. 10 órakor fognak azonnali készpénz fizetés mellett Budapest nyugoti pályaudvar állomáson nyilvános árverésen eladatni. Budapest, 1902. október 6.
Az igazgatóság

Hajfonatokat,

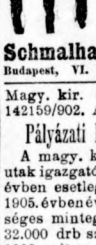

parokákat és mindennemü hajmunkákat jutányos árban ajánl

Schmalhaus Janka

Budapest, VI. Laudon-utca 1.

Magy. kir. államvasutak 142159/902. AIII. szám.

Pályázati hirdetmény.

A magy. kir. államvasutak igazgatósága az 1903. évben esetleg az 1904. és 1905. évben évenkint szükséges mintegy
32.000 drb szurok fáklya
1000 métermázsa pépliszt (dextin)
1000 métermázsa rézgálic
900 métermázsa fertőtlenitő viz szállitására ezennel nyilvános pályázatot hirdet.

Az ivenkint egykoronás okmánybélyeggel ellátott ajánlatok lepecsételve, legkésőbb 1902. évi november hó 11-én déli 12 óráig a magy. kir. államvasutak anyag- és leltárbeszerzési szakosztályánál benyujtandók, vagy postán oda beküldendők. Ugyanezen időpontig átadandók, ugyanott a kötelező minőségi minták is.

Bánatpénz gyanánt az ajánlott anyag egy évi értékének 5 százaléka legkésőbb 1902. évi november hó 10-én déli 12 óráig a magy. kir. államvasutak budapesti főpénztáránál leteendő.

Szállitásra nézve mérvadók és kötelezők a 122291/96. sz. általános szállitási feltételek, valamint az ajánlati felhivásban felsorolt különleges feltételek.

A pályázatra, valamint a szállitásra vonatkozó egyéb részletes módozatok az ajánlati felhivásban foglaltatnak, mely az igazgatóság anyag- és leltárbeszerzési szakosztályánál, valamint az üzletvezetőségeknél és a hazai kereskedelmi és iparkamaránál betekinthető.

Ezen ajánlati felhivás — az ajánlati mintával együtt — az ajánlatot tenni szándékozóknak a fentnevezett anyag- és leltárbeszerzési szakosztály által ingyen adatik ki, vagy kivánságra postán megküldetik.

Budapest, 1902. évi október hó.

Az igazgatóság.

Közkivánatra!

Ez uton tudomásul adom a rendelőimnek és a n. é. közönségnek, hogy ujból bevezettem az általános elősmert **sikkes** és **elegánsan** kidolgozott Makartfényképeket darabját is **1 frtért** készitem. **Vidéki** kis képek utáni nagyitások lelkiismeretes kivitelben **jutányos** áron pontosan eszközöltetnek

Waitzner

Budapest, fényképészeti müintézete Erzsébet-körut 20., 1.

Magyar Könyvtár.

Szerkesztő: **Radó Antal.**
Egy-egy szám ára 30 fillér
Minden füzet egyenkint is kapható.
Kiadja:

Lampel R. (Wodianer F. és fiai)
cs. és kir. udv. könyvkereskedése
Budapest, Andrássy-ut 21.

Történet-, irodalom- és müértészeti, bölcsészeti, természettudományi, szónoki munkák és utlelrások.

Id. Abrányi Kornél. Képek a magyar zenevilágból. (176)
Aagyal Dávid. Bethlen Gábor élete. Képekkel. (133.)
Anonymus. Béla Király névtelen jegyzőjének könyve. (30)
Apor Péter. Metamorphosis. Transylvaniae. (168.)
Apponyi Albert gróf. Válogatott beszédei. (271—272.)
Aldássy Antal, Pázmány Péter élete. Képekkel (63).
Bécsi képes Krónika. (188.)
Cicero. Az öregségről. (65)
Cornelius Nepos. Hires férfiakról. (201.)
Cserei Mihály Históriája. (120.)
Eskütdtek és eskütdtbirák könyve. (155—156.)
Falk Miksa. Erzsébet királynéról. (64).
Faludy F. A Téli Éjtszakákból. (211).
Flammarion. Csillagos esték. (37.)
Galleotto Marzio könyve. Mátyás királyról. (259).
Gracza Gy. 1848. március 15. (32.)
Junius. Katona József élete. (199.)
Kazinczy Ferenc levelei (130)
— Pályám emlékezete. (135)
Keleti Gusztáv. Markó Károly. Képekkel (97.)
Kézai. Magyar krónikája (227).
Korchmáros. Kerékpárcsa káté. Képekkel. (117).
Kossuth L. 1849. julius 11. beszéde (36.)
Kölcsey Ferenc vál. beszédei. (61).
Majthényi Flóra. Spanyolországi képek. (165.)
Mindszenthy G. naplója (168.)
Mikes Kelemen vál. levelei. (163.)
Nansen Fridtjof. Éjen és jégen át. Képekkel. (77—78).
Pázmány. Kempis Krisztus követéséről. (151—153.)
Peisner J. Képek a régi Pest-Budáról. (275.)
Szemer Marczy. Sakkönyv. (177—78.)
Széchenyi István gróf. Hitel. (238—239.)
Szendrey Julia naplója és levelei. (49.)
Tacitus. Germánia. (279).
Vanderheym G. Husz hónap Abessiniában. (155.)
Zrinyi M. A vörös átkum ellen való orvosság. (216).

Szinmüvek.

Aischylos. Prometheus Zilahi K. (27).
— Agamemnon. Váradi A. (162)
Benkő Pérez Gáldós. Elektra. Radó A. (233—234.)
Byron. Manfréd. Ábrányi E. (23) — Kain Mikes Lajos (128)
Bracco. Don Pietro Caruso. Radó. (80.)
Brieux. A bölcsö. Gábor Ig. (203.)
A vörös talár. Lándor Tiv. (237—238).
Bródy Sándor. Hófehérke. (246).
Cavallotti, Énekek dicsére. Radó A. (53.)
Dumas. A kaméliás hölgy (15).
Du Maurier-Potter. Trilby (3.)
Giacosa. Borsa szerelem. Radó A. (89.)
Hauptmann-Gerhard. A takácsok (219.)
Ibsen. A népgyülölő. Vikár B. (41.) — A társadalom támaszai. (123.)
Katona. Bánk bán Beöthy Zs. (1.)
Kisfaludy Károly. A kérők. (5.) — Szilágyi M. Mátyás diák. Hőség próbája. (202).
Mikszáth Kálmán. A király házasodik. (38)
Turgenyev vA. Kegyelemkenyér. Barabás Ábel (276)
Verga. Parasztbecsület. Radó. (80)
— A farkas. Radó. (194).

Molière

Dandin György. Hevesi Sándor. (31.)
A fösvény. Hevesi Sándor. (71).
A kényeskedők. Hevesi Sándor (142.)
A botcsinálta doktor. Gabányi. (114.)
A „Magyar Könyvtár“ eddig megjelent számai együtt részletfizetésre is kaphatók.
Teljes jegyzék ingyen kapható minden könyvkereskedésben.

Nyomatott a „Pátria“ irodalmi vállalat és nyomdai részvénytársaság körforgógépén, Budapest, IX., Üllői-ut 25.